

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE VERİLEN GRAFİK
(ÖZGÜN BASKİRESİM) DERSİNİN AMAÇ VE UYGULAMALARINA
YÖNELİK ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Savaş Kurtuluş ÇEVİK

ANKARA-2009

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE VERİLEN GRAFİK
(ÖZGÜN BASKİRESİM) DERSİNİN AMAÇ VE UYGULAMALARINA
YÖNELİK ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Savaş Kurtuluş ÇEVİK

Tez Danışmanı
Prof. Güler AKALAN

ANKARA-2009

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

Savaş Kurtuluş ÇEVİK'e ait “**Anadolu G¼zel Sanatlar Liselerinde Verilen Grafik (Özg¼n Baskıresim) Dersinin Amaç ve Uygulamalarına Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri**” Başlıklı Tezi J¼rimiz Tarafından G¼zel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye : Prof. Güler AKALAN (Tez Danışmanı)

.....

Üye: Doç.Dr. Serap BUYURGAN

.....

Üye : Doç.Dr. Ayşe DEMİRBOLAT

.....

ÖZET

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE VERİLEN GRAFİK (ÖZGÜN BASKİRESİM) DERSİNİN AMAÇ VE UYGULAMALARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

ÇEVİK, Savaş Kurtuluş
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI
Tez Danışman: Prof. Güler AKALAN
Mayıs-2009

Bu araştırmada amaç; (AGSL) Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri resim bölümü öğretmen ve öğrencilerinin, grafik (özgün baskiresim) dersinin amaç ve uygulamalarına yönelik görüşlerini dikkate alarak, uygulanmakta olan programın sorunları üzerine öneriler geliştirmektir.

Araştırma, betimsel nitelikte bir alan araştırmasıdır. Veri toplama araçları olarak, kaynak tarama, anket ve görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2006-2007 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki 54 AGSL nin öğretmen ve öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise random tekniği ile seçilen 23 AGSL deki 376 öğrenci ve 22 öğretmendir. Uygulanan anket sonucunda elde edilen bilgiler SPSS paket programı yardımıyla analiz edilmiştir. Anketlerde yer alan her sorunun frekans ve yüzde değerleri alınıp tablolastırılarak, grafik dağılımları ile yorumları yapılmıştır. Ayrıca Grafik (özgün baskiresim) alanına ilişkin farklı üniversitelerden 4 öğretim üyesi ile “AGSL de uygulatılan baskiresim eğitimi ve sorunları üzerine” 7 sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda; MEB AGSL grafik (özgün baskiresim) öğretim programı ile bazı fakültelerde öğretmen adaylarına öğretilen özgün baskiresim eğitimi arasında denklik sorunu dikkat çekmiştir. Ayrıca alanında uzman öğretmen eksikliği, ders saatlerinin yetersizliği, öğrenme ve öğretme ortamlarının yeterince uygun olmaması, öğretim materyalinde yaşanan kaynak sıkıntısı vb. nedenlerin, dersin amaç ve uygulamalarını olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler : Resim Eğitimi, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Özgün Baskiresim, Özgün Baskiresim Eğitimi.

ABSTRACT
(MASTER'S THESIS)
TEACHER AND STUDENT OPINIONS ABOUT THE AIMS AND
APPLICATIONS OF PRINTMAKING EDUCATION GIVEN AT ANATOLIAN
HIGH SCHOOLS FOR FINE ARTS

ÇEVİK, Savaş Kurtuluş
DEPARTMENT OF FINE ARTS TEACHING
Thesis Advisor : Prof. Güler AKALAN
May, 2009

This research was conducted to find solutions for problems that exist in the programme used by getting the teacher and student opinions about the aims and applications of printmaking education given at Anatolian High Schools for Fine Arts. Research has been done using descriptive method for putting forward the case; information was gathered by interviews, questionnaires and research material.

The research is a descriptive field study. Most of the information was gathered applying questionnaires, interviews and scanning resources. The environment of this study is comprised of the students and teachers of 54 Anatolian High Schools For Fine Arts in Turkey. The sampling of the study consists of 376 students and 22 teachers who were chosen randomly from 23 Anatolian High Schools for Fine Arts. Information gathered from the questionnaires applied was analyzed by means of SPSS. The frequency and percent values of each question in the questionnaires were pictured and comments were made depending on the graphical allocations. Besides, a constructed interview consisting of 7 questions towards determining the readiness level of the students and on the problems of graphics (printmaking) education given at Anatolian High Schools For Fine Arts with 4 instructors from different universities on Fine Arts.

At the end of the research, the balance problem between Ministry of Education graphics (printmaking) programme and the print making education the intern teachers get at some faculties attracts the attention. Besides, the fact that scarce instructors, course hours, insufficient learning and teaching environment, inadequate instruction materials affect the aims and applications of the course has been shown.

Keywords: Art Education, Anatolian High Schools for Fine Arts, printmaking, and printmaking education

ÖNSÖZ

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde verilen özgün baskıresim eğitimi, grafik (özgün baskıresim) eğitimi kapsamında yapılan çalışmalardan biridir. Bu araştırmada, AGSL’de verilmekte olan özgün baskıresim eğitiminin durumu, AGSL özgün baskıresim öğretmen ve öğrencilerinin eğitime yönelik görüş ve beklentileri, üniversite özgün baskıresim öğretim elemanlarının görüşleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Araştırma, bu değerlendirmeler ışığında günümüzdeki durumu belirlemeyi; karşılaşılan sorunların çözümüne dönük öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede AGSL’de özgün baskıresim eğitiminin öğrenciler için gerekliliği, uygulanabilirliği, karşılaşılan güçlükler ve kazanımları da cevap bulmuş olacaktır.

Hazırlanan bu tez, AGSL’deki grafik (özgün baskıresim) eğitiminin ve programının gelişmesine katkı sunarsa; bu benim için büyük bir sevinç kaynağı olacaktır.

Sanat yaşamımda ve tez çalışmamda büyük bir sabır içinde bilgi ve deneyimlerini paylaşan, Prof. Güler AKALAN ve Prof. Hasan PEKMEZCİ öğretmenime, yüksek lisans eğitimimde aldığım derslerle yaşamıma anlam katan değerli öğretmenlerime, özgün baskıresim sanatını bana sevdiren ve bu alana beni teşvik eden Öğr. Gör. Doğan AKBULUT öğretmenime, istatistik ve verilerin analizi kısmında yardımından dolayı Arş.Gör. Sabri SİDEKLİ’ye, araştırma sürecinde tezimi destekleyen Gazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri birimi ile yönlendirmeleriyle yardımcı olan Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına, her türlü yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşlarıma ve varlıklarıyla bana daima güç veren biricik aileme teşekkürlerimi ifade etmeyi bir borç bilirim.

Savaş Kurtuluş ÇEVİK

Mayıs-2009

İÇİNDEKİLER

Sayfa No :

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR CETVELİ	vii
TABLolar VE ŞEKİLLER CETVELİ	viii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Alt Amaçlar.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	6
1.5. Varsayımlar	7
1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar	7
1.7. Tanımlar	7

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. GRAFİK	9
2.1.1 Tasarım.....	9
2.1.2 Grafik Tasarım	10
2.1.3. Grafik Sanatlar Tarihi.....	10
2.2. ÖZGÜN BASKİRESİM	11
2.2.1. Dünyada ve Türkiye’de Özgün Baskiresim Sanatı ve Gelişim...12	

2.2.2. Yüksek Baskı (Ağaç- Linolyum Baskı Tekniği ve Tarihsel Gelişimi.....	13
2.2.3. Çukur Baskı (Metal Oyma Tekniği ve Tarihsel Gelişimi.....	16
2.2.4. Düz Baskı (Taş-Litografi Baskı) Tekniği ve Tarihsel Gelişimi.....	18
2.2.5. Serigrafi (İpek-Elek Baskı) Tekniği ve Tarihsel Gelişimi.....	20
2.3 ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ.....	23
2.3.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Kuruluş Amaçları.....	24
2.3.2. Sanat Eğitimi Danışma Ve Program Geliştirme Kurulunun Görevleri.....	24
2.3.3.Sanat Eğitimi Danışma Ve Program Geliştirme Kurulu.....	25
2.4. TÜRKİYE’DE GRAFİK (ÖZGÜN BASKİRESİM) EĞİTİMİNİN KURUMSALLAŞMASI VE ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNE YANSIMASI.....	28
2.5. ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE PROGRAM GELİŞİMİNİN ÖNEMİ VE GRAFİK (ÖZGÜN BASKİRESİM) EĞİTİMİNE YANSIMASI.....	28
2.5.1. Mili Eğitim Bakanlığı AGSL Grafik (Özgün Baskiresim) Programının Temel Yaklaşımı.....	31
2.5.2. AGSL’de Grafik (Özgün Baskiresim) Programın Yapısı.....	31
2.5.3. Genel Amaçlar.....	31
2.5.4. Temel Beceriler.....	32
2.5.5. Grafik Tasarım Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları,Üniteler ve Süreleri.....	33
2.5.6. Grafik Tasarım Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları,Üniteler ve Açılımları.....	34
2.5.7. Programın Uygulanmasına İlişkin İlke ve Açıklamalar.....	36
2.6. İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR.....	38

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.....	40
3.1. Araştırmanın Modeli.....	40
3.2. Evren ve Örneklem.....	40
3.3. Verilerin Toplama Teknikleri	42
3.4. Verilerin Analizi.....	43

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	45
4.1. AGSL Grafik (Özgün Baskıresim) Dersi Öğretmen ve Öğrencilerine uygulatılan anket sonuçlarının dağılımları.....	46
4.2. Üniversitelerde Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretim Elemanları İle Yapılan Görüşme Sonuçlarının Çözümlemesi.....	80

BÖLÜM V

5. SONUÇVE ÖNERİLER.....	88
5.1. Sonuçlar	89
5.2. Öneriler	93
5.2.1. Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler	93
5.2.2. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde Görev Yapmakta Olan Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	95
KAYNAKÇA.....	99
EKLER.....	100

SİMGELER VE KISALTMALAR

%	: Yüzde
a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
AGSL	: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi / Liseleri
f	: Frekans
GSF	: Güzel Sanatlar Fakültesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Ögr.Gör.	: Öğretim Görevlisi
Prof.	: Profesör
s.	: sayfa
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
vb.	: ve benzeri
Yard. Doç.	: Yardımcı Doçent
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

TABLOLAR CETVELİ

Sayfa No :

Tablo A :	Anketlerin Uygulandığı Örneklem Grubu.....	41
Tablo 1:	Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin, Lisans Eğitimlerinde Ana Sanat Dallarını Özgün Baskıresim Ana Sanat Dalı Olarak Tercih Etme Durumları.....	45
Tablo 2:	Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini veren Öğretmenlerin, Lisans Eğitimlerinde Yardımcı Sanat Dalı Olarak Özgün Baskıresim Dersi Alma Durumları.....	46
Tablo 3:	Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini veren Öğretmenlerin Haftalık Özgün Baskıresim Ders Saatinin Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri.....	47
Tablo 4:	Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini veren Öğretmenlerin Bakanlıkça Hazırlanmış Programın Yeterliliğine İlişkin Görüşleri.....	47
Tablo 5:	Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Baskıresim Öğretim Programını Uygulama Tercihleriyle İlgili Görüşleri.....	48
Tablo 6:	Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Bir Ders Saatinde Çalıştıkları Öğrenci Sayılarının Dağılımı.....	48
Tablo 7:	Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Özgün Baskıresim Çalışmalarını Nitelik bakımından Yeterli Bulma Durumları	49
Tablo 8:	Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin AGSL’ de Baskıresim Eğitiminin Daha Verimli Olabilmesine Yönelik Görüş ve Beklentileri.....	50
Tablo 9:	Özgün Baskıresim Dersinin Öğrencilerin Resim Eğitimlerini Olumlu Yönde Etkileme Durumu.....	52
Tablo 10:	Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimine Ayrılan Ders Saatini Yeterli Bulma Durumu.....	52
Tablo 11:	Haftalık Özgün Baskıresim Ders Saatinin Yetersiz Olduğunu Düşünen Öğrencilerin Olması Gereken Ders Saati Hakkındaki Görüşleri.....	53

Tablo 12: Öğrencilerin Öğretmenleri tarafından Özgün Baskıresim Dersi Hakkında Bilgilendirilmeleri (Tarihi,sanat akımları, bu alanda eser veren ünlü sanatçılar) Konusundaki Görüşleri.....	53
Tablo 13: Öğrencilerin Ders İşlenirken Göze ve Kulağa Hitap Eden (Slayt, video, kitap, sanatsal eserler) Ne Sıklıkla Kullanıldığı Konusundaki Görüşleri.....	54
Tablo 14: Öğrencilerin Öğretmenleri Tarafından Uygulanan Özgün Baskıresim Öğretim Programı Konusunda Bilgilendirilmelerine ilişkin Görüşleri..	54
Tablo 15: Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Baskıresim Dersinin Öğrenci Seviyesine Uygunluğu Konusundaki Görüşleri.....	55
Tablo 16: Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Özgün Baskıresim Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikleri Uygulama Durumları ile İlgili Görüşleri.....	56
Tablo 17: Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Özgün Baskıresim Tekniklerini Öğretebilme Durumlarıyla İlgili Görüşleri...	56
Tablo 18: Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Okullarında Bulunan Özgün Baskıresim Demirbaşlar Listesi Hakkındaki Bilgilendirmeleri.....	58
Tablo 19: Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Bulundukları Kentte Baskıresim Eğitimini Destekleyici Etkinliklere (Sergi, Yarışma, Konferans) Yer Verilmesi Hakkındaki Görüşleri.....	59
Tablo 20: Öğrencilerin Özgün Baskıresim Tekniklerini Kullanarak Resim Yapmaya İlgili Olma Durumu.....	61
Tablo 21: Öğrencilerin Ders Süreleri Dışında Özgün Baskıresim Atölyelerinden Faydalanabilme Durumu.....	62
Tablo 22: Öğrencilerin Herhangi Bir Sergide Özgün Baskıresim Çalışmalarının Sergilenme Durumu.....	62
Tablo 23: Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimlerini Olumsuz Etkileyen Nedenler Hakkındaki Görüşleri.....	63
Tablo 24: Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimlerinin Daha Verimli Geçebilmesi İçin Önerdikleri Düşünce ve Görüşleri	65

Tablo 25:	Grafik (Özgün Baskiresim) Dersini veren Öğretmenlerin Atölyelerin Yeterlilik Durumuna Yönelik Görüşleri.....	66
Tablo 26:	Grafik (Özgün Baskiresim) Dersini veren Öğretmenlerin Öğrenciler ile Birlikte Ders Dışı Saatlerde de Atölyede Pekiştirici Çalışma Yapabilme Durumları.....	66
Tablo 27:	Grafik (Özgün Baskiresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Okullarındaki Kaynakların (Kitap, CD, DVD) Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri.....	67
Tablo 28:	Öğrencilerin Özgün Baskiresim Eğitimine İlişkin Yararlanabileceği Kaynakların (Kitap, Dergi, CD, DVD) Yeterlilik Durumu.....	68
Tablo 29:	Öğrencilerin Özgün Baskiresim Atölyelerinin Nitelikli Olma Durumuna Yönelik Görüşleri.....	68
Tablo 30:	Öğrencilerin Bulundukları Çevrede Özgün Baskiresim Dersi İçin Gerekli Teknik Araç ve Gereçleri Temin Edebilme Durumu.....	69
Tablo 31:	Öğrencilerin Özgün Baskiresim Eğitimi İçin Gerekli Araç ve Gereçleri Nasıl Temin Ettikleri Konusundaki Görüşleri.....	69
Tablo 32:	Öğrencilerin Okulların Özgün Baskiresim Dersi İçin Sunduğu Araç ve Gereçleri Yeterli Bulma Durumu.....	70
Tablo 33:	Grafik (Özgün Baskiresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Özgün Baskiresim Alanında Teknik, İdari ve Ekonomik Sıkıntılar Hakkındaki Görüşleri.....	71
Tablo 34:	Öğrencilerin Özgün Baskiresim Tekniklerini Tanıma Durumları.....	73
Tablo 35:	Öğrencilerin Özgün Baskiresim Dersinin Sanatsal Gelişimlerinde ve Yaşantılarında Ne Derece Önemli Olduğu Hakkındaki Görüşleri.....	75
Tablo 36:	Öğrencilerin Öğretmenleri Tarafından Özgün Baskiresim Tekniklerini ve Eğitimini Gelecekteki Yaşantılarında Hangi Alanlarda Kullanacağı Dair Bilgilendirilmeleri Konusundaki Görüşleri.....	75
Tablo 37:	Öğrencilerin Özgün Baskiresim Dersini, Bazı Resim-İş Öğretmenliği ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde Ana sanat Dalı Olarak Tercih Edebileceği Konusundaki Bilgi Durumu.....	76

Tablo 38:	Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eserlerinin Sergilendiği Galerileri Öğretmen Rehberliğinde Gezebilme İmkanları Hakkındaki Görüşleri.....	76
Tablo 39:	Öğrencilerin Özgün Baskıresim Dersindeki kazanımlarına ilişkin Görüşleri.....	77
Tablo 40:	Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde (AGSL) verilmekte olan Grafik (Özgün Baskıresim) eğitiminin genel durumu hakkındaki gözlem ve Düşünceleri.....	81
Tablo 41:	Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Grafik (Özgün Baskıresim) alanında Üniversiteler için alt yapı sağladığı görüşü.....	82
Tablo 42:	AGSL' ye öğretmen alımı sürecini değerlendirir misiniz?.....	83
Tablo 43:	AGSL' de uygulanmakta olan Grafik (Özgün Baskıresim) programının yeterliği hakkında ne düşünüyorsunuz. AGSL mezunu öğrencilerin Grafik (Baskıresim) hazır bulunuşluk düzeyleri göz önüne alındığında öğretim programı başarılı sonuç vermekte midir?.....	84
Tablo 44:	AGSL' de verilmekte olan Grafik (Baskıresim) ders saatleri sizce kaç saat olmalıdır?.....	85
Tablo 45:	Öğretmenlerin teknik eğitim esnasında atölye yetersizliği ve malzeme eksikliği konusundaki görüşlerini değerlendirir misiniz?.....	86
Tablo 46:	AGSL' de verilmekte olan Grafik (Baskıresim) eğitime yönelik görüş ve önerilerinizi lütfen belirtiniz?.....	87

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Bu bölümde problem, amaç, alt amaçlar, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve araştırma raporunda kullanılan bazı terimlere yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Sanat ve sanat eğitimi, görsel yönü ağırlıklı bir düşünce sistemidir. Amaç, öğrencinin yaratıcı gücünü uyarmaktır. Sanat eğitimi bir organizasyon yönetimidir. Görsel algılamaya dayalı birtakım teoriler önderliğinde, öğrenciyi madde ile yani malzeme ile düşünceleri arasında çeşitli bağlantılar kurmaya, buluşlar yapmaya alıştıran bir yöntemdir. Bu yöntem, öğrencinin elinde gelecekte bilinçli olarak kullanacağı bir araç olarak kişisel bir nitelik kazanacaktır. Bu kapsamda yapılan çalışmalarda birey, yaşadıklarını, öğrendiklerini düşünceleriyle birleştirir. Ortaya koyduğu eserle de bu durumu görselleştirir. Birey sadece uygulama yapmakla kalmayıp onu eleştirir ve geliştirir (Gökaydın, 2002:19).

Türkiye’deki sanat eğitiminin tarihi seyrine bakıldığında, daha çok akademik seviyede değişim ve gelişimin olduğu gözlenmektedir. Sanat ve onun eğitiminin, eğitim kurumlarında hak ettiği ağırlığı yakalayabilmesi, serpilip gelişebilmesi, onun gerekliliğine ve önemine inanmış insanlar tarafından sağlanabilir. Bu özelliklerde yetişecek olan insanların mimarları da, çağın gereklerini yakalayabilmiş bir eğitim politikası ve kararlılığı, gerekli donanım ile etkili bir programla yetişmiş olan eğitimciler olacaktır.

Bu sebeple, her alanda olduğu gibi sanatın eğitiminde de çok iyi yetişmiş sanat eğitimcileri, bu misyonu yakalamada en temel yapı taşları olarak yerlerini alacaklardır (Kırıışoğlu, 1991:46).

Gelişmiş toplumlarda sanat eğitimi eğitim sorununun önceliklerindendir. Ülkemizde de sanat eğitiminin ön sıralarda yer alması mümkündür. Denilebilir ki toplumların geleceği sanat eğitimi gizi içinde saklıdır. İnsanın ruhsal yanını geliştiren sanat da eğitimle sağlanabilir. Araştıran, yaratan, yorumlayan, estetik beğenileri gelişmiş bireyler yetiştirmek ancak sanat eğitime gerekli önemin verilmesiyle mümkündür. Bu doğrultuda eğitim vermeyi hedefleyen ortaöğretim kademesi içerisinde yer alan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin amaçları, öğrencilerin;

- Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini,
- Özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını,
- Yabancı dil öğrenmelerini,
- Alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini,
- Millî ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır (Tebliğler Dergisi, 1999/ 2505).

Yukarıda amaçları belirtilen Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin alan derslerinden olan Grafik Tasarım dersi de, yaratıcı yaklaşımların en çok ihtiyaç duyulduğu bir alana hizmet etmektedir. Bu ders 11. ve 12. sınıflarda zorunlu alan dersi olarak bulunmaktadır. Özgün baskıresim çalışmalarından, reklâm grafiğine ve iletişime kadar oldukça geniş bir konu yelpazesine sahiptir (<http://talimterbiye.mebnet.net/program-gel-birimi/ana.html>).

Grafik (özgün baskıresim) bugün en iyi baskı teknikleriyle basılıp çok sayıda dağılan bir “plastik sanat dalı”dır. Bu kadar geniş bir alana yayılan bu dalın, “baskı sanatı” ile uğraşan bireyleri, kendi özgün dilleriyle tekniğin sınırlarını sürekli genişletmeye çalışmakta ve bilgi taşımaya devam etmektedirler (Akalan, 2000.xxv).

Çağdaş yönelim ve ihtiyaçlardan doğan grafik tasarımı, kendisine güzel sanatlar liseleri ve fakültelerinin çatısı altında bir eğitim ortamı bulmuştur. Grafik eğitiminde, sadece bir sanat dalı olmaktan öte, çeşitli ihtiyaçlara çözüm üretmeyi amaç edinen bir tasarım alanı olarak, uygulama etkinliklerine büyük ağırlık verilmektedir. İçinde bilgisayar teknolojisinin olanaklarını da barındıran pek çok yeni tekniğin kullanılması zorunluluğu, grafik eğitimi verilen kurum ve bölümlerini, sanat eğitimi verilen diğer alanlardan köklü bir biçimde ayırmaktadır.

Grafik tasarım eğitimi; görünenin, anlamlı bir ifadeye dönüştürülebilmesini sağlamaktadır. Sanat eğitiminde kazanılmış olan tüm bilgi ve beceriler, 11. ve 12. sınıflarda eğitimine devam eden öğrencilerin tasarım yoluyla hedefe ulaşma ve doğru mesaj verme becerisini geliştirecektir (<http://www.grafiturk.com>).

Araştırmada ele alınacak konunun ana boyutunu, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde verilmekte olan MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı grafik (özgün baskıresim) dersi kapsamaktadır.

Temeli, çoğaltma esasına dayanan grafik sanatı, “baskı resim ve grafik tasarımı” olarak uzun bir süre belli bir çizgide devam etmiş ve birbirine paralel gelişme göstermiştir. 19. yy. da endüstri devrimi ve litografinin renkli baskıya getirdiği kolaylıklarla “grafik”, biri “profesyonel” diğeri “sanatsal” olmak üzere iki ayrı yönde gelişmeye başlamıştır. 20.yy.da fotoğrafın bulunması, ofset baskı ve serigrafinin gelişmesi, animasyon ve sinema, grafik tasarımın hızla gelişmesini sağlamış, büyük atılımların yapılmasına neden olmuştur. Buna televizyon ve bilgisayarın da katılmasıyla çok çeşitli kullanım alanları ortaya çıkmış, grafik çalışmaları da gereksinmeye göre yapılmaya başlamıştır (Akalan, 2000:xxiv).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu grafik (özgün baskıresim) dersi amaç/hedeflerinin de aynı ölçüde genişlediği düşünüldüğünde, bahsedilen amaç ve hedeflerin kazanımlarının ne düzeyde olduğu merak konusu haline gelmiştir.

Bu nedenle (AGSL) Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde bu dersi veren öğretmen ve öğrencilerin amaç ve uygulamalara yönelik görüşleri, alana ilişkin deneyim ve yeterlikleri, okulların bu alanda ki uygulama atölyelerinin durumu, öğrencilerin derse ilişkin görüş ve beklentileri, kazandırılacak davranışların gelecekteki verimliliği, araştırma konusu haline gelmiştir.

İçinde bulunulan zamanda AGSL’ de “grafik dersi” kapsamında yer alan özgün baskı resim eğitiminin durumunu ortaya koyacak bir araştırmanın henüz yapılmamış nedeniyle bu alanda yaşanan sorun ve sıkıntıların belirlenmesi ve çözüm yollarının araştırılması uygun ve gerekli görülmüştür

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu bölümde araştırmanın konusunu belirten, amaç, alt amaçlar, önem, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın amacı, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri resim bölümü öğretmen ve öğrencilerinin, grafik (özgün baskıresim) dersinin amaç ve uygulamalarına yönelik görüşlerini dikkate alarak, uygulanmakta olan programın sorunları üzerine öneriler geliştirmektir. Bu kapsamda, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan grafik (özgün baskıresim) eğitiminin genel durumu; öğretmen ve öğrenci yapıları, öğretim programı, içeriği, gelişimi, sorunları, öğretme ortamları, donanımı ve yüksek öğretim kurumları ile olan akademik uyumu araştırmanın amaca ulaşmasında önemli görülen destekleyici verilerdir.

1.3. Alt amaçlar

Bu araştırmada amaç cümlesinde belirtilen konunun aydınlatılabilmesi için alt amaçlar olarak aşağıdaki şu sorulara cevap aranmıştır.

- 1- AGSL’ de grafik (özgün baskıresim) dersine giren öğretmenlerin, özgün baskıresim dersiyle ilgili yakınlık düzeyi nedir?
- 2- a) AGSL’ de grafik (özgün baskıresim) dersine giren öğretmenlerin, dersin içeriği ile ilgili görüşleri nelerdir?
b) AGSL’ de grafik (özgün baskı resim) dersini alan öğrencilerin, dersin içeriğine yönelik görüşleri nelerdir?
- 3- a) AGSL’ de grafik (özgün baskıresim) dersine giren öğretmenlerin, dersin uygulamasına yönelik görüşleri nelerdir?
b) AGSL’ de grafik (özgün baskıresim) dersini alan öğrencilerin, dersin uygulamasına yönelik görüşleri nelerdir?

- 4- a) AGSL’ de grafik (özgün baskıresim) dersine giren öğretmenlerin, atölye ve araç-gereç yeterliliği hakkındaki görüşleri nelerdir?
b) AGSL’ de grafik (özgün baskıresim) dersini alan öğrencilerin, atölye ve araç-gereç yeterliliği hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 5- AGSL’ de grafik (özgün baskıresim) dersine giren öğretmenlerin, özgün baskıresim alanında karşılaştıkları; teknik, idari ve ekonomik sıkıntılar hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 6- AGSL’ de grafik (özgün baskıresim) dersini alan öğrencilerin, dersin geleceğe yönelik kazanımlarına ilişkin bilgi düzeyleri nedir?
- 7- Üniversite öğretim elemanlarının AGSL’ de ve fakültelerde verilmekte olan özgün baskıresim dersine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’ndeki grafik (özgün baskıresim) eğitimi sanatsal beceri kazandırılması açısından önemlidir. Sanat eğitimi ve çalışmaları, çağdaşlaşmayı amaçlayan bilimsel ve teknolojik çalışmaların dışında tutulamaz. programcılık tekniği açısından kusursuz gibi görünen MEB grafik (özgün baskıresim) dersinin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda incelenmesi, program ve eğitimin gelişimi açısından oldukça önemli görülmektedir. Ayrıca araştırmanın, hazırlanacak yeni programlara ve gelecekte yapılacak olan grafik (özgün baskıresim) alanındaki çalışmalara katkısı olacağı düşünülmektedir.

1.5. Varsayımlar

1. Belirlenen araştırma yöntemi araştırmanın, sonuca ulaşmasında yeterli olacaktır.
2. Özgün baskiresim dersine giren öğretmenlerin bu alanda yeterli olduğu kabul edilmektedir.
3. Tespit edilen örneklem evrenin özelliklerini büyük ölçüde yansıtmaktadır.
4. Bilgi toplama aracı, daha önce uygulanmış olması ve olumlu sonuçlar alınması nedeniyle yeterli bir kriter sayılabilir.
5. Anket formu hazırlanırken başvuru uzman kanısı yeterlidir.
6. Araştırma kapsamında uygulanan anket de, öğretmen ve öğrencilerin sorulara içten ve samimi cevap verdikleri kabul edilmiştir.

1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışma ile ilgili olarak aşağıdaki sınırlılıklar dikkate alınacaktır.

1. Araştırma problem cümlesinde belirtildiği gibi Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerini kapsamaktadır.
2. Araştırma 2007 yılına kadar faaliyete geçmiş AGSL' de yapılmıştır.

1.7. Tanımlar / Terimler

Çalışma sırasında sıklıkla kullanılan bazı kavramların ne anlama geldiği üzerinde durulacaktır.

Özgün Baskiresim : Çeşitli araçlar ve malzemeler kullanılarak, doğrudan veya kalıplar yapmak yolu ile kağıda veya benzeri malzeme üzerine sanatçı tarafından yapıp basılan resimlere özgün baskiresim denir. Özgün baskiresim kavramının temeli, ilk kez 1972 yılında Prof. Mustafa Aslier tarafından kullanılmıştır (Aslier,1995:122).

Serigrafi Baskı : İpek Baskı - Şablon Baskı - Elek Baskı diye de anılan serigrafi, tekstil sanayinde, grafik sanatlarda ve baskı resim çalışmalarında yaygın olarak kullanılan bir baskı tekniğidir. Bu teknikte; metal ya da ahşap çerçeveye gerilmiş ipek, plastik veya metal dokumadan oluşan elek şeklindeki kalıp üzerinde baskı yapılacak yerler açık bırakılıp diğer yerler maskeleme, boyama ya da fotomekanik yöntemlerle kapatılır. Sonra bu eleğin içine konulan baskı boyası (mürekkep) , bir sıyrıcı (rakle) ile sıyrılarak açık kalan yerlerden kağıt, cam, kumaş, vb. malzemeler üzerine geçirilir (Pektaş, 1990:35).

Grafik : Resim veya fotoğraf yoluyla yapılan tüm iletişim araçlarına verilen addır. Temeli kalıplar kullanılarak çoğaltma esasına dayanır. Sanatçı mesajını resim, fotoğraf, illüstrasyon, yazı yoluyla kitlelere iletir. Çoğaltma aracı olarak, matbaa tekniklerini, film ve televizyonu kullanır (Akalan, 2000: xxiii).

Program : Belli bir konuya ilişkin olarak çalışma yöntemini, tavrını veya şeklini; ileriye ait yapılacak işlerin sırasını ve kapsamını gösteren belge olarak tanımlanabilir (Varış, 1988:18). Programlar, okullarda eğitim öğretim yaşantılarını düzenleyen ve aynı zamanda da öğretmenlere yol gösteren kaynaklardır.

Öğretim Programı : Eğitim programı içinde ağırlık taşıyan bu kesim, genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan ve bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan, bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına dönük bir programdır (Varış, 1988:18).

Ders Programı : Öğretim programı kapsamı içerisinde yer alan ve dersle ilgili olan öğretim etkinliklerini dizgesel biçimde düzenleyen programdır (Küçükahmet, 2000:8).

Öğretim Süreçleri : Bir eğitim programında muhtevayı (içerik), nasıl öğretilim? sorusuna cevap veren boyuttur (Küçükahmet, 2000:19).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; özgün baskıresim sanatı (yüksek baskı, düz baskı, çukur baskı serigrafi baskı) tarihsel gelişimi, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine yansması ve program gelişimi konuları yer almaktadır.

2.1. GRAFİK

Grafik sözcüğü sanat terimi olarak çok eskiye dayanır. Kökeni eski Yunancadan, Latince'den gelir. Anlamı Yazı, resim ve çizgidir. Çağdaş sanat terimi olarak resim ve fotoğraf yoluyla yapılan tüm iletişim araçlarına verilen addır (İçmeli, 1985:61).“Bir mesajı iletme için metnin ve görsellerin görülebilir düzlemde organize edilmesidir” diyebiliriz. Bu; baskı, ekran, hareketli film, animasyon, iç mimari, paketleme gibi bir çok ortamda uygulanabilir. Sanatın hangi dalı olursa olsun başlangıcında muhakkak tasarım vardır. Genellikle göze hoş görünebilecek ve haz duygusu uyandırabilecek çerçeveler oluşturulmaya çalışılmaktadır.

2.1.1. Tasarım

Tasarım günümüzde oldukça fazla kullanılan etkileyici bir sözcüktür. Ama ne anlama geldiği tam olarak anlaşılmaz. Tasarım; bir model, kalıp ya da süsleme yapmak değildir. Bir tasarım, kendi içinde bir yapıya ve bu yapı arkasında bir planlamaya sahip olmalıdır. Bütün sanatların temelinde bir tasarım olgusu bulunmaktadır. Tasarlama eylemi, oluşturulacak yapının organizasyonu ile ilgili her türlü faaliyeti içine almaktadır. Elizabeth Adams Hurwitz, kitabının başlığında bu sözcüğün kısa bir tanımını şöyle yapar: “Tasarım, gerekli olanın araştırılmasıdır”.

Ünlü reklamcı Ivan Chermayeff ise, tasarımın zeka ve sanatsal yeteneğin ortak bir ürünü olduğunu belirtmektedir (Becer, 2005:32).

2.1.2. Grafik Tasarım

İngilizcede “Graphic”, Fransızcada “Graphique” olarak yazılmaktadır. Grafik sözcüğü sanat çalışmalarında çok geniş bir kullanıma sahip oldu için “graf” eklenen tüm alanlar grafik sanatları tanımlar. Örneğin; Fotoğraf, serigraf, litograf gibi. Grafik sözcüğünün tanımı biraz daha açılacak olursa, sanatçının elinden özgün biçimlendirmeye çıkan ya da özgün çoğaltmayla (baskı yöntemleriyle) elde edilen eserin, bilgi iletmek, basılmak, kitle iletişim araçlarında kullanılmak amacıyla hazırlanan; çizgi, yazı, resim ve bunların düzenlemeleriyle ilgili tasarımları kapsar.

İletişim, grafik tasarımın hayati unsurudur. Zaten grafik tasarımı bu denli ilginç, dinamik ve çağdaş kılan şey de iletişime yönelik olmasıdır. Tasarımcı; güncel bir bilgiyi, çağdaş bir beğeni anlayışı içinde ve yine çağdaş araç ve malzemelerle sunmak zorundadır. Bu nedenle de yeni eğilimleri, teknolojik buluşları ve yaşadığı dönem içinde tartışılan sanatsal, felsefi, politik, sosyolojik vb. sorunları yakından izlemelidir. Tasarım eğitimi aslında bir yaşam boyu sürer. Çünkü sürekli değişim, sürekli bir yenilenmeyi de beraberinde getirecektir. Bu nedenle grafik tasarım mesleğinin ağırkanlı ve gelenekçi bir kişiliğe uygun bir uğraşı alanı olacağını söylemek zordur. Bu alanda başarılı olabilmek için tasarım ilkelerini ve uygulamalarını bilmek, esnek ve işlek bir zekâyâ sahip olmak gerekmektedir (Becer, 2005:29).

2.1.3. Grafik Sanatlar Tarihi

Grafik sanatının tarihi, sayfalama sanatı olarak en eski uygarlıklara değin uzanmaktadır. Şekil ve görüntüleri çoğaltma sorunları daha ilk çağlarda başlamıştır. Bunu mağara duvarlarındaki resimlerden görmekteyiz.

Mısır hiyeroglifleri, Sümerler, Asurlular, Babillilerin silindir şeklindeki mühürleri, Romalıların paraları üzerine yazılan yazılar, Roma mezar yazıtları, Bizans mermerleri, döşeme ve süslemeleri vb. çalışmalar “grafik sanatı” içerisinde yer alabilir (Akalan, 2000:xxiii).

Sonraları daha çok el yazması, dini içerikli kitaplar ilk yayınlar olacaktır. Johann Gutenberg'in Avrupa'da 1450'lerde hareketli matbaa'nın icadı ile kitap yaygınlaşmaya başlamıştır. O dönemlerde entelektüel düşünce din etrafında olduğundan, ilk basılıp dağıtılmaya başlayan kitaplar dinsel kitaplardır. Basılı yayınlar için harf ve metin dizimi, erken dönem grafik tasarım pratikleridir (<http://.blogcu.com/memetalive/18318>).

Grafik tasarım, görsel bir iletişim sanatıdır. Grafik tasarımın birinci işlevi, bir mesaj iletmek ya da bir ürün veya hizmeti tanıtmaktır. Grafik tasarım terimi ilk kez 20.yüzyılın ilkyarısında metal kalıplara oyularak yazılan ve çizilen ve daha sonra da çoğaltılmak üzere basılan görsel malzemeler için kullanılmıştır. Tasarım bir problemin çözümü demektir. Grafik tasarım problemleri genellikle iki boyutlu yüzeyler üzerinde çözülür. Genel olarak bütün görsel sanatlar, özel olarak ise iki boyut içinde var olan görüntü sanatları hemen hemen aynı dili kullanırlar.

2.2. ÖZGÜN BASKİRESİM

Çeşitli araç ve malzeme ile doğrudan veya kalıplar yapmak yoluyla kağıda veya benzeri malzeme üzerine, sanatçısı tarafından yapılıp basılan resimlere “özgün baskiresim” denir. Bunlar kalıbın yapılması ve basılması süreci içerisinde yaratılmış grafik resimlerdir. Bu teknikler görsel grafik öğelerin çok çeşitli etkiler ve anlatımlar verecek çeşitlilikte kağıda geçirilmelerini sağlarlar. Bu imkanlar, sanatçıya şekillendirme ve anlatım zenginliklerini gösterir. Her teknikle beraber yeni deneme yolları açılır. Bu zengin çeşitliliği değerlendiren sanatçı zamanla kişiliğine uygun düşen bir anlatım dili geliştirebilir.

Özgün baskı sanatı çalışmalarında bugün en çok yararlanılan teknikler, özelliklerine göre sınıflandırılabilir.

- 1) Yüksek Baskı : a) Ağaç Baskı, b) Linolyum Baskı
- 2) Düz Baskı : a) Litografi (Taş Baskı), b) Ofset Baskı (Ofset-Lito)
- 3) Çukur Baskı : a) Ağaç Gravür, b) Aside Yedirme, c) Leke Baskı, d) Soğuk Kazı
- 4) Serigrafi/Şablon : a) Elek Baskı (İpek Baskı), b) Şablon

2.2.1. Dünyada ve Türkiye’de Özgün Baskıresim Sanatı ve Gelişimi

Grafik tasarım kavramını baskı sanatı ve teknolojisinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Ancak önceleri ‘‘ Gravür Sanatı’’ veya ‘‘ Sanat Grafiği’’ gibi deyimlerle anlatılan sanat çalışmaları için artık özgün baskıresim sanatı deyimini kullanıyoruz (Ashier,1985: 32).

Çünkü, bilinen tüm sanatlar; bir anlatım aracıdır. Her biri kendine özgü farklı bir anlatım diline sahiptir. Araç, gereç ve düşünce farkı aynı çağ düzeyindeki , sanat anlatımları arasında bile, belirgin ayrılıkların doğmasına neden olur.

Özgün baskıresim tanım olarak, "Sanatçının tasarladığı bir resmin 15. yüzyıldan beri uygulana gelen klasik baskı teknikleri yanında çağdaş baskı teknik olanakları ile sınırlı sayıda çoğaltılması, sanatçısı tarafından imzalanarak numaralanması ile ortaya konulan resimdir" (Pekmezci, 1993:10).

Grafik sanatlarının bir kolu olan ve birkaç baskı tekniğini içine alan özgün baskıresmin tarihsel gelişimi ele alındığında, kökeninin insanın ilk üretim yaptığı mağara duvarlarındaki resimlere dayandığı görülmektedir. M.Ö 4000 yıllarında yazının, daha sonraları da kağıdın bulunmasıyla, basım işi yeni bir nitelik kazanmıştır (Akalan, 2000:2).

Sümerlerin, oyulmuş silindir mühürleri kil üzerinde döndürerek baskı tekniğini kullanmaları, tarihte baskı yönteminin ilk uygulamaları olarak kabul edilebilir (Gölönü, 197:72).

Baskiresmin tarihini, resim ve grafik sanatı gibi oldukça eski tarihlere götürmek mümkündür. Ancak, özellikle üzerinde duracağımız ve yüzyılımızda bize ışık tutacak olan modern baskiresim olduğu için, baskiresim; daha çok yakın geçmişten özet tarihlerle ele alınmaya çalışılmıştır. Ayrıca yüksek baskı, çukur baskı, düz baskı tekniklerinin ve sanatının ortaya çıkışını birbirinden bağımsız olarak ele almak daha anlamlı ve manidar görülmektedir.

Baskiresim sanatı, özellikle gravür “klasik” bağlamda resim ve heykel sanatıyla birlikte bir “üçlü”yü oluşturur. Resimle ve grafikle sıkı sıkıya bağlantısı yadsınamaz; ama gravür (baskiresim) sahip olduğu tüm farklılıkları, tekniğinin özgünlüğü, estetiği, piyasasıyla başlı başına ele alınması gereken bir alandır. Diğer sanat disiplinleri gibi birçok süreçten geçmiş, değişimlere uğramıştır. Onu diğer sanat dallarından ayıran en önemli özelliklerinden biri çoğaltılabilir olmasıdır.

2.2.2 Yüksek Baskı (Ağaç- Linolyum Baskı) Tekniği ve Tarihsel Gelişimi

Ağaçbaskı, tahta ya da ağaç kesiti üzerine aktarılan bir desenin, basılmayacak olan kısımlarının oyulup derinleşmesiyle elde edilen, ıstampa - damga gibi bir yüksek baskı tekniğidir. Eski çağlardan beri kumaş basmacılığında bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Gençaydın, 1987:27).

Avrupa’nın günümüze ulaşmış en eski baskıları yaklaşık 1400’lerden kalmadır. Bunlar dinsel konuların işlendiği ağaç oymalardır (Burunner, 2001:18). Standartların gerek sanat gerek teknik olarak çok ileri düzeyde olması bu tür baskı denemelerinin tarihinin çok eskilere dayandığını açıkça ortaya koyabilir. Gökaydın’a göre ağaç baskı olayının, ilk olarak Mısır ve Mezopotamya’da ıstampa biçiminde kullanıldığı bilinir. Tahta ıstampaların mürekkeplenip ipek ve kağıda tabedilmesi Çin’de, 105’li yıllarda kağıdın bulunması ile başlar (Gökaydın, 1987:47). Bu devirden kalan örneklerle dayanarak, tahta baskıların metal baskılardan daha önce, asitle yedirme tekniğinin ise bu iki teknikten daha sonra yapıldığı söylenebilir.

Bugünkü tahta kalıptan basılmış özgün baskiresimlerin öncüsü sayılabilecek ilk baskılar 12. Yüzyılda Çin’de yapılmıştır (Ashier, 1986:1). Oradan Avrupa’ya, özellikle de bilim ve sanat merkezi olarak bilinen ülkelere; İtalya, Almanya vb. ülkelere yayılmıştır.

1235-1280 Moğol Zaferi sırasında bu teknikle, düzenlenmiş ilaç tarifleri, çeşitli dramatik oyunlar içeren bazı değişik anlatım sunan kitaplar görülür. Ayrıca aynı dönemlerde misyonerler tarafından bu teknikle İncil'in resmedilişi de görülmektedir (Gökaydın, 1987:46).

Ağaç baskı 13. ve 14. yüzyıllarda, baskı tezgahlarının bulunmasından sonra bu teknik ile hem dini kitapların resimlenmesi hem de süslenmesi ve oyun kartlarının basılmasında kullanılmıştır (Akalın, 2000:25).

Ağaç baskı en büyük önemini 15. ve 16. Yüzyıllarda kazanmıştır (Buruner, 2001:18). Avrupa'da bu yıllarda tahta oyma ve kesme tekniğinin, sanat kalitesi elde etmekten çok, diğer yağlıboya sanatçılarının eserlerini çoğaltmak amacı ile kullanılmaya başlandığı görülür. Bunun yanında çok renkli ağaç baskiresimlere de bu dönemlerde rastlandığı bilinmektedir.

15. yüzyılda, asidin bulunması, bakır gravürün gelişmeye başlaması ve ağaç baskının henüz halka açılmamış olmasından dolayı çoğu sanatçı ağaç baskı tekniğini daha az tercih eder olmuştur.

19. yüzyıla kadar kitap ve dergilerdeki illüstrasyonlar için kullanılan bir nevi röprodüksiyon tekniği olan ağaç baskiresim önemini yitirmeye başlamıştı. 19.yüzyılda sanatta yaratılan devrim geleneksel malzemeler ve metotların yanında sanatçıları değişik malzemeleri aramaya itti. Bunun neticesinde ihmal edilmiş olan, ağaç baskiresme tekrar dönüş yapıldı. Birçok sanatçı artistik çalışmaları için ağaç kalıbı bir anlatım malzemesi olarak gördüler (İçmeli, 1987:57).

Munch'la baskı tekniği yeni bir anlatım dili kazanmıştır. Çağdaş Nolde'nin de aynı anlayışla bu dönemde özgün baskiresim alanındaki yenilikçi anlatım biçimine katıldığı görülür. Ekspresyonizmin etkilediği tahta baskı bu alanda başrolü üstlenerek yaşantı ve duyguları anlatımda ön saflarda yer almıştır (Gökaydın, 1986:49).

20.yüzyılda ağaç baskiresim tekniği ile ilgilenen ve eser veren sanatçılardan bazıları şunlardır., Mary Cassatt, Henri de Toulouse Lautrec, Eric Hegel, Otto Müller, Wassily Kansiky, Franz Mark, Max Beckman, Diego Rivera Vincent van Gogh, Pablo Picasso'dur.

Pablo Picasso ve Vasily Kandinsky gibi sanatçılar da ahşap baskı tekniğine ilgi duymuşlardır. "Pablo Picasso, ağaç ve linol baskı tekniğine önem veren ünlü sanatçılardan biridir. 1950'de tek kalıptan, çok renkli linol baskıyı deneyen ilk sanatçıdır" (Gökaydın, 1986:49).

Günümüzde Alman , İtalyan ve Amerikalı sanatçılar arasında ağaç ve linol baskı sıklıkla yapılmaktadır.

Linol baskı, ağaç baskı'nın 20.yüzyıl'da farklı bir malzeme olan linolyum üzerine uyarlanması ya da uygulanmasıdır. Çeşitli oyma aletleri kullanılarak yapılan linol oyma enine ya da boyuna kesilerek yapılan iki ağaç baskı türünün de niteliklerini barındırmakla birlikte, kendine özgü özellikler taşır (Eczacıbaşı sanat, 1997:1119).

Ülkemiz de ise ilk olarak 1730'da İbrahim Müteferrika tarafından Batı Hint Tarihi, ‘‘Tarih-ül Hine-l Garbi-l Müsemma bi Hadis-i Nev’’ adlı kitaptaki resimlerin basılması için bu teknikten yararlanılmıştır. Aynı zamanda Türk basımcılık tarihinin ilk resimli kitabıdır (Akalın, 2000:92).

1882 yılında öğretime açılan Sanayii Nefise Mektebi Alisi'nde Gravürçülük bölümü vardı. 1923 yılına kadar öğretime açık kalan bu atölyede yetişmiş sanatçıların varlığı bilinmemekle birlikte o dönemden günümüze ulaşmış elle oyulmuş ağaç klişeler kullanılmıştır (Ashier, 1987:2).

1936 yılı ve sonrasında Almanya ve Fransa'da sanat öğrenimi gören sanatçılarımızdan bazıları Güzel Sanatlar Akademisi ve Gazi Eğitim Enstitüsü'nde görev almışlardır. Sanatçı öğretmenlerimiz bu kurumlarda yer yer ağaç ve linol baskı denemeleri uygulamış ve uygulatmışlardır.

Gazi Eğitim Enstitüsü'nde 1960' lı yıllara kadar ağaç ve linol baskı çalışmaları devam etmiştir. Çalışmaları teşvik eden ve öğreten Şinasi Barutçu'dur. O dönemin öğrencilerinden, sonraları özgün baskıresimleriyle tanınmış şu isimleri sayabiliriz: Ferit Apa, Adnan Turani, Mustafa Ashier, Nevide Gökaydın, Nevzat Akoral, Muammer Bakır (Ashier, 1987:3). Daha sonraki yıllarda tahta oyma basma çalışmalarını Mürşide İçmeli ve Mehmet Güler de katılmışlardır.

2.2.3 Çukur Baskı (Metal Oyma) Tekniği ve Tarihsel Gelişimi

Metal plakayı oyma tekniği , baskıcılar tarafından değil; kupa, bıçak, çeşitli silahlar ve diğer nesneleri süsleyen kuyumcu staler tarafından keşfedilmiştir. Mevcut en eski gravürler bakır plakalar üzerine yapılmış olanlardır ve 15. yüzyıl ortalarından kalmadır (Akalan, 2000:49).

Metal gravür tekniğinin uygulama aşamasında önceleri bakır levhalar kullanılmış; daha sonra çinko, alüminyum, çelik plakalar üzerine de elle ve asitle oyma ve çukur kazı yöntemleri geliştirilmiştir. 14. yüzyılda Almanya'da yaşayan iki ünlü sanatçı, Dürer ve Holbein, baskı sanatına büyük atılımlar kazandırmışlardır. Her iki sanatçı da çalışmalarında genellikle din konularını seçmişlerdir (Gökaydın, 1986:45). Kazı resim sanatının kısa sürede birçok sanatçı tarafından kullanılmasıyla birlikte, sanatçılar artık bu tekniği ustalıkla kullanmaya, ünlü gravür ustalarının tablolarını ve baskılarını çoğaltmaya başlamışlardır.

Gravür sanatında, 17. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar, ünlü yağlı boya tablolarını çeşitli baskı teknikleriyle kopya ederek çoğaltma yöntemleri (röprodüksiyon) ağır basmıştır (Gölönü, 1979:77). Bu resimler genellikle renkli olarak basılmıştır. 16. yüzyılda renkli baskının yoğun bir biçimde kullanılmasıyla kalıp oyan sanatçılar beceri ve ustalık açısından da değer kazanmışlardır.

Metal oyma, yani gravürün ilk denemelerine Almanya ve İtalya'da rastlamaktayız. Almanya ve İtalya'da kullanılan kalburlama (crible) metodunda, madeni levhanın üzerinde sayısız noktacılar meydana getirilen bir teknik kullanılıyordu. Bu oyuklar çekiçle vurulmak suretiyle yapılıyor ve boyanan levhanın üzerine kağıdın bastırılması ile elde edilen baskılarda oyuntular beyaz, diğer kısımlar ise siyah çıkıyordu. Bu tür baskıyı, çukur baskının (intaglio) kaynağı olarak kabul etmek gerekir. Bu baskıları yapan kişilerin bugünkü anlamıyla sanatçı olmayıp asil kişiler veya kilise emrinde çalışan zanaatçılar olduklarını da belirtmek gerekir (Gölönü, 1979:73).

"Niello" da bu devirde kullanılan diğer bir çukur baskı tekniğidir. Bu teknikte ise, metal levha üzerindeki oyuklar siyah kimyevi bir madde ile doldurulduğunda, yüzeyde siyah-beyaz değerler elde edilir.

"Hercules Seghers, ukur baskı tekniğinde renk denemeleri yapan ilk sanatçıdır" (Akalın, 2000:60).

17. Yüzyılın büyük ustalarından Rembrandt, Cals, çalışmalarında asitle yedirme tekniğini kullanarak siyah-beyaz etkisinde birçok gravür yapmıştır. Rembrandt, dini konularda ise kuvvetli bir ışık gölge etkisi yaratmıştır. 18. yüzyılda gravür, daha çok davetiyelerin, reklam afişlerinin ve ünlülerin tablolarını basmak amacıyla kullanılmıştır. Bir anlamda fotoğraf işlevini üstlenmiştir.

"18.yüzyılın sonları ve 19.yüzyılın başlarında asitle yedirmede leke baskı "aquatinta" yöntemini en iyi kullanan sanatçılardan biri, Francisco Goya'dır" (Akalın, 2000:63).

19. yüzyılın ikinci yarısından sonra ofset tekniğı bulunup geliştirilmiş: böylece o güne dek kitap basımında kullanılan hurufat dizgi yönteminin yerine metal baskı kalıbı devreye girmiştir. Metal kalıp yöntemi ile kitap, gazete, dergi, afiş. vb. işlerin basımı da gerçekleşince günümüzdeki taş kalıp yöntemi, sadece sanatsal içerikli resim ve grafik işlerin basımında başvuru olan bir yöntem olmuştur.

20.yüzyılın başlarında Jacques Villon gibi sanatçılar ise yeni uygulamalara yönelmişlerdir.Villon , modern baskının babası sayılır. Fovizm ve kübizm'den etkilenen sanatçı değişik espas anlayışlarını kazı resme uygulamıştır (Gölönü, 1979:85).

1927 yılında, İngiliz asıllı Stanley William Hayter pariste sonraları "Atölye 17" adı ile tanınacak olan atölyesini kurmuştur. Bu atölyede çalışan bazı sanatçılar elik kalem (burin), kuru kazı (pointe-seche), yedirme (etching) ve tozlama (acquatinta) gibi kazı resim tekniklerinin sonsuz olanak sağladığını ileri sürerek tekniğı daha ileriye götürecek adımlar atmışlardır. II. Dünya savaşı sırasında New York'a taşınan Atölye 17, 1950'de tekrar Paris'e dönerek Alexander Calder, Jackson Pollock, Joan Miro, Max Ernst gibi çeşitli uluslardan sanatçıların çalıştığı bir sanat merkezi haline gelmiştir (Gölönü, 1979:88).

Teknolojinin yeni teknik imkanlarından faydalanan sanatçılar, sanatta yapacakları kökten değışmeler için, devamlı araştırma çalışma içindedirler. Seçtikleri başlıca araştırma yolu ise bütün teknolojik malzemelerin kullanılmasına elverişli, çoğaltma, yayma ve her türlü boyuta imkan veren, sonsuz deney olanakları bulunan baskı sanatlarıdır (Gölönü, 1979:89).

Türkiye’de gravür tekniği, Osman Hamdi Bey döneminde açılan, Güzel Sanatlar Akademisinde yapılan taşbaskı çalışmalarıyla başlamıştır. Hoca Ali Rıza Bey’in önemli denemeleri olmuştur. İlk defa gravür atölyesi; Leopold Levny’nin 1937’de Güzel Sanatlar Akademisine gelmesi ile açıldı. Daha sonraki yıllarda Gazi Eğitim Enstitüsü ve onu takiben birçok Güzel Sanatlar Fakültelerinde bu eğitim vermeye devam etmiştir.

Bu alanın gelişimine katkıda bulunan ve eser veren sanatçılarımız arasında; Sabri Berkel, Bedri Rahmi, Eren Eyüboğlu, Ferruh Başağa, Selim Turan, Nuri İyem, Turan Erol, Nevzat Akoral, Mustafa Aslier, Gündüz Gölönü, Fethi Karakaş, Fethi Kayaalp, Mustafa Plevneli, Aliye Berger, Cihat Burak, Cemal Tollu, Nurullah Berk, Turgut Zaim, Mürşide İçmeli, Sema Boyancı, Ergin İnan ve Güler Akalan başarılı çalışmalar yapmışlardır.

2.2.4. Düz Baskı (Taş-Litografi baskı) Tekniği ve Tarihsel Gelişimi

Litografi tekniği, orta Almanya’da bulunan çok küçük gözenekli kireç taşının temel alındığı bir tekniktir (Burunner, 2001:110). Bu teknikle kalıp olarak önceleri taş kullanıldığı için sanat dilinde Taş baskı (Litografi) olarak isimlendirilmiştir (İşingör, Eti, Aslier, 1986:142).

Uygulama sürecinde, bir tür kireçtaşı üstüne, mum boya ya da yağlı kalemle desen çizilir sulu arapzamlı-nitrik asit karışımıyla sabitleştirilir. Ardından taş levha suya batırılarak, yağlı kalemle yapılmış çizgiler dışındaki yüzeylere emicilik kazandırılır ve bu yüzeylere boya verilerek baskı yapılır (Eczacıbaşı sanat, 1997:1750).

Taş baskı tekniği ilk kez 1798’de Bavyeralı oyun yazarı Alois Senefelder tarafından bulunmuştur. Alois Senefelder , bugün düz baskı denilen, ofset baskı tekniğinin ilk şekli olan ‘‘litografi’’ tekniğini, müzik notalarını çoğaltırken bulmuş ve tekniğin tüm olanaklarını denemiş ve geliştirmiştir (Akalan, 2000:32).

Taş baskı ilk büyük dönemini, Delokroix ve Gericault ile yaşar. Özellikle Gericault sayesinde sanatsal anlamda taş baskı kullanılmaya başlanmıştır. Goya'da taş baskıyı sanatsal anlatım aracı olarak ve çok başarılı bir biçimde kullanmıştır. Daumier, yaklaşık 4000 adet taş baskı yapmıştır. 19.yüzyıl'ın ikinci yarısından itibaren, fotoğraf tekniğinin gelişmesiyle beraber taş baskının önemi biraz azalmıştır. Fakat, 19.yüzyıl'ın sonlarına doğru, Manet, Corot ve Degas'nın taş baskı çalışmaları üzerine tekrar sanatsal anlamda kullanılmaya başlanmıştır. Henri Fantin-Latour, Edvard Munc, Pisarro, Cezanne, Sisley, Signac ve Whistler gibi sanatçılarda çok sayıda taş baskı eserler vermişlerdir.

Türkiye'de İlk Taş baskı atölyesi 1831'de Henri Cayol tarafından Beyoğlu'nda kuruldu. İlk defa Hüsrev Paşa'ya ait " Nuhbettüttalim" adlı eser basılır.Taş baskı tekniğinde yazı ve hat sanatının tüm incelikleri basılabildiği için taş baskı Türklerde uzun süreli ve yaygın olarak kullanılmıştır. Türk sanatçıların hazırladığı Kur'an ve tezhipler Arap ülkelerince aranmış ve ısmarlanmıştır (Derman, 1989:3).

Baskiresim sanatının ilk olarak uygulanmaya başlaması ise, 19. Yüzyılın ilk yarısına rastlar. İlk defa taş baskı yapan sanatçılarımızın başında , Mehmet Hulusi ve askeri okullarda resim öğretmenliği yapan Hoca Ali Rıza gelir. Osman Hamdi Bey'in 1882'de kurduğu Sanayi Nefise Mektebi, 1927'de Güzel Sanatlar Akademisi adı ile anılmaya başlamıştır. Bu okulda resim bölümüne, Leopold Levy'nin başkanlığında bir baskı atölyesi kurulur. Bu atölyede pek çok sanatçı yetişmiştir. Bunlardan bazıları, Fethi Karakaş, Mümtaz Yener, Selim Turan, Ferruh Başağa, Nuri İyem, Neşet Günal gibi başarılı sanatçılardır (Atar, 1995:72). Bugün Taş baskı resim sanatını uygulayan sanatçılarımızdan bazıları şunlardır; "Mustafa Asher, Fevzi Karakoç, Atilla Atar, Basri Erdem, İsmail Hakkı Demirtaş, Emin Koç, Alaattin Aksoy, Mehmet Özer, Selami Yanya, Gül Derman, Saime Hakan, Hüsnü Dokak" (Atar,1995:95).

2.2.5. Serigrafi (İpek-Elek) Baskı Tekniği ve Tarihsel Gelişimi

Serigraf-İpek baskı, bir çerçeveye gerili elek niteliğindeki bir yüzeyde yapılan bazı işlemlerle çeşitli amaçlar için, resim, şekil, yazı ve benzerlerinin oluşturulması, bunlar üzerinde boya sıyırmak suretiyle değişik yüzeylere basılması ve çoğaltılması işlemidir (Pekmezci, 1992:7). Serigrafinin bir üstünlüğü çok az düzeyde donanım gerektirmesi ve çok fazla teknik deneyim zorunluluğu olmamasıdır. Yine serigrafinin ana özelliği rengin kalın ve macun gibi sürülmüş görüntü vermesidir (Burunner, 2001:108).

Serigrafi, şablon baskı, elek baskı, ipek baskı adları ile günümüze kadar gelen bu yöntemin ilk kez nerede ve nasıl uygulandığını kesin bir tarihle belirtmek mümkün değildir. Bununa beraber serigrafinin tarihi şablon baskılarla başlatılır. Kağıt, karton, deri, plastik, metal levha vb. Yüzeyleri keserek, oyarak yapılan şekillendirmelere şablon ve bu şablonların üzerinden boya geçirmek suretiyle yapılan baskılara da şablon baskı denilmektedir (Pekmezci, 2001:21).

Bu yöntemle ilgili çeşitli kaynaklarda ‘’bin yıl kadar önce bazı kültürlerde, eski Mısırlılar, Romalılar, Çinliler ve Japonlarda duvar, yeri tavan süslemeleri ile çömlekçilikte ve dokuma bezlerinde şablon tekniğinin kullanıldığını gösteren kanıtların varlığından söz edilmektedir’’

Serigrafi (İpek-Elek) baskı, 17. yüzyılda tahta baskı ve çinko baskı revaçtayken, Çin ve Japonya'da yeni bir teknik olarak ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Bu teknik Çin ve Japonya'da hem resim alanında hem de günlük yaşamda dekorasyonlarda kullanılmıştır. Yine de bu baskı yönteminin geçmişi en az bilinendir.

Avrupa'nın ipek baskı ile tanışması Avrupalıların 19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Japon kültürü ile ileri derecede ilgilenmeye başlaması ile birlikte gerçekleşti. Yine 19. yüzyılda uzak doğulu göçmenler tarafından Amerika'ya getirildiği ve kısa sürede burada yalınlaştığı bilinmektedir.

Böylece 1900-1910 yılları arasında Avrupa'nın pek çok ülkesinde ipek baskı tekniği biliniyordu. 1907'de ipek baskının bugün dahi kullanılan ipek gerilmiş çerçeve ve sıyrığaç gibi araçlarını içeren ilk patent İngiltere de ve bir başka patent de 1915'de San Francisco' da alındı (Pekmezci, 2001:25).

1915 yılında ilk fotoğrafik yöntemin bulunması ile ipek baskı yeni bir hayat kazandı. Tekstil endüstrisi bu yeni yöntemi özellikle ele aldı. Geniş kesimlerce çok yönlü olarak kullanılmaya 1930'lardan sonra başlandı.

1930'larda ABD'de dokuma üstüne kullanılmış, 1938'deyse Federal Sanat Projesi çerçevesinde Amerikalı sanatçılar bu tekniği ticari amaçların dışında sanatsal amaçlarla kullanmaya başlamıştır (Eczacıbaşı sanat, 1997:515).

Serigrafi ile ilgili somut bilgiler son 60 yıl içerisinde baskı ile üretim tekniklerine duyulan ihtiyaçtan dolayı eski tekniklerin ele alınması ile önem kazandı. İpek baskı Amerika ve Avrupa'da paralel bir gelişme göstermiş ve hem işlevsel amaçlı üretimlerde, hem de sanatçılarca sanatsal amaçlı kullanılmaya başlanmıştır.

1930'lu yıllara kadar ticari amaçla kullanılan serigrafi (elek baskı) 1960'lı yıllarda doruk noktasına ulaşmıştır. Sanatçıların eserlerini başkaları ile paylaşma mantığı ile paralel giden bu gelişmeler 1950'lerde Amerika ve Avrupa'da sanatın yaygınlaşmasına ve dünyaca ünlü sanatçıların ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Andy Warhol, Roy Linchtenstein, Robert Rauschenberg, Will Baumeister, Hans Arp gibi bu alanın ünlü isimleri ortaya çıkmıştır (Pekmezci, 2001:142).

Fransada Wasarely, İngilterede Paolozzi ve Riley, ABD'de Dine ve Oldenburk elek baskıyı geliştirmişlerdir (Eczacıbaşı sanat, 1997: 515). Bu yöntemin öncülüğünü yapan sanatçılar ; Antony Welonis, Guy Maccoy, Elisabeth Olds'tur Yine 1960'larda başkanlığını ünlü sanat adamı Herbert Read'ın yaptığı 'ICA (The Enstitute of contemporary Arts) bu alana ilgi duydu ve Kelpra studyo-Christopher Prater- ile iş birliği yaparak birçok ünlü ressamı (Eduardo Paolozzi, Richard Smith, Joe Tilson, Davit Hokney, R.B. Kitaj, Richard Heamilton) ipek baskı çalışmaya davet etmiştir (Pekmezci, 1992:16).

1970’lerde İngiltere ve İskoçya’da ipek baskı hızla yayılarak pek çok stüdyo ve galeri açıldı. John Bellany, Bruck Mc Leani, Peter Havson, Kate Whiteford gibi ünlü sanatçılar yetişmiştir. İngiltere Almanya ve Fransa’da kısa sürede benimsenen bu teknik, çeşitli eğitim kurumları , özel atölyelerde ve endüstri kuruluşlarında çok amaçlı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Serigrafinin ülkemizde uygulanmaya başlaması ile ilgili olarak kesin bir tarih verilmemekle birlikte Avrupa’daki gelişmelere paralel çalışmalar yapıldığı görülebilir. 1950’lerde bazı sanatçılarımızca merak ve deneme isteği ile ele alınmasına, resim öğretiminde kullanılmasına rağmen, üzerinde yeterince durulmadığı, yaygınlaşmadığı, bazı sanat kurumlarında ilgilenildi ise de çok basit denemelerden ileri gidemediği görülür (Pekmezci, 1992:26).

Bu anlamda 1950’lerde Ülkemizde ipek baskıyı ilk kullanan sanatçılarımız Bedri Rahmi ve Eren Eyüboğlu’dur. 1970’lerden sonra ipek baskı üzerinde istekle durulmaya başlanmış, Güzel sanatlar eğitimi veren kurumlarda ders olarak okutulmaya ve araştırma geliştirme sürecine girilmiştir. Bu gelişmede, önce İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü’nde, sonra Güzel Sanatlar Akademisinde ipek baskı atölyelerini oluşturan, kurduğu özel atölyesinde pek çok ressama baskıresim çalışma olanağı sağlayarak tekniğe saygınlık kazandıran Prof. Süleyman Saim Tekcan’ın payı büyüktür (Pekmezci, 1992:27). Bu yöntemle ürün veren sanatçılarımızdan bazılarını şöyle sıralayabiliriz. Bedri Rahmi, Eren Eyüboğlu, S.S. Tekcan, Nevide Gökaydın, Elif Naci, Cihat Burak, Devrim Erbil, Burhan Uygur, Yılmaz Aysan, Şükrü Aysan, Basri Erdem, Fevzi Karakoç ve Hasan Pekmezci...

2.3 ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin ilk tohumları, 1989'un temmuz cumartesi gecesi Eskişehir-İstanbul'da bir gece yemeği sırasında geçen görüşmeler sonucu atılmıştır. Bu görüşmelerde dönemin Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol'u ikna etmek için Hamit Kınaytürk, Süleyman Saim Tekcan ve Nur Atabay'ın çok büyük emekleri geçmiştir. Yapılan yoğun ısrar üzerine Güzel Sanatlar Liselerinin kurulması için bakanlıkta görüşmeler başlar ve 1980'li yılların sonlarına doğru orta öğretim bazında da alan eğitimi veren çok sayıda Güzel Sanatlar Lisesi açılmış olur (Kınaytürk, 2004:2).

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin ilki 16 Ekim 1989 yılında İstanbul'da eğitime başlamıştır. 1990-91 öğretim yılında sayıları 6'ya çıkarılan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin bugün ki sayıları 53'e ulaşmıştır. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Milli Eğitim Temel Kanunu 33. Maddesine dayandırılarak açılmış, orta öğretime bağlı eğitim kurumlarıdır.

Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1987:16): “Güzel Sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere temel eğitim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir” denilmektedir. 21 Eylül 1990 yılında Resmi Gazetede yayımlanan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri yönetmeliğinde: Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri güzel sanatlara yönelik programlar uygulayan yüksek öğretim kurumlarının bulundukları yerler tercih edilmek suretiyle, güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yörelerde açılır. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin öğrenim süresi, ortaokul üzerine bir yıl hazırlık olmak üzere toplam dört yıldır.

2.3.1 Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Kuruluş Amaçları

Anadolu güzel sanatlar liseleri Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 33. maddesine dayandırılarak açılan ortaöğretime bağlı eğitim kurumlarıdır. 33. madde şöyle der: Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere temel eğitim ve ortaöğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla, bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikte düzenlenir.

Anadolu güzel sanatlar liseleri öncelikle güzel sanatlarla ilgili yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır. Bu okullar ilköğretim üzerine bir yıl hazırlık sınıfı ve en az üç yıl lise öğrenim süresi olan yatılı, gündüzlü ve karma eğitim yapan okullardır (AGSL Yönetmeliği Resmi Gazete 20.08.1999-23792).

Okulun amacı incelendiğinde öğrencilerin; Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim ve öğretim görmelerini, özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını, yabancı dil öğrenmelerini, alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini, milli ve milletlerarası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır.

2.3.2. Sanat Eğitimi Danışma Ve Program Geliştirme Kurulu

Madde 15-Okullarda her alan için ayrı olmak üzere okul müdürünün başkanlığında alan dersleri öğretmenlerinin katılımıyla "Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu" oluşturulur.

Okul yönetiminin, yüksek öğretim kurumlarının ilgili bölümlerinin öğretim üyeleri arasından en fazla üçer üyenin sanat eğitimi konusunda rehberlikte bulunmak ve gerektiğinde bilgilerine başvurulmak üzere kurula katılmaları sağlanabilir.

2.3.3. Sanat Eğitimi Danışma Ve Program Geliştirme Kurulunun Görevleri

Madde 16- Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu biri dönemin başında, biri dönemin sonunda olmak üzere ders yılında en az dört kez toplanır ve aşağıdaki görevleri yapar:

- a) Okulun sanat eğitimi programlarının uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapar ve önerilerde bulunur.
- b) Okulun; okul içi, okullar arası, millî ve milletler arası sanat etkinliklerinin belirlenmesi, planlanması ve uygulanması ile ilgili gerekli çalışmalar yapar ve bu etkinlikleri organize eder.
- c) Verimliliğin artırılması amacıyla gerekli araştırmaların yapılmasını, sonuçlarının değerlendirilmesini ve sanatla ilgili gelişmelerin izlenmesini sağlar.
- d) Eğitim-öğretimin geliştirilmesi yönünde çevrede bulunan yüksek öğretim ve diğer eğitim kurumları ile iş birliği yaparak her türlü araç-gereç, öğretim elemanı ve diğer imkanlardan yararlanılması konularında çalışmalar yapar.

Çellek'e göre, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin diğer liselerden en önemli ayrıcalıklarından biride “ Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu”dur. Ancak bu kurulun, yine ilk yönetmelikte biraz daha geniş yer verilmesine karşın son yönetmelikte işlevselliği iyice törpülenmiş olarak sunulmuştur. Halbuki özellikle kuruluş aşamasında gerek lisenin programları ve uygulaması, gerek çağı yakalamak ve sürekli olarak yenilenmek, gerekse mezun olan öğrencilerin yüksek okullarda izlenmesi açısından çok önemli işlevi vardır. Çünkü o gençler yüksek okullardaki kitlesel eğitim çerçevesinde, oluşturulan alt yapıları değerlendirilmeden eritilebilirler. Bu nedenle bu kurul ön plana çıkarılmalıdır. Güzel Sanatlar eğitimi veren üniversitelerden seçilen temsilcilerden oluşan bu kurulun hem kendi içinde hem de AGSL ile sıkı bir ilişki içinde olmaları gerekir. Bu anlamda Lise kurulundaki öğretmenlerin alanlarında araştırma yapması da kaçınılmaz görülmektedir (<http://www.amatorceedebiyat.com/tulay/eser.asp?id=3652>).

2.4. TÜRKİYE’DE GRAFİK (ÖZGÜN BASKİRESİM) EĞİTİMİNİN KURUMSALLAŞMASI VE ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNE YANSIMASI

Grafik sanatlar “çizme, boyama, baskiresim ve çeşitli resim teknikleriyle tasvir etme sanatı” olarak tanımlanmaktadır. Ancak, tarihsel süreç içinde, bu terimin işaret ettiği kavramlar sürekli bir biçimde değişmiştir. Geleneksel olarak, çizgi ile yapılan muhtelif şekil ve resimlere, ya da eşyayı çizgi ve şekillerle göstermeye “grafik” deniliyordu (Genç, 1985:54).

Bu tanımlar 19. yüzyılın başlarında, biri sanatsal diğeri profesyonel olmak üzere iki ayrı yönde gelişip farklılaşmıştır. Çünkü 19. yüzyılda baskı teknikleri her iki amaca da hizmet etmekteydi. Günümüzde sanayileşme ve endüstriyel gelişmeler grafik ile baskiresmin yollarını ayırmaya başlamıştır. Hatta bu iki dal kendi başlarına endüstriye ve sanata hizmet etmeye başlamıştır.

Söz gelimi, taş baskı tekniği ticari amaçla gelişirken, Goya, Delacroix, Renior, Lautrec ve Gauguin gibi sanatçılar bu tekniği sanatsal üretim aracı olarak kullanıyorlardı.

Baskiresim son yıllarda Türkiye’de, Amerika ve Avrupa ile paralel bir gelişme göstererek hem işlevsel amaçlı üretimde, hem de sanatçılarca sanatsal çalışmalarda kullanılmaya başlanmıştır. İngiltere, Fransa ve Almanya’da kısa sürede benimsenen bu teknik, çeşitli eğitim kurumları, özel atölyeler ve küçük ölçekli işliklerde çok amaçlı olarak toplum hizmetine sunuldu. Yeni iş alanları, istihdam olanakları doğdu. Bir başka açıdan da sanatçılar yenilikçi tavırları ile bu tekniğe sahip çıkarak resim alanında başarı ile kullandılar (Pekmezci, 2001:26).

Çağımızda artık sanat dalı olarak sadece baskiresme yönelmiş sanatçıların artması ve bu alanda özel sergi, bienal ve söyleşilerin düzenlenmesi baskiresmin grafik’ten felsefe ve düşünce yapısı olarak olmasa da, uygulama ve gelişim süreci bakımından ayrıldığını göstermektedir.

Yine akademik anlamda birçok fakültede baskiresim ana sanat dalının varlığı grafik prensiplerinden köklü bir kopuşun değil, grafik uygulama ve tasarlama - ele alış yöntemlerinde farklılıkların olduğunu ortaya koymaktadır.

Özgün baskiresim eğitimi ilk olarak Gazi eğitim enstitüsü bünyesinde programa alınmış ve üzerine gidilmiştir (Gökaydın, 1987:52). Bu eğitimin kurumsallaşması veya başka bir deyişle kurumların programlarında özgün baskiresim tekniklerine gerekli yerin verilmesi 1958-1960 ve daha sonraki yıllarda başlar. Bugünkü Marmara üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, eski Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda programlarda bu çalışmalara ders olarak yer verilmesi ve gerekli atölyelerin açılması 1960 sonrası patlamanın tutuşturucusu olmuştur.

Sanat eğitiminin kurumsallaşması çabaları son 30 yılda büyük bir hız kazanmış hemen hemen her bölgede Güzel Sanatlar Fakültesi ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesine rastlamak mümkün olmuştur. Ancak bu hızlı büyüme aynı oranda gelişme gösterememiştir. Sanat eğitiminde kalitenin ve niteliğin denetlenmesi güçleşmiş, mezun olan öğrencilerin sayısı hızla artmış, nitelik devamlı ciddi bir şekilde tartışılır duruma gelmiştir.

Pekmezci, bugün Güzel sanatlar liselerinin 50'yi geçmesi bir tarafa Güzel sanatlar fakültelerinin sayısı günümüzde 50'yi geçtiğini, öncelikli olarak bu fakülteler nitelikli eleman temin edebiliyor mu? Üst eğitim kurumları yeterince bunu sağlayamıyorsa, AGSL'lerin sağlayıp sağlamayacağının tartışma konusu bile olamayacağını belirtmiştir (Pekmezci ile yapılan görüşme metni Ek:4).

2.5. ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE PROGRAM GELİŞİMİNİN ÖNEMİ VE GRAFİK (ÖZGÜN BASKİRESİM) EĞİTİMİNE YANSIMASI

Eğitim programı sözcüğünün bir kavram olarak, çocuğun okulda veya okul dışındaki bütün öğrenim tecrübelerini içine almaktadır. Çocuklar bizzat yaşayarak öğrenirler. Bazen çocuğun okul dışında öğrendikleri, okul içinde öğrendikleri şeyler kadar önemli olabilir. Çocuğun okul dışındaki öğrenim tecrübeleri ile okuldaki tecrübeleri arasında ilişki kurulduğu takdirde öğretmen, öğrencilerine en iyi şekilde yardım etmiş olur (Varış, 1988:16).

Program geliştirme , gerek okul içinde ve gerek okul dışında, Milli Eğitimin ve okul amaçlarını etkinlikle geliştirmek ve gerçekleştirmek için düzenlenen muhteva ve faaliyetlerin, uygun yöntem, teknik araç ve gereçlerle geliştirilmesine yönelmiş koordine çabalarının tümüdür.

Program Düzenlemede:

- a) Milli Eğitim amaçları
- b) Söz konusu okulun ya da eğitim kademesinin amaçları,
- c) Dersin amaç ve açıklamaları
- d) Konular, “zaman unsuru ile birlikte” belirtilir.

Bir programın basılı bir materyal olarak değeri, ancak uygulamadaki başarı ile ölçülebilir. Her programın uygulanmasında bir takım sorunlar ortaya çıkabilir, problemler belirebilir. Ortaya çıkan bu problemlerin çözümünde, o konuda,

- a) Varsa mevcut araştırma raporlarından faydalanılır.
- b) İş birliği ile aksiyon çalışmaları yapılır (Varış, 1988:23).

Eğitim programları okulun öğretmekle sorumlu bulunduğu faaliyetleri kapsar. Program geliştirme ise bu faaliyetlerin kalite yönünden geliştirilmesidir.

Eğitim programları, yalnızca okulda düzenli olarak çalışmayı değil, aynı zamanda toplumda da öğrenme ve yaşama koşullarını geliştirmeyi amaçlar.

Toplumumuzdaki meslek ve iş alanlarındaki çeşitlenme bugünden farklı becerileri kazandıracak bir program anlayışını zorunlu hale getirmektedir. Programların uygulanması, başta öğretmen faktörü olmak üzere tüm koşulların geliştirilmesi ile anlam kazanır.

İlk ve orta öğretim kurumlarımızın programları, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi'nin kararı ile kesinleşir. Programcılık tekniği açısından bu programlar kusursuz gibidir. Saptanan bu programlarda amaç anlatılırken hedefler, ölçüsü önceden belli olacak şekilde tanımlanmış ve eğitim yolu bu hedeflere göre çizilmiştir. Bu nedenle eğitimci her öğrenciyi bir gelişme ve değer yaratma kaynağı olarak ele alamamaktadır (Asher, 1995:127).

Varış, okul programları düzenlenirken veya yenilenirken, öğrencilerin fikirlerini almak üzere anket uygulamak, ilgi testleri kullanmak otobiyografi yazdırmak ve öğrencilerin kanaat tepki ve inanışlarını tespit etmek gerektiğini ve bunun önemli bir nokta olduğunu vurgulamaktadır (Varış, 1988: 31).

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin, Türkiye'nin düşünen, üreten, yaratıcı, özgür, mutlu, estetik haz duyan bireyleri yetiştirmedeki gerekliliği, varlığı, geleceğe bırakabileceklerimiz açısından önemlidir. Bu önem çerçevesinde Anadolu Güzel sanatlar liseleri grafik (özgün baskıresim) ders programının sürekli olarak yenilenmesi, program gelişiminin eğitim sisteminin tamamında faydalı ve etkili bir işlevi olması gerekmektedir.

Misman, Türk eğitim sisteminde yaşam ile okul arasında doğru bir orantı kurulamadığını (yaşam ve okul içi içe değildir) belirtmektedir. Ana okulu farklı ilköğretim farklı lise farklı üniversite farklıdır. Birinde yemek yemeyi öğrenirken birinde testlere tabi tutuluyorsun. Bu yaşam boyu eğitim sürecinde bazı aksaklık ve sıkıntılara neden olmaktadır şeklinde görüş belirtmiştir (Misman ile yapılan Görüşme sonuçları Ek:4).

Misman, baskıresim eğitiminin yaşama dönüştürülme sürecinde gizil amaçlar olduğunu, bu eğitimle öncelikli olarak paylaşımın öğrenildiğini, bu derste grup çalışması ve yardımlaşmanın çok önem taşıdığını, kendi işine ve başkasının işine saygı duymak, işinde titiz ve disiplinli davranmak gibi gizli öğrenmeler gerçekleştirdiğini ve öğrencilerin becerileri ile muhakeme etme yetilerinin de geliştiğini belirtmiştir (Misman ile yapılan Görüşme Metni Ek.4).

Pekmezci, Programların yenilenmesi ve değişimi sürecinde verilen eğitimden başarılı sonuç alınmasında daha farklı noktalara dikkat çekmiştir.

Pekmezciye göre, AGSL de ki yöneticilerde aynı şekilde bu alandan gelmişse başarı artacaktır. Eğer farklı bir alandan müdür getirilmişse ayak bağından başka bir şey olamaz. Okulların kuruluş amacı en yakın güzel sanatlar kurumları ile iş birliği – eş güdüm içinde olması gerekiyor yapmasıdır bu tüm programda atamalarda ve yönetimde kadrolaşmasında sınavlarına ve programlarına etkili olması gerekiyor. Bizim eğitim sistemimizin en büyük sıkıntısı bu bağlantıların kopuk oluşudur. Bu kurulun bir çok görevi vardır ve olmalıdır da, fakat bu aksaklık ülkemizde çok üst düzeydir (Pekmezci ile yapılan görüşme metni Ek.4).

Kaptan, AGSL programlarının yeterli düzeyde olduğu belirtiyor. Ancak, gerekli bilgi ve teknoloji olmazsa başarılı sonuç alınmasının olanaklı olmadığını da söylüyor. Sonuç olarak başarı çok etkenli ve değişken bir olgu olarak öncelikle başarı için başarılı bir eğitim politikası, programına ihtiyaç vardır. Bunun dışında sürekli olarak okul-fakülte işbirliğinin geliştirilmesi gerekmektedir. (Kaptan ile yapılan görüşme metni Ek.4).

2.5.1. Mili Eğitim Bakanlığı AGSL Grafik (Özgün Baskıresim) Programının Temel Yaklaşımı

Geliştirilen Grafik Tasarım dersi öğretim programında konular, öğrencilerde tasarım bilinci oluşturacak nitelikte ele alınmış, program öğrenme alanları, kazanımlar ve öğretim etkinliklerine dayalı olarak düzenlenmiştir. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiş, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin yaşantıları dikkate alınmıştır. Program sadece sınıf içi değil sınıf dışı etkinlikleri de kapsamaktadır. Program yaklaşımı; öğrenme-öğretme süreçleri, ölçme-değerlendirme metotları ile öğretmen ve öğrencinin rolüne bakış açısından ve ortaya koyduğu aktif sınıf kültürüyle yeni bir yaklaşımı kapsamaktadır. Grafik Tasarım dersi öğretim programında kazanımlar; birçok zihinsel beceriyi vurgulamakta, öğrenme süreçlerinde ise aktif öğrenme yöntemlerinin ve öğretimsel işlerin kullanımını gerektirmektedir. Programda bu yöntemlerin kullanıldığı örnek etkinliklere yer verilmiştir. Öğretmenler programda önerilen etkinliklerin yanı sıra kazanımlarda öngörülen bilgi, beceri, değer ve tutumları kazandırmada farklı etkinlikler de planlayıp uygulayabilirler (http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm).

2.5.2. Agsl'de Grafik (Özgün Baskıresim) Programın Yapısı

Grafik Tasarım Dersi Öğretim Programı, genel amaçlar, temel beceriler, değerler ve tutumlar, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalardan oluşmaktadır.

2.5.3. Genel Amaçlar

Bu program öğrencilerin;

- Grafik sanatların, sanat dalları içindeki yeri ve önemini tespit etmelerini,
- Grafik sanatlar ile plâstik sanatları karşılaştırmalarını,
- Grafik sanatların toplumsal yaşamdaki yerini değerlendirmelerini,

- Grafik sanatlarda anlatım, teknik, estetik ve işlevsellik kurallarına ilişkin temel beceriler geliştirmelerini,
- Çağdaş sanat felsefesinde, grafik sanatların uygulama teknik ve yöntemlerini kazanmalarını,
- Grafik sanatların ekonomideki yerini sorgulamalarını,
- Grafik sanat çalışmalarında kompozisyon, renk, uyum, yazı ile ilgili çalışmalar yapmalarını,
- Atatürk'ün sanat ve sanatçıya verdiği önemi yorumlamalarını,
- Şablon baskı, monotipi baskı, yüksek baskı ve çukur baskı tekniği ile özgün çalışmalar yapmalarını,
- Tanıtım grafiğine yönelik özgün çalışmalar yapmalarını,
- İletişim grafiğine yönelik özgün çalışmalar yapmalarını,
- Dijital grafik tasarımının diğer sanat dalları içindeki yeri ve önemini tespit etmelerini,
- Grafik sanatlar eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyo-kültürel gelişimine katkıda bulunmalarını,
- Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanmalarını,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmelerini, amaçlamaktadır.

2.5.4. Temel Beceriler

Günümüz eğitim ve öğretim anlayışında bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi bulma, kullanma ve bilgiyi yapılandırma ön plana çıkmıştır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu program ortak becerileri kazandırmanın yanında, alana özgü olarak geliştirilen becerileri kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıda gösterilmiştir. Bu becerilere, üniteler göz önünde bulundurularak, doğrudan verilecek beceri olarak programda yer verilmektedir. Grafik Tasarım dersi öğretim programında yer verilen ortak becerilerin yanında grafik tasarım alanına ait alt becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir.

Grafik tasarım alanında belirlenen beceriler; öğrencilerin yaşamlarında ve mesleklerinde kullanabilecekleri nitelikte belirlenmiştir. Bu beceriler; taslak oluşturma, teknik uygulama, yazı-resim ilişkisi kurabilme, konu algılama, sanatsal düzenleme, özgün teknik geliştirme, bilgi toplama, yaratma ve bulma, düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma becerisi ve teknolojiyi kullanma becerisidir.

Grafik tasarım dersi konularının hemen hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, öğrenme alanlarında kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir. Bu şekli ile öğretim sürecinde kazanımın gerektirdiği beceriler kazanımla birlikte verilmelidir (http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm).

2.5.5. Grafik Tasarım Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları, Üniteler ve Süreleri

ÖĞRENME ALANLARI, ÜNİTELER VE SÜRELERİ

11.SINIF

Öğrenme Alanları	Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/ Ders Saati	Oranı (%)
GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ	Grafik Sanatlar	5	6	8
	Grafik Resim Çalışma Yöntemi	5	16	22
	Tipografi	4	12	16
GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ	Özgün Baskıresim Teknikleri	11	38	54
	Toplam	25	72	100

12.SINIF

Öğrenme Alanları	Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/ Ders Saati	Oranı (%)
GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ	Tanıtım ve Kurumsal Kimlik	5	16	11
	İletişim Grafiği	9	16	11
GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ	Dijital Tasarıma Giriş	5	20	14
	Dijital Grafik Resim Çalışmaları	4	24	17
	Dijital Tanıtım Grafiği	4	32	22
	Dijital Animasyon-İllüstrasyon Tekniği	5	36	25
	Toplam	32	144	100

2.5.6. Grafik Tasarım Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları, Üniteler Ve Açılımları

11. SINIF

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ**ÜNİTE 1: GRAFİK SANATLAR**

1. Grafik Sanatlar ve Tarihi Gelişimi
2. Türkiye’de Grafik Sanatlar ve Grafik Sanatçıları
3. Grafik Sanatlarının Diğer Sanat Dallarıyla İlişkisi

ÜNİTE 2: GRAFİK RESİM ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

1. Geometrik şekillerle Grafikselsel Kompozisyonlar
2. Nokta, Çizgi ve Leke ile Grafikselsel Düzenleme
3. Obje Etüt Çalışmaları
4. Grafikselsel Soyutlama

ÜNİTE 3: TİPOGRAFİ

1. Grafik Sanatlarda Tipografi
2. Tipografik Düzenlemeler
3. Tipografinin Reklâm Çalışmalarında ki Görsel Etkisi

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

ÜNİTE 1: ÖZGÜN BASKI RESİM TEKNİKLERİ

1. şablon Baskı Tekniği
2. Monotipi Baskı Tekniği
3. Yüksek Baskı Tekniği
4. Çukur Baskı Tekniği

12. SINIF

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

ÜNİTE 1: GRAFİK TASARIM ÜRÜNLERİ

1. Amblem, Marka, Logo ve Logotayp Tasarımı
2. Basılı Malzeme Tasarımı

ÜNİTE 2: İLETİŞİM GRAFİĞİ

1. Afiş Tasarımı
2. Broşür ve İnsört Tasarımı
3. Kitap ve Dergi Kapağı Tasarımı
4. Pul Tasarımı

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

ÜNİTE 1: DİJİTAL TASARIMA GİRİŞ

1. Dijital Grafik Sanatla İlgili Temel Bilgiler
2. Dijital Grafik Sanatının Günümüzdeki Önemi
3. Dijital Grafik Sanatının Endüstrideki Yeri
4. Dijital Grafik Sanatının Bilgisayar Programları ve Araçları

ÜNİTE 2: DİJİTAL GRAFİK RESİM ÇALIŞMALARI

1. Dijital Grafik Resim Çalışmaları
2. Dijital Grafik Resim Çalışma Yöntemleri
3. Dijital Grafik Sanatında Tipografinin Önemi

ÜNİTE 3: DİJİTAL TANITIM GRAFİĞİ

1. Amblem, Marka, Logo Tasarımı
2. Afiş ve Tipografi Çalışmaları
3. Kitap, Broşür, CD Kapak Tasarımı

ÜNİTE 4: DİJİTAL ANİMASYON - İLLÜSTRASYON TEKNİĞİ

1. İllüstrasyon Tekniği
2. Animasyon Tekniği (http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm).

2.5.7. Programın Uygulanmasına İlişkin İlke Ve Açıklamalar

1. Grafik Tasarım dersi öğretim programında, belirlenmiş kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğretmen kazanımları gerçekleştirirken çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, hazır-bulunuşluk düzeylerini ve dolayısıyla da ön bilgilerini dikkate almalıdır.

2. Öğretim programında, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma ve sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi gibi ortak becerilerin yanı sıra, grafik tasarım dersine ait taslak oluşturma becerisi, teknik uygulama becerisi, yazı – resim ilişkisi kurabilme becerisi, konu algılama becerisi, sanatsal düzenleme becerisi, özgün teknik geliştirme becerisi, bilgi toplama becerisi, düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma becerisi, teknolojiyi kullanma becerisi gibi alana özgü beceriler yer almaktadır. Öğretmen dersi planlarken hazırladığı öğretimsel işlerin tümünde yukarıda belirtilen becerilerin bir veya uygun olan birkaç tanesinin kullanılabileceği ortamlar oluşturmaktadır. Öğretmen sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler ile geliştireceği becerileri pekiştirmek için ödev veya projeler verebilir.

3. Tablolardaki araştırma etkinlikleri öğrenci merkezli bir bölümdür. Öğrencilerin konulara hazırlanması açısından bireysel araştırmaya yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bu alanda konu işlenişlerine girilmeden önce serbest araştırma süreleri verilmelidir. Basılı yayınlar, internet, gazete ve dergiler, konu mekânları, konu kişileri ve benzerleri gibi, araştırmalara kaynak oluşturabilecek her şey, geniş bir yelpazede sunulmalıdır. Bu perspektifte yapılacak tüm araştırma çalışmaları, ders işlenişinde, algılamada ve uygulama çalışmalarında verimi arttıracak önemli noktalardır.

4. Programda yer alan değerleri öğretmen yeri geldiğinde, etkinlikler içinde bu değerleri vurgulayan bölümler oluşturarak pekiştirmelidir.

(http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm).

3. İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

Türkiye’deki grafik (özgün baskiresim) alanı ilgili problemlere yönelik araştırmalar incelendiğinde, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde verilmekte olan Grafik eğitime kapsamında, Ürek’in İzmir ili güzel sanatlar liselerinde grafik tasarım uygulama yöntemlerinin incelenmesi ve Ersezer’in Meslek liseleri ile Anadolu güzel sanatlar liselerinin sanat/grafik eğitiminin incelenmesi başlıklı tezlerine rastlanmıştır. Ancak grafik (baskiresim) eğitiminin programdaki yapısı ve kazanımları hakkında bir araştırmaya rastlanmamıştır.

AGSL’yi konu alan tezler incelendiğinde, araştırma konusuyla ilgisi olduğu görülen araştırmaların sonuçları incelenmiştir. Buna göre farklı alanlarda benzer sonuçlar içeren çalışmaların olduğu görülmüştür.

Gedik’in (2002) “Yönetici, Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerine Göre AGSL Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyinin Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, AGSL’nin beklenen eğitim öğretimi yapabilmesi ve amaçlarına ulaşabilmesi için bina sorunların ivediyle çözümlenmesi, fiziki imkanların sağlanması gerekmektedir (Gedik, 2002:34).

Çellek’in “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği Sorunsalı” başlıklı makalesinde, sanat eğitimi ve program geliştirme kurulunun son yönetmelikte işlevselliği biraz daha törpülenmiş olarak sunulduğunu belirtmektedir (Çellek, 2004:88).

Buyurgan, “Anadolu güzel sanatlar liselerine devam eden öğrencilerin eğitim-öğretim durumları bu alanda karşılaşılan güçlükler eğitim-öğretimden beklentileri” adlı yüksek lisans tezinde, AGSL’de okutulacak alan dersleri ve kültür derslerinin isimlerinin ve müfredat programlarının amaçlarına uygun, okulların

öğretmenleri ve üniversitelerde ilgili bölüm öğretim görevlilerinin işbirliği ile hazırlanması gerektiğinin önemini vurgulanmıştır. Ayrıca Buyurgan, öğrencilerin lise dönemlerinde belirli bir alanda branşlaşma isteği içinde olduklarını belirtmiştir. AGSL’lerin amaçlarına uygun, fiziki şartları elverişli, malzemeleri olan atölyelere ihtiyaç olduğunu ve birçok okulun zor şartlarda eğitimini sürdürdüğünü belirtmektedir (Buyurgan, 1992:76).

İncelenen değişik tarihlerde ve farklı konularda yapılmış araştırmalarda, AGSL’deki sorunların, benzer olduğu dikkat çekmiştir. Bu benzerlikler arasında, “öğretmen sayılarının yetersizliği, MEB AGSL öğretim programlarının yeniden düzenlenmesi gerekliliği, ortam ve araç-gereç eksiklik ve yetersizlikleri, ders saatlerinin artırılması, AGSL öğretmenlerine hizmet içi eğitim olanakları sağlanması” gibi olumsuzlukların yer aldığı görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem ile verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi konuları üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın modeli, genel olarak bakıldığında, zaman açısından düşünüldüğünde ve metot yönünden incelendiğinde bir “betimleme” modelidir.

“Betimsel araştırmalar, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır. Bu yönetime dayanan araştırmalarla, durum nedir? neredeyiz? ne yapmak istiyoruz? Nereye, hangi yöne gitmeliyiz? Oraya nasıl gideriz? gibi sorulara, mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak cevap bulunmak istenir. Genellikle bir “survey” yöntemi olan betimleme yöntemi, grupla ilgili, genişliğine bir çalışmadır. Bu tür araştırmalar, çok sayıda obje ya da denek üzerinde ve belirli bir zaman kesiti içinde yapılmaktadır” (Kaptan,1998:59). Bu çalışma amaç yönünden irdelendiğinde ise değerlendirme ağırlıklı bir araştırmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni; 2007 yılı İtibari ile Türkiye’deki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 54 Anadolu Güzel Sanatlar Liseleridir.

Araştırmanın yapılacağı örneklem grubu olarak; Türkiye’deki 54 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden; ulaşılabilen 23 AGSL örneklem olarak belirlenmiştir. İller yedi coğrafi bölgeyi kapsayacak şekilde değerlendirilmiştir.

Tablo A. Anketlerin Uygulandığı Örneklem Grubu

Sıra	Okullar	Öğrenci	Öğretmen
1	Eskişehir AGSL	22	1
2	Mersin AGSL	20	1
3	Gaziantep AGSL	10	1
4	Şanlıurfa AGSL	20	1
5	Ankara AGSL	16	1
6	Malatya AGSL	16	1
7	Kırıkkale AGSL	8	1
8	Konya AGSL	21	1
9	Van AGSL	19	1
10	Adıyaman AGSL	19	1
11	İzmir (Buca)AGSL	15	1
12	Çorum AGSL	21	1
13	Trabzon AGSL	21	1
14	Kütahya AGSL	23	1
15	Diyarbakır AGSL	15	1
16	Adana AGSL	24	1
17	Uşak AGSL	12	1
18	Samsun AGSL	17	1
19	Aksaray AGSL	21	1
20	Bursa AGSL	21	1
21	Çankırı AGSL	8	1
22	İstanbul AGSL	8	
23	Hatay AGSL	23	1
Toplam	23	376	22

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Veri toplama aşamasında kaynak taraması, anket ve görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Kaynak tarama çalışmasında konu ile ilgili kitaplar, bilimsel yazılar ve tezler incelenmiştir. İnternet taraması da kaynak tarama kapsamında etkin olarak kullanılmıştır. Toplanan verilere uygulanacak istatistiksel işlemler uzman yardımı ile yapılmıştır. Veri toplama aracı, betimsel tarama modelindedir.

Anket formunda yer alan sorular oluşturulmadan önce konu ile ilgili tez ve bilimsel makaleler incelenmiş, bazı AGSL öğretmenleri ile duruma yönelik görüşmelerde bulunulmuştur. Anket soruları hazırlanma aşamasında, uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Hazırlanan anket soruları, pilot bölge olarak belirlenen Malatya AGSL ve Ankara AGSL’ de toplam 5 öğretmen, 60 öğrenciye uygulanmıştır.

Anketler çoktan seçmeli ve açık uçlu olmak üzere AGSL grafik (baskıresim) Öğretmenlerine yönelik 28, grafik (baskıresim) öğrencilerine yönelik 30 soru olarak düzenlenmiştir. Sorular 22 öğretmen, 376 öğrenci tarafından yanıtlanmıştır. Anket yolu ile elde edilen veriler tablolaştırılmış, yüzde ve frekans hesapları ile çözümlenerek yorumlanmıştır. Elde edilen verilerin frekans ve yüzde analizleri SPSS (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programı ve ki-kare sonuçları, tablolar halinde gösterilerek istatistiksel analizler yapılmıştır. Sanat eğitimcileri ve öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesinde frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (x) ve standart sapma (ss) kullanılmıştır.

Görüşmeler; AGSL grafik (baskıresim) öğrencilerinin, eğitim fakülteleri ve güzel sanatlar fakülteleri baskıresim öğretim elemanlarının beklentilerini ne derece karşıladığı ve AGSL’de gözlemledikleri problemler üzerine temellendirilmiştir. Her öğretim elemanına yapılandırılmış (Structured) görüşme tekniğine uygun olarak (Kaptan,1998:184), 8 adet aynı içerikte soru sorulmuştur. 4 Öğretim elemanı ile yapılan görüşmelerde, 3 öğretim elemanına yüz yüze görüşme soruları yöneltilmiş, 1 öğretim elemanına elektronik posta ile iletilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin büyük bölümü anket uygulanarak elde edilmiş; Ülkemizde özgün baskıresim eğitimi verilen 54 AGSL' den örneklem grubunu oluşturan 23'ünde öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur. Görüşmeler, 4 üniversitenin Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği bölümleri ile Güzel Sanatlar Fakültesi Resim-Grafik (Özgün Baskıresim) öğretim elemanları ile gerçekleştirilmiştir.

Öğretim elemanlarına, AGSL öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeylerini ve genel durumu belirlemeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Anketler tablolastırılıp temel istatistiksel hesaplamalarla yorumlanmış; görüşme soruları da çözümlenerek sonuçlar ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler anlaşılır bir şekilde tablolastırılmış görüşme sorularındaki ortak sorunlar birleştirilerek problemlerin durumu netleştirilmeye çalışılmıştır. Bazı sorularda katılımcılar birden fazla cevaba katılmışlardır. Bu durum tablolarda belirtilmiştir. Elde edilen verilerin satır yüzdesi alınmıştır. Bu hesaplamalar içinde Excel ve SPSS programından faydalanılmıştır. SPSS paket programı ile, Araştırmada kullanılan ölçme aracının güvenirlik çalışması sonucunda, alpha değeri 79 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen Alpha değerine göre veri toplama aracının güvenilir olduğu söylenebilir (Güvenirlik analizi sonuçları Ek:3)

GÜVENİRLİK ANALİZİ

RELIABILITY ANALYSIS (ÖĞRENCİ ANKETİ GÜVENİRLİK ANALİZİ) SCALE (ALPHA)

N of Cases = 19,0

Item Means	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	3,1349	2,0000	4,8947	2,8947	2,4474	,6223

Inter-item Correlations	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	,3766	-,3228	,9258	1,2485	-2,8681	,0750

Reliability Coefficients (Güvenirlilik Katsayısı) 16 items

Alpha = ,9155 Standardized item alpha = ,9062

RELIABILITY ANALYSIS (ÖĞRETMEN ANKETİ GÜVENİRLİK ANALİZİ) SCALE (ALPHA)

N of Cases = 60,0

Item Means	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	3,0181	1,5167	4,8167	3,3000	3,1758	,6672

Inter-item Correlations	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	,1419	-,3034	,6487	,9520	-2,1383	,0371

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients 24 items

Alpha = ,7990 Standardized item alpha = ,7988

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Grafik (özgün baskı resim) dersi öğretmen ve öğrencilerine uygulatılan anket sonuçları ile elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Ayrıca yapılan anketler doğrultusunda bazı üniversitelerin grafik (özgün baskı resim) bölümlerinde görev yapmakta olan öğretim üyelerinin de konuya ilişkin görüşme sonuçları yer almaktadır.

4.1 BULGULAR

4.1.1. Araştırmanın Alt Amaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

1.Alt Amaca İlişkin Bulgular : Grafik (özgün baskiresim) dersine giren öğretmenlerin özgün baskiresim dersiyle ilgili yakınlık düzeyine ilişkin bulgular tablo 1 ve 2’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Grafik (Özgün Baskiresim) Dersini Veren Öğretmenlerin, Lisans Eğitimlerinde Ana Sanat Dallarını Özgün Baskiresim Ana Sanat Dalı Olarak Tercih Etme Durumları

Seçenekler	f	%
Evet	6	27
Hayır	16	73
Toplam	22	100

Tablo 1’de ankete katılan 22 Grafik (Özgün Baskıresim) öğretmeninin 6’ sını eğitimleri sırasında “özgün baskıresim ana sanat dalı” eğitimi aldıkları; 16’ sını ise farklı “ ana sanat dallarında” eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Buna göre özgün Grafik (özgün baskı resim) derslerine % 73 farklı ana sanat dallarından mezun olan öğretmenlerin girdiği söylenebilir.

Tablo 2. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini veren Öğretmenlerin, Lisans Eğitimlerinde Yardımcı Sanat Dalı Olarak Özgün Baskıresim Dersi Alma Durumları

Seçenekler	f	%
Evet	17	78
Hayır	5	22
Toplam	22	100

Tablo 2’de Grafik (Özgün Baskıresim) öğretmenlerinin % 78’i lisans eğitimlerinde yardımcı sanat dalı olarak bu eğitimi aldıklarını % 22’si almadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre Grafik öğretmenlerinin çoğunun 4 senelik eğitimleri sürecinde baskıresim eğitimi aldıkları söylenebilir. Bunun yanında öğretmenlerin % 22’si bu alanda hiçbir eğitim ve birikimleri olmamasına rağmen derse girdikleri söylenebilir.

2. Alt Amaca İlişkin Bulgular (a) : AGSL Grafik (Özgün baskıresim) dersini veren öğretmenlerin, dersin içeriğine yönelik, “haftalık özgün baskıresim ders saatinin yeterliliği, bakanlıkça hazırlanmış programın yeterliliği, baskıresim öğretim programını uygulama tercihleri, bir ders saatinde çalıştıkları öğrenci sayıları, özgün baskıresim çalışmalarını nitelik bakımından yeterli bulmaları, AGSL’ de baskıresim eğitiminin daha verimli olabilmesi hakkındaki” görüşlerine ilişkin dağılım tablo 3,4,5,6,7,8’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Grafik (Özgün Baskiresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Haftalık Özgün Baskiresim Ders Saatinin Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	1	5
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	4	18
Hiç	17	77
Toplam	22	100

Tablo 3’de Öğretmenleri ders saatlerinin yeterliliği hakkında, % 5’i ders saatinin yeterli olduğu %18’i ders saatinin kısmen yeterli olduğu % 77’si ders saatlerinin hiç yeterli olmadığı şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin çoğunun tablo 17’ de belirttiği özgün baskiresim ders saatlerinin yetersiz olduğu görüşü ile bu verilerin benzerlik gösterdiği, dolayısıyla ders saatlerinin öğrenci ve öğretmenlerce yetersiz görüldüğü söylenebilir.

Tablo 4. Grafik (Özgün Baskiresim) Dersini veren Öğretmenlerin Bakanlıkça Hazırlanmış Programın Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	2	9
Kısmen	13	60
Çok Az	5	22
Hiç	2	9
Toplam	22	100

Tablo 4’de özgün baskı resim dersine giren öğretmenler, Bakanlıkça hazırlanan grafik (özgün baskiresim) öğretim programının yeterliliği hakkında, “ % 9 ‘u büyük ölçüde, % 60’ı kısmen yeterli, % 22’si çok az % 9’u hiç yeterli değil” şeklinde görüş belirtmiştir. Bu verilere göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu bakanlıkça hazırlanmış programı ‘kısmen ve altında’ yeterli bulmaktadır.

Tablo 5. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin, Baskıresim Öğretim Programını Uygulama Tercihlerinin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Bakanlığın hazırladığı Özgün Baskıresim programını uyguluyorum.	12	57
Kendi hazırladığım programı uyguluyorum	4	20
Herhangi bir program izlemiyor, öğrencinin düzeyine göre bir program belirliyorum.	5	23
Diğer	-	-
Toplam	21	100

Tablo 5’de öğretmenler, baskıresim öğretim programını uygularken izledikleri yol hakkında, “% 57’si bakanlığın hazırladığı baskıresim programını uyguladığı, % 20’si kendi hazırladığı programı uyguladığı, % 23’ü herhangi bir program izlemeyip öğrencinin düzeyine göre bir program belirlediği” şeklinde görüş belirtmişlerdir. MEB tarafından hazırlanmış grafik (baskıresim) öğretim programını öğretmenlerin yarısına yakınının uygulayabiliyor olması, öğretim programının işlevselliğinin tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Tablo 6. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Bir Ders Saatinde Çalıştıkları Öğrenci Sayılarının Dağılımı

Seçenekler	f	%
6	-	-
8	15	69
10	3	13
12	4	18
Toplam	22	100

Tablo 6’ da öğretmenler bir ders saatinde çalışabildikleri öğrenci sayısını, “% 69’u sekiz öğrenci, % 13’ü 10 öğrenci, % 18’i, 12 öğrenci” şeklinde belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yarısından fazlasının 8-10 öğrenci ile ders yapabilmesini, AGSL’de özgün baskıresim eğitiminin niteliğine uygun şekilde verilebildiğini göstermektedir.

Tablo 7. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Özgün Baskıresim Çalışmalarını Nitelik bakımından Yeterli Bulma Durumları

Seçenekler	f	%
Yeterli buluyorum	12	54
Yeterli bulmuyorum	10	46
Toplam	22	100

Tablo 7’de öğretmenlerin haftalık baskıresim çalışmalarını nitelik yönünden yeterli bulma durumlarını, “% 54 yeterli buluyorum, % 46 yeterli bulmuyorum” şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin yarısından fazlasının çalışmaları yeterli bulmaları, “ tablo 10’da bu soruya paralel olarak sorulan ders saatinin yeterliği konusuna % 77 ders saatini yeterli bulmuyorum ve tablo 26’da ders dışı pekiştirici çalışmalar yapıyor musunuz sorusuna % 72 evet” şeklindeki ifadeler ile kısmen de olsa bir çelişki oluşturmaktadır diyebiliriz.

Tablo 8. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin AGSL’ de Baskıresim Eğitiminin Daha Verimli Olabilmesine Yönelik Görüş ve Beklentileri

Seçenekler	f
Bu eğitimin gelişim süreci ve değişikliğine ilişkin konferans ve seminerler verilmeli	18
Özgün baskıresim atölyesinde, havalandırma sistemi, araç-gereç ve baskı malzemeleri, donanımlı bilgisayarların bulunması	10
Ekonomik anlamda desteklenmesi	5
Fakültelere sık geziler düzenlenmesi	6
Ders saatinin arttırılması	6
Okul müdürlerinin resim- müzik branşından olmamaları.	5
Bakanlığın ders olarak görmesi ve ayrı bir ders olarak okutulması	10
Toplam	22

*öğretmenlerin bazıları birden fazla görüş belirtmişlerdir.

Tablo 8’de öğretmenlerin, önemli bir bölümü baskıresim eğitiminin daha etkili olabilmesi için, özgün baskıresim eğitiminin gelişim süreci ve bu alandaki değişikliklere ilişkin konferans, seminer ve hizmet içi eğitim verilmesi şeklinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca bunları destekler nitelikte yine AGSL’lerin bağlı bulundukları illerdeki üniversiteler ile iş birliği içerisinde olması, bu kurumlardan destek görmesi gibi öneri ve taleplerde de bulunulmuştur.

2.Alt Amaca İlişkin Yorum (a) : Tablo 3’ de Öğretmenleri ders saatlerinin yeterliliğinin büyük ölçüde sıkıntılı olduğu görülmektedir. Bu konuda, Akalan, Tüm teknikleri öğretmenin zorunlu olmadığını imkanlar çerçevesinde öğretilbileceğini ve yörenin malzemelerine göre farklı tekniklerle dersin işlenebileceğini belirtmektedir. Ders saatlerinin az olması durumunda, tanıtma grafiği kısmında işlem başlatılıp evde devam ettirilebilir. Baskıda da haftanın bir tanesi baskıya ayrılıp, mesela 14 haftanın son 4 haftası baskıya ayrılır ve süreklilik sağlanırsa daha faydalı olur (Akalın ile yapılan görüşme metni, Ek:4)

Kaptan, Çukur, düz, yüksek ve ipek baskılarda bu kapsam içinde en az haftada dört saat özgün baskı, dört saat tanıtım grafiği (Reklam-İllüstrasyon-Animasyon- Tipografi vs.) çalışmaları yaptırılmalıdır şeklinde görüş belirtmiştir (Kaptan ile yapılan görüşme metni, Ek:4).

Pekmezci, AGSL’de verilmekte olan grafik-baskıresim eğitimi, haftada en az dört saat olmalı ve üst sınıflara verilmelidir. Ünite sürecinde, dijital anlamda tanıtım grafiği yanında dijital özgün baskı kompozisyonlarda yaptırılabilir (Pekmezci ile yapılan görüşme metni, Ek:4)

Tablo 4’de Grafik (özgün baskıresim) dersini veren öğretmenlerin bakanlıkça hazırlanmış programın yeterliliğine ilişkin görüşleri dikkate alındığında, öğretmenlerin yarısına yakını programın yetersiz olduğunu belirtmektedir. 2000 ve 2006 yılı MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü grafik (özgün baskıresim) atölye dersi öğretim programı incelendiğinde,

2007 yılı itibari ile uygulanan grafik (özgün baskıresim) programının Resim- İş Öğretmenliği programlarının hemen bir benzeri olduğu ve içerik bakımından oldukça kapsamlı olduğu görülecektir (MEB AGSL Grafik (Özgün Baskıresim) Tasarım Dersi Öğretim Programı Ek:5).

Çellek'e göre, ideal müfredat programları hazırlanır. Olması gerekenler belirtilir ve bu program öğrencinin geçmişi hatta geleceği düşünülmeden karşımıza çıkan zaman dilimi çerçevesinde uygulanmaya çalışılır. Halbuki eğitim sistemimizi bir bütün içinde ele almazsak ve bu konuyu araştırmamışsak öğrenciye sağlıklı bir şekilde ulaşamayız. Çok doğru yaptığımızı sandığımız program da yerini bulmaz, anlamlı olmaz. Dayatmadan öteye de gidemez. Yine Çellek'e göre atölye dersleri 12 ya da 8 kişilik gruplara bölünerek uygulanmalıdır. Sanat Eğitimi amaca uygun binalarda gerçekleştirilmelidir (<http://www.anafilya.org/go.php?gob=7d260c023019d>).

2.Alt Amaca ilişkin Bulgular (b) : AGSL' de Grafik (özgün baskıresim) dersini alan öğrencilerin dersin içeriğine yönelik, “ baskıresim dersinin resim eğitimlerini olumlu yönde etkileme, özgün baskıresim eğitimine ayrılan ders saatini yeterli bulma, ders saatinin yetersiz olduğunu düşünen öğrencilerin olması gereken ders saati, öğretmenleri tarafından özgün baskıresim dersi hakkında bilgilendirilmeleri (tarihi,sanat akımları, bu alanda eser veren ünlü sanatçılar), ders işlenirken göze ve kulağa hitap eden slayt, video, kitap, sanatsal eserlerin ne sıklıkla kullanıldığı, öğretmenleri tarafından uygulanan özgün baskıresim öğretim programı konusundaki bilgilendirilmeleri” hakkındaki görüş ve beklentilerine ilişkin dağılımlar tablo 9,10,11,12,13,14'de gösterilmiştir.

Tablo 9. Grafik (Özgün Baskı resim) Dersinin Öğrencilerin Resim Eğitimlerini Olumlu Yönde Etkileme Durumu

Seçenekler	f	%
Tamamen	64	18
Büyük Ölçüde	223	62
Kısmen	15	4,2
Çok Az	3	0,8
Hiç	51	14
Cevapsız	20	5,6
Toplam	376	100

Tablo 9’da özgün baskıresim eğitimi alan öğrencilerin, bu dersin resim eğitimlerini etkileme durumları hakkında % 18’i tamamen etkiledi, % 62’si büyük ölçüde etkiledi, %14’ü hiç etkilemedi şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre baskıresim eğitiminin, öğrencilerin sanat eğitiminde ve yaşantısında büyük ölçüde etkili olduğunu söyleyebiliriz. Bunun yanında bu eğitimin sanat yaşamlarına ve resim eğitimlerine hiçbir katkısı olmadığını belirten öğrencilerin oranının dikkate alınacak boyutta olduğu da görülmektedir.

Tablo 10. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimine Ayrılan Ders Saatini Yeterli Bulma Durumlarının Dağılımı

Seçenekler	f	%
Tamamen	26	7
Büyük Ölçüde	71	19
Kısmen	108	29
Çok Az	124	33
Hiç	39	10
Cevapsız	8	2
Toplam	376	100

Tablo 10’da öğrenciler özgün baskıresim eğitimine ayrılan ders saatini yeterli bulma durumlarını % 7’si tamamen yeterli % 19’u büyük ölçüde yeterli % 29’u kısmen yeterli % 33’ü çok az yeterli, % 10’u hiç yeterli değil şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 11. Haftalık Özgün Baskiresim Ders Saatinin Yetersiz Olduğunu Düşünen Öğrencilerin Olması Gereken Ders Saati Hakkındaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
4 saat	147	39,2
5 saat	50	13,2
6 saat	94	25
Diğer	65	17,3
Cevapsız	20	5,3
Toplam	376	100

Tablo 11’de haftalık özgün baskiresim ders saatinin yetersiz olduğunu düşünen öğrencilerin olması gereken ders saati hakkındaki görüşlerini % 39,2’si dört saat, % 13,2’si beş saat, % 25’i 6 saat, % 17,3 diğer altı saat ve üstü şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğuna dersin işlenişi ve uygulama sürecinde dört ile altı saatin yeterli olacağını söylemek olasıdır.

Tablo 12. Öğrencilerin Öğretmenleri Tarafından Özgün Baskiresim Dersi Hakkında Bilgilendirilmeleri (Tarihi,sanat akımları, bu alanda eser veren ünlü sanatçılar) Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	67	17,8
Büyük Ölçüde	104	27,6
Kısmen	94	25
Çok Az	52	13,8
Hiç	51	13,5
Cevapsız	8	2,3
Toplam	376	100

Tablo 12’de öğrencilerin öğretmenleri tarafından özgün baskiresim dersi hakkında bilgilendirilmeleri (tarihi,sanat akımları, bu alanda eser veren ünlü sanatçılar) konusundaki görüşlerini, % 17,8’i tamamen bilgilendirildikleri, % 27,6’sı büyük ölçüde bilgilendirildikleri, % 25’i kısmen bilgilendirildikleri, % 27’si çok az veya hiçbir şekilde bilgilendirilmedikleri şeklinde belirtmişlerdir.

Buna göre öğretmenlerin yarısına yakını (% 45,4) bu konuda öğrencileri bilgilendirirken, büyük çoğunluğu kısmen, çok az veya hiç bilgilendirmemektedir diyebiliriz. Bu anlamda grafik (baskıresim) dersine giren öğretmenlerin, dersin amaç ve hedeflerini tam olarak yerine getiremediklerini söyleyebiliriz.

Tablo 13. Öğrencilerin Ders İşlenirken, Göze ve Kulağa Hitap Eden Slayt, Video, Kitap vb. Materyallerin Öğretmenleri Tarafından Ne Sıklıkla Kullanıldığı Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	31	8,2
Büyük Ölçüde	101	26,9
Kısmen	122	32,4
Çok Az	73	19,4
Hiç	44	11,8
Cevapsız	5	1,3
Toplam	376	100

Tablo 13’de öğrenciler ders işlenirken göze ve kulağa hitap eden (slayt, video, kitap, afiş örnekleri, etiket, logo, sanatsal) eserlerin ne sıklıkla kullanıldığı konusundaki görüşlerini, % 8,2’si tamamen kullanıldığı, %26, 9’u büyük ölçüde kullanıldığı, % 32,4’ü kısmen kullanıldığı, % 19,4’ü çok az kullanıldığı, % 11,8’i hiç kullanılmadığı şeklinde belirtmektedirler.

Tablo 14. Öğrencilerin Öğretmenleri Tarafından Uygulanan Özgün Baskıresim Öğretim Programı Konusunda Bilgilendirilmelerin İlişkin Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	60	16
Büyük Ölçüde	133	35,3
Kısmen	97	25,7
Çok Az	47	12,5
Hiç	27	7,3
Cevapsız	12	3,2
Toplam	376	100

Tablo 14’de öğrenciler öğretmenleri tarafından uygulanan özgün baskıresim öğretim programı konusunda bilgilendirilme durumlarını, %16’sı tamamen, %35,3’ü büyük ölçüde, %25,7’si kısmen, % 12,5’i çok az bilgilendirildiği, %7,3’ü hiç bilgilendirilmediği şeklinde görüş bildirmektedirler. Buna göre öğrencilerin yarısının (%51,3) baskıresim öğretim programı hakkında öğretmenleri tarafından bilgilendirildiklerini önemli bir bölümünün de kısmen, çok az veya hiç bilgilendirilmediğini söyleyebiliriz.

3.Alt Amaca İlişkin Bulgular (a) : AGSL Grafik (Özgün baskıresim) dersine giren öğretmenlerin dersin uygulamasına yönelik, “baskıresim dersinin öğrenci seviyesine uygunluğu, özgün baskıresim eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikleri uygulama durumları, özgün baskıresim tekniklerini öğretebilme durumları, okullarında bulunan özgün baskıresim demirbaşlar listesi, bulundukları kentte baskıresim eğitimini destekleyici etkinliklere (sergi, yarışma, konferans) yer verilmesi durumu” görüş ve beklentilerine ilişkin dağılımlar tablo 15,16,17,18,19’da gösterilmiştir.

Tablo 15. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Baskıresim Dersinin Öğrenci Seviyesine Uygunluğu Konusundaki Görüşleri

Görüşler	Seçenekler	f	%
Öğrencilerin düzeyine uygun	İyi	15	71
Bir önceki sınıfta grafik daha sonra baskıresim dersi daha verimli olur	Orta	6	29
Uygun değil	Kötü	-	-
-	Toplam	21	100

Tablo 15’de öğretmenler öğrencilerin baskıresim dersini aldığı sınıf düzeyi hakkında, “% 71 iyi (öğrencilerin düzeyine uygun) % 29 orta, fakat öncelikli olarak grafik dersini baskı dersinden ayrı bir şekilde grafik dersi sonrası görülmesinde fayda vardır” şeklinde belirtmişlerdir.

Buna göre, öğrencilerin dersi aldığı sınıf düzeyine uygunluğu; öğretmenler tarafından da kabul edildiğini söyleyebiliriz. Ancak dersin verildiği sınıf düzeyinin uygun olmasına karşın derslerin düzenlenişi ve öncelikleri konusunda görüşler farklılık göstermektedir diyebiliriz.

Tablo 16. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Özgün Baskıresim Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikleri Uygulama Durumlarına İlişkin Dağılımları

Seçenekler	f	%
Tamamen	4	18
Büyük Ölçüde	11	50
Kısmen	7	32
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	22	100

Tablo 16’da öğretmenler, baskıresim eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikleri tanıma durumlarını % 18’i tamamen, % 50’si büyük ölçüde, % 32’si kısmen tanıdığı şeklinde belirtmişlerdir. Baskıresim eğitiminde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yöntem ve teknikleri tanıdığı söylenebilir.

Tablo 17. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Özgün Baskıresim Tekniklerini Öğretebilme Durumlarıyla İlgili Görüşleri

Teknikler	Gravür Baskı		Serigrafi Baskı		Linol Baskı		Ağaç baskı		Şablon-Mono baskı	
Seçenekler	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Tamamen	1	4,5	3	13	18	81,5	13	59,5	17	77,5
Büyük Ölçüde	4	18	2	10	3	13	4	18,5	2	9
Kısmen	4	18	3	13	-	-	1	4,5	2	9
Çok Az	-	0	3	13	1	4,5	1	4,5	-	-
Hiç	13	59,5	11	51	-	-	3	13	1	4,5
Toplam	22	100	22	100	22	100	22	100	22	100

Tablo 17’de öğretmenlerin özgün baskıresim tekniklerini yeterli düzeyde öğretebilme durumlarını;

Gravür baskı tekniğini yeterli düzeyde öğretebilme durumlarını, “% 4,5 tamamen öğrettiği, % 18 büyük ölçüde öğrettiği, % 18 kısmen öğrettiği, % 59, 5 hiç öğretilmediği” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin yarısından fazlası bu tekniği okullarında uygulatabamaktadır.

Serigrafi baskı tekniğini yeterli düzeyde öğretebilme durumlarını, “ % 13 tamamen öğretildiği, % 10 büyük ölçüde öğretildiği, % 13 kısmen öğretildiği, % 13 çok az öğretildiği, % 51 hiç öğretilmediği” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin yarısından fazlasının bu tekniği okullarında uygulatabadığını söyleyebiliriz.

Linol Baskı tekniğini öğretebilme durumlarını, “% 81,5 tamamen öğretildiği, % 13 büyük ölçüde öğretildiği, % 4,5 çok az öğretildiği” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin tamamına yakını bu tekniği uygulatabilmektedir diyebiliriz.

Ağaç baskı tekniğini öğretebilme durumlarını, “% 59,5 tamamen öğretildiği, % 18,5 büyük ölçüde öğretildiği, %4,5 kısmen öğretildiği, % 4,5 çok az öğretildiği, % 13 hiç öğretilmediği ” şeklinde görüş belirtmiştir. Buna göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu tekniği uygulatabilmektedir diyebiliriz.

Şablon—Mono baskı tekniğini öğretebilme durumlarını, “ % 77,5 tamamen öğretildiği, % 9 büyük ölçüde öğretildiği, % 9 kısmen öğretildiği, % 4,5 hiç öğretilmediği” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu tekniği atölyelerinde uygulatabilmektedir diyebiliriz.

Tablo 2.1’de öğrencilere öğrendikleri tekniklere ilişkin yöneltilen soruda verilen yanıtlarla eşit bir tablo sergilenmektedir. Ayrıca bu tekniklerin MEB AGSL müfredatına göre oldukça yetersiz olduğu söyleyebiliriz. MEB baskı resim eğitimi müfredatı ekteki belgelerde verilmiştir.

Tablo 18. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Okullarında Bulunan Özgün Baskıresim Demirbaşlar Listesi Hakkındaki Bilgilendirmeleri

Demirbaşlar	Yüksek Baskı Presi		Çukur baskı presi		Serigrafi düzeneği		Işıklı masa	
Seçenekler	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	8	36,5	14	63,5	7	31,5	4	18,5
Hayır	14	63,5	8	36,5	15	68,5	18	81,5
Toplam Okul Sayısı	22	100	22	100	22	100	22	100

Tablo 18 'de öğretmenler, görev yaptıkları okullarda demirbaş ve yüksek baskı presi olma durumunu % 36,5'i evet, % 63,5'i hayır şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin görev yaptıkları okulların büyük çoğunluğunda yüksek baskı presi olmadığı görülmektedir.

Çukur baskı presi olma durumunu % 63,5'i evet, % 36,5'i hayır şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre okullarda çukur baskı presinin büyük çoğunluğunda olduğunu söyleyebiliriz. Serigrafi düzeneği % 68,5'i hayır şeklinde belirtmiştir. Işıklı masa % 81,5'i hayır şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre okulların büyük çoğunluğunda serigrafi düzeneği ve ışıklı masa bulunmamaktadır diyebiliriz.

Tablo 18'de öğretmenlerin Serigrafi baskı tekniğini yeterli düzeyde öğretebilme durumlarını, “ % 13 tamamen öğretildiği, % 10 büyük ölçüde öğretildiği, % 13 kısmen öğretildiği, % 13 çok az öğretildiği, % 51 hiç öğretilmediği” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Buna göre öğretmenlerin yarısından fazlasının bu tekniği okullarında uygulamadığını söyleyebiliriz. Bu durumda bu tekniğin uygulatılamama nedeni olarak atölye yetersizliği şeklinde yorumlayabiliriz.

Tablo 19. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Bulundukları Kentte Baskıresim Eğitimini Destekleyici Etkinliklere (Sergi, Yarışma, Konferans) Yer Verilmesi Hakkındaki Görüşleri.

Seçenekler	f	%
Tamamen	2	9
Büyük Ölçüde	0	0
Kısmen	9	41
Çok Az	5	22
Hiç	6	28
Toplam	22	100

Tablo 19’da Öğretmenler, bulundukları kentte baskıresim eğitimini destekleyici etkinliklere (sergi, yarışma, konferans) yer verilmesi hakkındaki görüşlerini % 9’u tamamen yer verilmekte, % 41’i kısmen verilmekte, % 22’si çok az verilmekte, %28’i hiç verilmemekte şeklinde görüş belirtmişlerdir.

3. Alt Amaca İlişkin Yorum (a)

MEB (AGSL) 11. SINIF GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI (ÖZGÜN BASKİRESİM ÜNİTE KAZANIMLARI)

Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;

1. Şablon baskı resim tekniğinin özgün baskı resim tekniklerinden biri olduğunu fark eder.
2. Şablon baskı resim tekniğini açıklar.
3. Şablon baskı çalışmaları yapar.
4. Monotipi baskı resmin özgün baskıresim tekniklerinden biri olduğunu farkeder.
5. Monotipi baskı resim tekniğini açıklar.
6. Monotipi baskı resim çalışmaları yapar.
7. Yüksek baskı resim tekniğinin özgün baskı resim tekniklerinden biri olduğunu fark eder.
8. Yüksek baskı resim tekniğini açıklar.

9. Yüksek baskı malzemelerini tanır.
10. Yüksek baskı kalıbını hazırlar.
11. Tekniğe uygun yüksek baskı çalışmaları yapar.
12. Çukur baskı (gravür) resim tekniğinin özgün baskı resim tekniklerinden biri olduğunu fark eder.
13. Gravür baskı resim tekniğinin uygulama aşamalarını teknik olarak gösterir.
14. Çukur baskı (gravür) malzemelerini tanır.
15. Çukur baskı (gravür) ve kalıbını hazırlar.
16. Tekniğe uygun Çukur baskı (gravür) çalışmaları yapar (MEB AGSL Grafik (Özgün Baskı resim) Tasarım Dersi Öğretim Programı Ek:5).

Tablo 15,16,17 ve 18 incelendiğinde program kazanımları ile öğretmenlerin kazanımlara ilişkin görüşleri arasında yer yer belirgin farklılıklar görülmektedir.

Çağdaş eğitim, öğrenciye araştırma deneme yapma imkanı sağlayan, öğrenci merkezli eğitimi içermektedir. Böylece öğrencinin yaratıcılık yönü daha da gelişebilecektir “ Çalışma mekanları, bu mekanların öğretici, eğitici, öğretici düzeni, görsel estetik niteliği, fiziksel olanakları sanat eğitiminin öğrenciye en etkili biçimde ulaşmasında önemli bir etmendir (Kırıçoğlu, 1991:168)” (Buyurgan, 1996:172).

Tablo 19’da Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Bulundukları Kentte Baskıresim Eğitimi Destekleyici Etkinliklere (Sergi, Yarışma, Konferans) Yer Verilmesi Hakkındaki Görüşleri incelendiğinde,

MEB’in; Öğretmenler, etkinlik (müze, sergi, galeri gibi sanat merkezleri vb.) gezilerine önem vermelidir. Bu gezilerin her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir. Öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı sonuç raporları istenmelidir. Bu geziler aracılığı ile öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri sağlanmalıdır (AGSL Programının Uygulanmasına İlişkin İlke ve Açıklamalar madde:7 Ek:1). Şeklindeki program uygulamasına ilişkin ilke ve açıklamaları ile ilgili sıkıntıların olduğu gözlenmektedir.

Buyurgan'ın 1999 da yayınlanan makalesine göre, Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri öğretmenleri ile birlikte sanatsal aktiviteleri, sergi, konferans, söyleşi vb. faaliyetleri takip edebilmektedirler (Buyurgan, 1999:151). Bu bulgular tablo 19'daki sonuçlarla karşılaştırıldığında, 2007 yılı itibari ile bu tür etkinliklerin düzenlenmesinde büyük sıkıntılar olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumu AGSL'lerin hızla artış göstermesi ile kentlerin eşit imkan ve fırsatlarda bulunamaması şeklinde açıklayabiliriz.

3.Alt Amaca İlişkin Bulgular (b) : AGSL Resim Bölümü öğrencilerinin grafik (özgün baskıresim) dersinin uygulamasına yönelik “özgün baskıresim tekniklerini kullanarak resim yapmaya ilgili olma, ders süreleri dışında özgün baskıresim atölyelerinden faydalanabilme, herhangi bir sergide özgün baskı resim çalışmalarını sergileyebilme, özgün baskıresim eğitimlerini olumsuz etkileyen etkenler, özgün baskıresim eğitimlerinin daha verimli geçebilmesi için önerdikleri görüşler” görüş ve beklentilerine ilişkin dağılımlar tablo 20,21,22,23,24'de gösterilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Tekniklerini Kullanarak Resim Yapmaya İlgili Olma Durumu

Seçenekler	f	%
Tamamen	60	15,9
Büyük Ölçüde	152	40,4
Kısmen	90	23,9
Çok Az	38	10,1
Hiç	33	0,8
Cevapsız	3	0,1
Toplam	376	100

Tablo 20'de bir önceki soru ile bağlantılı olarak öğrenciler, özgün baskıresim tekniklerini kullanarak resim yapmaya ilgili olma durumunu, % 15,9'u tamamen ilgili, % 40,4'ü büyük ölçüde ilgili, % 23,9'u kısmen ilgili, %10 çok az ilgili, şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenlerimizin konuya ilişkin MEB müfredatında belirtilen kazanımları gerçekleştirebildiği söyleyebiliriz.

Tablo 21. Öğrencilerin Ders Süreleri Dışında Özgün Baskiresim Atölyelerinden Faydalanabilme Durumu

Seçenekler	f	%
Tamamen	9	2
Büyük Ölçüde	36	9
Kısmen	79	21
Çok Az	95	25
Hiç	146	40
Cevapsız	11	3
Toplam	376	100

Tablo 21’de Öğrencilerin ders süreleri dışında özgün baskiresim atölyelerinden faydalanabilme durumlarını, % 11’i büyük ölçüde faydalandığı, % 21’i kısmen faydalandığı, % 25’i çok az faydalandığı, % 40’ı hiç faydalanmadığı şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun ders dışı saatlerde atölyelerden faydalanamadığını söyleyebiliriz.

Tablo22. Öğrencilerin Herhangi Bir Sergide Özgün Baskiresim Çalışmalarının Sergilenme Durumu

Seçenekler	f	%
Yarışma	4	1,2
Sınıf sergisi	54	14,3
Okul sergisi	188	50
Diğer	71	18,9
Cevapsız	59	15,6
Toplam	376	100

Tablo 22’de öğrenciler herhangi bir sergide özgün baskiresim çalışmalarının sergilenme durumlarını, % 14,3’ü sınıf sergisi, % 50’si okul sergisi %18,9’u bulundukları illerde düzenlenen etkinliklerde sergilendiği şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun, okul içi etkinliklerde baskiresim çalışmaları sergileyebildiklerini söyleyebiliriz.

Tablo 23. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimlerini Olumsuz Etkileyen Nedenler Hakkındaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Araç gereç yetersizliği	48	19
Tekniği uygulayacak düzeyde atölyeye sahip olunmaması	22	6,5
Tekniğin çok fazla zaman alması ve ders saatinin yetersiz oluşu	36	18
Tekniğin zor ve zahmetli oluşu	9	4,5
Tekniği uygularken cilde ve deriye verdiği zararlar (Kimyasal ve teknik araç gereçler)	5	2,5
Dersin öğretmenler tarafından ilgili ve sevilebilir hale getirilememesi (öğretmen ilgisizliği)	30	15
Bu alanda eğitim görmüş öğretmenlerin olmaması (Öğretmenlerimiz bu alanda çok bilgili değil)	37	18,5
Bu ders yeterli düzeyde verilmiyor	13	6,5
Toplam Katılım	200	100

Tablo 23’de öğrenciler özgün baskıresim eğitimlerini olumsuz etkileyen nedenler hakkındaki görüşlerini, % 19’u araç-gereç yetersizliği, % 6,5’i tekniği uygulayacak düzeyde atölyeye sahip olunmaması, % 9,5’i kaynakların az oluşu ve çalışma ortamının yetersizliği, % 18’i tekniğin çok fazla zaman alması ve ders saatinin yetersiz oluşu, % 4,5’i tekniğin zor ve zahmetli oluşu, % 2,5’i Tekniği uygularken cilde ve deriye verdiği zararlar (kimyasal ve teknik araç-gereçler), % 15’i dersin öğretmenler tarafından ilgili ve sevilebilir hale getirilememesi (öğretmen ilgisizliği), %18,5’i Bu alanda eğitim görmüş öğretmenlerin olmaması (Öğretmenlerimiz bu alanda çok bilgili değil), % 6,5’i bu ders yeterli düzeyde verilmiyor şeklinde belirtmişlerdir.

Tablo 24. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimlerinin Daha Verimli Geçebilmesi İçin Önerdikleri Düşünce ve Görüşleri

Seçenekler	f	%
Grafik dersinden bağımsız olması veya baskıresim ders saatlerinin arttırılması	36	29,7
Mekan, kaynaklar (araç –gereç) yeterli olsa daha iyi olur.	19	15,7
Bu alana ait bir atölyenin olması	20	16,5
Bu alanda uzman öğretmenlerin atanması	17	14,3
Daha çok bilgilendirme olmalı ve öğretmen daha çok ilgilenmeli	12	9
Malzemeler pahalı,okullar tarafından karşılanırsa veya ucuz olursa ekonomik korkular olmadan çalışabiliriz.	12	9,9
Temiz ve düzenli bir ortamın olması	6	4,9
Toplam	121	100

Tablo 24’de öğrenciler, özgün baskıresim eğitimlerinin daha verimli geçebilmesi için önerdikleri düşünce ve görüşlerini, % 26,4’ü grafik dersinden bağımsız olması veya baskıresim ders saatlerinin arttırılması, % 15,7’si mekan, kaynaklar (araç –gereç) yeterli olsa daha iyi olur, % 15,7’si bu alana ait bir atölyenin olması , % 9’u daha çok bilgilendirme olmalı ve öğretmen daha çok ilgilenmeli (konu hakkında bol örnek, genel tarihi bilgiler ve sanatçılar hakkında bilgilendirmesi daha iyi olur), % 9,9’ u malzemeler pahalı, okullar tarafından karşılanırsa veya ucuz olursa ekonomik korkular olmadan çalışabiliriz şeklinde belirtmişlerdir.

3.Alt Amaca İlişkin Yorum (b) : Buyurgan’ın 1999 yılında Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde yatılı öğrencilerin atölye imkanlarından her an rahatlıkla faydalanabiliyor olduğunu belirtmesi (Buyurgan, 1999:151). 2007 yılı itibari ile Türkiye genelinde AGSL Grafik (Özgün baskı resim) dersini alan öğrencilerin ders dışı saatlerinde atölyelerden hala faydalanmakta güçlük çekiyor olması karşısında düşündürücüdür.

Tablo 23’de “Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimlerini Olumsuz Etkileyen Nedenler Hakkındaki Görüşleri” incelendiğinde, öğrencilerin yarısına yakınının alanında uzman öğretmen eksikliği ile öğretmenleri tutum ve davranışlarından kaynaklanan problemlere ilişkin sıkıntılar olduğunu söyleyebiliriz.

Buyurgan’a göre AGSL’de görev yapan branş öğretmenlerinin Yüksek Lisans, Doktora programlarına katılmalarının sağlanması önemlidir. Ayrıca belirli dönemlerde alanlarında uzman kişiler tarafından düzenlenen seminerler ile kendilerini geliştirmelerine zemin sağlanmalıdır. Yaratıcılığın geliştirilmesinde öğretmen kavramı önemlidir. Çağdaş, araştıran, öğrenciye nasıl bir ortam hazırlanması gerektiğini bilen, sağlıklı yönlendirmeler yapabilecek eğitimciler ile yaratıcı düşünce gücünün geliştirilmesi sağlanabilecektir (Buyurgan, 1996:175).

Tablo 23 ‘de öğrencilerin baskı resim eğitimlerini olumsuz etkileyen önemli faktörlerden bazıları da araç-gereç yetersizliği ve tekniği uygulayacak düzeyde atölyeye sahip olunamamasıdır.

Araç-gereç eksikliği ve atölye yetersizliği ile ilgili yapılan bir araştırmada (Buyurgan, 2000:35), Gazi Üniversitesinde öğretim elemanlarının %93.3’ü, Hacettepe Üniversitesindeki öğretim elemanlarının % 68’i bu tür sorunların motivasyon ve adaptasyon eksikliğine yol açabileceğini şeklinde görüş belirtmişlerdir.

4.Alt Amaca ilişkin Bulgular (a): AGSL Grafik (Özgün baskıresim) dersine giren öğretmenlerin atölye ve araç-gereç yeterliliği konusundaki “atölyelerin yeterlilik durumuna, öğrenciler ile birlikte ders dışı saatlerde de atölyede pekiştirici çalışma yapabilme, okullarındaki kaynakların (kitap, cd, dvd) yeterliliği” görüşlerinin dağılımı tablo 25,26,27’de gösterilmiştir.

Tablo 25. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Grafik (özgün baskı resim) Atölyelerinin Yeterlilik Durumuna Yönelik Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	5	22
Büyük Ölçüde	3	13
Kısmen	6	27
Çok Az	6	27
Hiç	2	10
Toplam	22	100

Grafik (Özgün baskıresim) öğretmenlerinin okullarda öğrencileri ile çalışabileceği atölye yeterlik durumunu, % 35' i atölyelerin tamamen ve büyük ölçüde yeterli olduğu görüşünü belirtirken, % 27' si kısmen yeterli olduğunu, %37 si çok az ve hiç yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 26. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini veren Öğretmenlerin Öğrenciler ile Birlikte Ders Dışı Saatlerde de Atölyede Pekiştirici Çalışma Yapabilme Durumları

Seçenekler	f	%
Evet	16	72
Hayır	6	27
Toplam	22	100

Tablo 26'ya göre öğretmenler ders dışı pekiştirici çalışmalar yapma durumlarını, %72 si yapabildiği şeklinde görüş belirtirken, %27'si yapmadığı şeklinde görüş belirtmiştir. Buna göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ders dışı pekiştirici çalışmalar yaptığı görülmektedir. Bu durum ders saatlerinin yetersiz olduğunu düşünen öğretmenlerin, bu olumsuzluktan kaynaklanan açığı, ders dışı pekiştirici çalışmalar ile kapatmaya çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 27. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Okullarındaki Kaynakların (Kitap, CD, DVD) Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	1	5
Büyük Ölçüde	4	18
Kısmen	5	23
Çok Az	10	45
Hiç	2	9
Toplam	22	100

Tablo 27’ de özgün baskıresim öğretmenleri bulundukları okullarda öğrencilerin yararlanabileceği kaynakların yeterlilik durumunu, % 5’i tamamen yeterli, % 18’i büyük ölçüde yeterli, % 23’ü kısmen yeterli olduğunu, % 45’i çok az, % 9’u hiç yeterli olmadığı şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre okulların yarısından fazlasının kaynak sıkıntısı olduğunu söyleyebiliriz. Buna göre okulların yeterli bir kütüphaneye sahip olmamasının, öğrenci başarısını etkileyebilecek bir etken olduğunu söyleyebiliriz.

4.Alt Amaca İlişkin Bulgular (b) :

AGSL grafik (özgün baskıresim) dersini alan öğrencilerin atölye ve araç-gereç yeterliliği, “yararlanabileceği kaynakların, kitap, dergi, cd, dvd vb. yeterliliği, baskıresim atölyelerinin nitelikli olma durumu, bulundukları çevrede özgün baskıresim dersi için gerekli teknik araç ve gereçleri temin edebilme, baskıresim eğitimi için gerekli araç ve gereçleri nasıl temin ettikleri, okulların özgün baskıresim dersi için sunduğu araç ve gereçleri yeterli bulma” konusundaki görüşlerinin dağılımı tablo 28,29,30,31,32’de gösterilmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimine İlişkin Yararlanabileceği Kaynakların (Kitap, Dergi, CD, DVD) Yeterlilik Durumu

Seçenekler	f	%
Tamamen	20	9
Büyük Ölçüde	77	20
Kısmen	121	32
Çok Az	99	26
Hiç	50	13
Toplam	376	100

Tablo 28’de öğrenciler, özgün baskıresim eğitimine ilişkin yararlanabileceği kaynakların yeterlik durumuna ilişkin, % 4,5’i tamamen yeterli, % 20,3’ü büyük ölçüde yeterli, % 33,3’ü kısmen yeterli olduğu, %30,8’i çok az, % 10,8’i hiç yeterli olmadığı şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 29. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Atölyelerinin Nitelikli olma Durumuna Yönelik Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	17	4,5
Büyük Ölçüde	75	20,3
Kısmen	124	33,3
Çok az	114	30,8
Hiç	40	10,8
Cevapsız	6	1,5
Toplam	376	100

Tablo 29’da öğrencilerin özgün baskıresim atölyelerinin yeterliliği hakkında % 9’u tamamen yeterli olduğu, % 20’si büyük ölçüde yeterli olduğu, % 32’si kısmen yeterli olduğu, % 26’sı çok az yeterli olduğu, % 13 hiç yeterli olmadığı şeklinde görüş belirtmişleridir.

Tablo 30. Öğrencilerin Bulundukları Çevrede Özgün Baskıresim Dersi İçin Gerekli Teknik Araç ve Gereçleri Temin Edebilme Durumu

Seçenekler	f	%
Tamamen	31	8
Büyük Ölçüde	70	18,7
Kısmen	123	32,5
Çok Az	102	27,5
Hiç	45	12
Cevapsız	5	1,3
Toplam	376	100

Tablo 30’da öğrenciler, bulundukları çevrede baskıresim dersi için gerekli teknik araç ve gereçleri temin edebilme durumlarını, % 8 tamamen, % 18,7 büyük ölçüde temin edebildiği, % 32,5 kısmen temin edebildiği, % 27,5 çok az temin edebildiği, % 12 hiç temin edemediği şeklinde belirtmişlerdir. Bu durumda öğrencilerin yarısına yakını gerekli araç-gereçleri temin edebilirken, aynı oranda edemeyen temin edemeyen öğrenci sayısı da dikkat çekicidir.

Tablo 31. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eğitimi İçin Gerekli Araç ve Gereçleri Nasıl Temin Ettikleri Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Okul Temin ediyor	141	37,5
Kırtasiye ve alışveriş merkezlerinden temin ediyoruz	178	47,3
Farklı şehirlerden temin ediyoruz	31	8,2
Diğer/Sanayi vb.	22	5,8
Cevapsız	4	1,2
Toplam	376	100

Tablo 31’de öğrencilerin özgün baskıresim eğitimi için gerekli araç ve gereçleri nasıl temin ettikleri konusundaki görüşlerini, % 37,5’i okul temin ediyor, % 47,3 kırtasiye ve alışveriş merkezlerinden temin ediyoruz, % 8,2’si farklı şehirlerden temin ediyoruz, % 5,8’i diğer/sanayi ve benzeri yerlerden temin ediyoruz, şeklinde belirtmişlerdir.

Tablo 32. Öğrencilerin Okulların Özgün Baskıresim Dersi İçin Sunduğu Araç ve Gereçleri Yeterli Bulma Durumu

Teknikler	Masa sandalye durumu		Baskı Presleri ve baskı araç-gereçleri yeterlik durumu		Boya gaz merdane vb. ihtiyaçların durumu		Serigrafi düzeneği ve araç -gereçleri	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Büyük Ölçüde	203	54	84	22,3	104	27,5	46	12
Kısmen	103	27,4	152	40,4	105	28	62	16,5
Çok az	32	8,5	79	21	98	26	73	19,5
Hiç	13	3,4	31	8,2	43	11,5	154	41
Cevapsız	25	6,6	30	7,9	26	7	41	11
Toplam	376	100	376	100	376	100	376	100

Tablo 32’de öğrenciler okulların özgün baskıresim dersi için sunduğu araç ve gereçleri yeterli bulma durumunu,

Masa ve sandalye, % 54’ü büyük ölçüde yeterli olduğu, % 27,4’ü kısmen yeterli olduğu, % 8,5’i çok az yeterli olduğu, % 3,4’ü hiç yeterli olmadığı şeklinde görüş belirtmişleridir. Buna göre bu eğitimin verildiği AGSL’ lerde masa ve sandalye ihtiyacı büyük ölçüde karşılanmaktadır diyebiliriz.

Baskı Presleri ve baskı araç-gereçleri yeterlik durumu, % 22,3’ü büyük ölçüde yeterli olduğu, % 40,4’ü kısmen yeterli olduğu, % 21’i çok az yeterli olduğu, % 8,2’si hiç yeterli olmadığı şeklinde görüş belirtmişleridir. Buna göre bu eğitimin verildiği AGSL’ lerde baskı presleri ve araç-gereç yeterliliği kısmen karşılanmaktadır diyebiliriz.

Boya gaz merdane vb. ihtiyaçların yeterlik durumu, % 27,5’i büyük ölçüde yeterli olduğu, % 28’i kısmen yeterli olduğu, % 26’sı çok az yeterli olduğu, % 11,5’i hiç yeterli olmadığı şeklinde görüş belirtmişleridir. Buna göre bu eğitimin verildiği AGSL’ lerde bölgesel olarak farklılıklar göstermektedir diyebiliriz.

Serigrafi düzeneği ve araç –gereçleri, % 12’si büyük ölçüde yeterli olduğu, % 16,5’i kısmen yeterli olduğu, % 19,5’i çok az yeterli olduğu, % 41’i hiç yeterli olmadığı şeklinde görüş belirtmişleridir. Buna göre bu eğitimin verildiği AGSL’lerde serigrafi düzeneği ve araç gereçleri öğrenciler tarafından büyük ölçüde yeterli görülmemektedir diyebiliriz.

4.Alt Amaca İlişkin Yorum (b): Ülkemizde sanat derslerine ayrılan süre ve sanat eğitimi için ayrılan mekanlara bakılarak, sanat ve sanat eğitime yeterli önemin verilmediğini söylemek mümkün olabilir. Oysaki uygulamaya dayalı çalışmaların yapıldığı derslerde mekan, malzeme ve süre oldukça önemli olmaktadır. Araştırmaya katılan resim öğretmenlerinin, sanat eğitiminde karşılaştıkları sorunların başında sanat eğitimi verilen mekanların uygun olmadığı, sanat derslerine ayrılan sürenin az olduğu dikkat çekmiştir.

5. Alt Amaca ilişkin Bulgular : AGSL’de Grafik (Özgün baskı resim) dersine giren öğretmenlerin özgün baskı resim alanında karşılaştıkları teknik, idari ve ekonomik sıkıntılar hakkındaki görüşlerin dağılımı tablo 33’de gösterilmiştir.

Tablo 33. Grafik (Özgün Baskıresim) Dersini Veren Öğretmenlerin Özgün Baskıresim Alanında Teknik, İdari ve Ekonomik Sıkıntılar Hakkındaki Görüşleri

Seçenekler	Teknik		İdari		Ekonomik	
	f	%	f	%	f	%
Tamamen	8	38	2	10	4	20
Büyük Ölçüde	8	38	5	25	5	25
Kısmen	4	19	8	40	7	35
Çok Az	1	4,7	-	-	1	5
Hiç	-	-	5	25	3	15
Toplam	21	100	20	100	20	100

Tablo 33’de öğretmenler özgün baskıresim alanındaki teknik, idari ve ekonomik sıkıntıları hakkındaki görüşlerini,

Teknik; % 38'i tamamen, % 38'i büyük ölçüde, % 19'u kısmen, % 4,7'si çok az şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun teknik anlamda sıkıntılar yaşadıklarını söyleyebiliriz. Bunun yanında hiçbir ihtiyacı ve eksikliği olmayan okullarımızın çok nadir olduğu dikkat çekicidir.

İdari; % 10'u tamamen sıkıntılı, % 25'i büyük ölçüde sıkıntılı, % 40'ı kısmen sıkıntılı, % 25'i hiçbir sıkıntının olmadığı şeklinde görüşler belirtmişlerdir. Buna göre AGSL' de baskıresim tekniklerinin öğretilmesi sürecinde öğretmenlerimizin yarısına yakınının idare ile çeşitli problemler yaşadığını söyleyebiliriz.

Ekonomik; % 20'si tamamen sıkıntılı, % 25'i büyük ölçüde sıkıntılı, %35'i kısmen sıkıntılı, % 5'i çok az sıkıntılı, % 15 i hiç sıkıntılı olmadığı şeklinde görüş belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmenlerimizin yarısına yakınının ekonomik sıkıntılarla karşılaştıklarını söyleyebiliriz.

Öğretmenlerimizin ve dolayısıyla okullarımızın, teknik, ekonomik ve idari anlamda yarısına yakını sıkıntılı görülmektedir. Bu verilerin, eğitimin kalitesi ve verimliliğini, doğal olarak öğrencilerin başarısını büyük ölçüde etkileyebileceğini söyleyebiliriz.

5.Alt Amaca İlişkin Yorum: Öğretmenlerin özgün baskıresim alanında teknik, idari ve ekonomik anlamda bazı sıkıntılarla karşılaştıkları görülmektedir.

AGSL'de karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesi ve bunlara çözüm yolları bulunması için okul idareleri tarafından okulda görev yapan öğretmenlerin ve okul aile işbirliği yöneticilerinin de katılımı ile her dönem en az bir kere toplanması sağlanmalıdır. Bu şekilde kısmen de olsa okuldaki ekonomik ve idari problemler çözüme kavuşturulabilir. Okul idareleri bizzat problemleri yaşayan, öğretmen-öğrenci-veli görüşlerini göz ardı etmemeli, ilgili bakanlık birimlerimize ileterek çözüm yollarını sağlamaya çalışmalıdırlar (Buyurgan, 1996:175).

6.Alt Amaca İlişkin Bulgular: AGSL Grafik (özgün baskıresim) dersini alan öğrencilerin dersin geleceğe yönelik kazanımlarına ilişkin “özgün baskıresim tekniklerini tanıma durumları, baskıresim dersinin sanatsal gelişimlerinde ve yaşantılarında ne derece önemli olduğu, öğretmenleri tarafından özgün baskı resim tekniklerini ve eğitimini gelecekteki yaşantılarında hangi alanlarda kullanacağı dair bilgilendirilmeleri, bazı resim-iş öğretmenliği ve güzel sanatlar fakültelerinde ana sanat dalı olarak tercih edebileceği, özgün baskıresim eserlerinin sergilendiği galerileri öğretmen rehberliğinde gezebilme imkanları, özgün baskıresim dersindeki kazanımlarına” görüşleri tablo 34,35,36,37,38,39’da gösterilmiştir.

Tablo 34. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Tekniklerini Tanıma Durumları

Teknikler	Gravür Baskı		Serigrafi Baskı		Linol Baskı		Ağaç baskı		Şablon Baskı		Mono Baskı	
Seçenekler	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Tamamen	45	12	25	6,5	113	30	42	11	94	23	30	8
Büyük ölçüde	45	12	27	7,5	91	24	34	9,1	53	14	25	6,5
Kısmen	32	8,5	37	10	59	16	33	8,9	44	11	46	12,5
Çok Az	15	4	20	5	15	4	26	7	28	7	12	3
Hiç	223	59	242	64	96	25,5	241	64	156	41	242	64,5
Cevapsız	16	4,5	25	6,5	2	0,5		0	16	4	21	4,5
Toplam	376	100	376	100	376	100	376	100	376	100	376	100

Gravür baskı % 12 tamamen tanıdıkları, % 12 büyük ölçüde tanıdıkları, %8,5 kısmen tanıdıkları, % 4 çok az tanıdıkları, % 59 hiç tanımadıkları şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğu müfredatta belirtilen bu tekniği tanımamaktadır. Bu tekniği kısmen veya tamamen tanıdıklarını belirten (% 32,5) öğrenciler Tablo 2.1.20’ de öğretilen gravür baskı tekniğini tamamen veya kısmen öğretebilme durumları (% 40) ile eş değer bir oran görülmesi de yakındır.

Serigrafi baskı % 6,5 tamamen tanıdıkları, %7,5 büyük ölçüde tanıdıkları, % 10 kısmen tanıdıkları % 70 hiç tanımadıkları veya çok az tanıdıkları şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun müfredatta belirtilen bu tekniği de tanımadıklarını söyleyebiliriz.. Bu tekniği kısmen veya tamamen tanıdıklarını belirten (% 24) öğrenciler tablo 2.1.20’ de öğretmenlerin serigrafi baskı tekniğini yeterli düzeyde öğretebilme durumları (% 36) ile eş değer bir oran görülmese de yakındır.

Linol baskı % 30 tamamen tanıdıkları, % 24 büyük ölçüde tanıdıkları, % 16 kısmen ve % 30 hiç veya çok az tanıdıkları şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun müfredatta belirtilen bu tekniği tanıdıklarını söyleyebiliriz.. Bu tekniği Bu tekniği kısmen veya tamamen tanıdıklarını belirten (% 70) öğrenciler Tablo 2.1.20’ de öğretmenlerin linolyum baskı tekniğini yeterli düzeyde öğretebilme durumları (% 94,5) ile eş değer bir oran görülmese de yaklaşık bir durum söz konusudur.

Ağaç baskı % 11 tamamen tanıdıkları, % 9,1 büyük ölçüde tanıdıkları, % 8,9 kısmen ve % 71 hiç veya çok az tanıdıkları şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun müfredatta belirtilen bu tekniği tanımadıklarını söyleyebiliriz.. Bu tekniği kısmen veya tamamen tanıdıklarını belirten (% 30) öğrenciler Tablo 2.1.20’ de öğretmenlerin ağaç baskı tekniğini yeterli düzeyde öğretebilme durumları (% 82,5) ile eş değer bir oran görülmemektedir.

Şablon baskı % 23 tamamen tanıdıkları, % 14 büyük ölçüde tanıdıkları, %11 kısmen tanıdıkları, % 7 çok az tanıdıkları, % 41 hiç tanımadıkları şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin yarısına yakını müfredatta belirtilen bu tekniği tanımamaktadır. Bu tekniği kısmen veya tamamen tanıdıklarını belirten (% 48) öğrenciler Tablo 2.1.20’ de öğretmenlerin şablon baskı tekniğini tamamen veya kısmen öğretebilme durumları (% 94) ile eş değer bir oran görülmektedir.

Mono baskı % 8 tamamen tanıdıkları, % 6,5 büyük ölçüde tanıdıkları, %12,5 kısmen tanıdıkları, % 67,5 çok az veya hiç tanımadıkları şeklinde belirtmişlerdir.

Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğu müfredatta belirtilen bu tekniği tanımamaktadır. Bu tekniği kısmen veya tamamen tanıdıklarını belirten (% 25) öğrenciler Tablo 2.1.20’ de öğretmenlerin şablon baskı tekniğini tamamen veya kısmen öğretebilme durumları (% 94) ile eş değer bir oran görülmektedir.

Tablo 35. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Dersinin Sanatsal Gelişimlerinde ve Yaşantılarında Ne Derece Önemli Olduğu Hakkındaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	54	14
Büyük Ölçüde	124	33
Kısmen	123	32,7
Çok Az	49	13
Hiç	22	5,8
Cevapsız	4	1,2
Toplam	376	100

Tablo 35’de öğrenciler özgün baskıresim dersinin sanatsal gelişimlerinde ve yaşantılarında ne derece önemli olduğu hakkındaki görüşlerini, % 14’ü tamamen, % 33’ü büyük ölçüde, % 32,7’si kısmen, % 13’ü çok az önemli olduğu, % 5,8’i hiç önemli olmadığı şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin yarısına yakını baskıresim eğitiminin sanatsal gelişimlerinde ve yaşantılarında önemli olduğunu ya da bu önemin farkında olduklarını söyleyebiliriz. Çok az ve hiç önemli değil diyen öğrencilerin (% 18,8) olması da dikkat çekici görülmektedir.

Tablo 36. Öğrencilerin Öğretmenleri Tarafından Özgün Baskıresim Tekniklerini ve Eğitimi Gelecekteki Yaşantılarında Hangi Alanlarda Kullanacağı Dair Bilgilendirilmeleri Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	40	10,6
Büyük Ölçüde	94	25
Kısmen	134	35,7
Çok Az	62	16,4
Hiç	41	11
Cevapsız	5	1,3
Toplam	376	100

Tablo 36’da öğrenciler öğretmenleri tarafından özgün baskıresim tekniklerini ve eğitimini gelecekteki yaşantılarında hangi alanlarda kullanacağı dair bilgilendirilmeleri durumlarını % 10,6’sı tamamen, % 25’i büyük ölçüde, % 35,7’si kısmen, %16,4’ü çok az bilgilendirildikleri, %11’i hiç bilgilendirilmedikleri şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğrenci görüşlerinin genel anlamda geniş bir dağılım sergilediği görülse de, ağırlıklı olarak (% 63,1’i) bilgilendirmelerin kısmen ve altında yetersiz görüldüğü söylenebilir.

Tablo 37. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Dersini, Bazı Resim-İş Öğretmenliği ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde Ana sanat Dalı Olarak Tercih Edebileceği Konusundaki Bilgi Durumu

Seçenekler	f	%
Evet	198	52,7
Hayır	168	44,7
Cevapsız	10	2,6
Toplam	376	100

Tablo 37’de öğrenciler özgün baskıresim dersini, bazı resim-iş öğretmenliği ve güzel sanatlar fakültelerinde ana sanat dalı olarak tercih edebileceği konusundaki bilgi durumu % 52,7’si evet bilgim var, % 44,7 si hayır bilgim yok şeklinde belirtmişlerdir.

Tablo 38. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Eserlerinin Sergilendiği Galerileri Öğretmen Rehberliğinde Gezebilme İmkanları Hakkındaki Görüşleri

Seçenekler	f	%
Evet	141	38,4
Hayır	222	61,6
Toplam	363	100

Tablo 38’de öğrenciler, özgün baskıresim eserlerinin sergilendiği galerileri öğretmen rehberliğinde gezebilme imkanları hakkındaki görüşlerini %38,4’ü evet bilgim var, % 61.6’sı hayır bilgim yok şeklinde belirtmişlerdir.

Tablo 39. Öğrencilerin Özgün Baskıresim Dersindeki kazanımlarına ilişkin Görüşleri

Seçenekler	f	%
Eğitimimiz, genel kültürümüz ve resim anlayışımız açısından Faydalı olacağına inanıyorum.	32	15
Faydalı olabilirdi ama Dersi tam anlamıyla göremediğimiz için faydasını kavrayamadım gösteren olmadı.(Öğretmen yoktu)	19	8,9
En azından bu konuda bilgisiz kalmayacağız Teknik hakkında ve uygulanışı hakkında bilgimiz oldu böylesi tekniklerin farkında olmak yeterli	28	13,2
Sanata ilginin artması ve değişik türdeki sanat dallarıyla ilgilenmek	4	1,8
Bu alanda çalışmak sanatsal anlamda daha etkili ve farklı düşünmemizi, farklı bakışlar oluşturmamızı sağladı.(Yaratıcılık sürecinde etkili oldu)	48	22,6
Renk, kompozisyon , açık koyu değerleri ve estetik bakış açımızı geliştiriyor	60	28,3
Farklı bir üslupla kendimizi ifade edebilmeyi öğrendik	9	4,2
Diğer alan derslerine faydası oluyor.(el becerim ve araştırma gücüm arttı)	7	3,3
İş bulma imkanımızda bir etkisi olabilir	7	3,3
Sanat alanında yeni bir girişimde bulunmuş olduk	5	2,3
İleride hobi amaçlı kullanabilirim.	8	3,6
Pek bir faydası olacağına inanmıyorum(Hiç faydası olmadı)	24	11,3
Disiplinli çalışmayı ve grafiksel bakış açısı kazandım.	6	2,8
Üniversitede bu tekniği ve teorik bilgimi geliştirerek daha çok faydasını görebilirim	9	4,2
Toplam	266	100

* görüş belirten öğrencilerden kimileri de bir çok farklı görüş belirtmişlerdir.

Tablo 39’da Öğrenciler özgün baskıresim dersindeki başarılarının gelecekte ne tür faydası olacağı hakkındaki görüşlerini; % 60’ı renk, kompozisyon , açık koyu değerleri ve estetik bakış açımızı geliştiriyor, % 48’i bu alanda çalışmak sanatsal anlamda daha etkili ve farklı düşünmemizi, farklı bakışlar oluşturmamızı sağladı. (Yaratıcılık sürecinde etkili oldu) % 32’i eğitimimiz, genel kültürümüz ve resim anlayışımız açısından faydalı olacağına inanıyorum, % 28’i en azından bu konuda bilgisiz kalmayacağız, teknik hakkında ve uygulanışı hakkında bilgimiz oldu.

% 24'ü Pek bir faydası olacağına inanmıyorum (Hiç faydası olmadı), %19'u faydalı olabilirdi ama dersi tam anlamıyla göremediğimiz için faydasını kavrayamadım gösteren olmadı. (Öğretmen yoktu) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun dolaylı veya doğrudan dersin farklı açılardan faydalı olduğuna inandıkları görülmektedir. Yaklaşık 50 öğrenci dersin pek faydasının olmayacağını ya da dersi öğretmen yetersizliğinden dolayı pek kavrayamadıkları şeklinde görüş belirtmişlerdir.

7.Alt Amaca İlişkin Bulgular: Üniversite öğretim elemanlarının AGSL'de verilmekte olan özgün baskı resim dersine ilişkin görüşleri nelerdir?

4.3. Üniversitelerde Özgün baskıresim Eğitimi veren Öğretim Elemanları ile Yapılan Görüşme Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu alt başlık içinde, Üniversitelerde özgün baskıresim eğitimi veren öğretim elemanlarının AGSL' de özgün baskıresim eğitimi alan ve eğitimlerini üniversitede sürdüren öğrencilerin durumları hakkındaki görüşleri konusunda yapılmış görüşme sonuçları değerlendirilmiştir. Objektifliğin daha yüksek olabileceği ve karşılaştırılabilirlik özelliğinden dolayı, yarı yapılandırılmış görüşme (structured) kapsamında öğretim elemanlarına aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

GÖRÜŞME METNİ

1. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde (AGSL) verilmekte olan Grafik (Özgün Baskıresim) eğitiminin genel durumu hakkındaki gözlem ve düşünceleriniz nelerdir?

2. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Grafik (Özgün Baskıresim) alanında Üniversiteler için alt yapı sağladığı görüşünü değerlendirir misiniz?

3. Yapılan araştırmada, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde grafik dersine giren öğretmenlerin farklı branşlardan olması dikkat çekmiştir. Grafik öğretmenlerinin öncelikli olarak girdiği bu ders bazı okullarda yeterli bilgi ve donanımına sahip olmayan öğretmenler tarafından verilmektedir. Bu konuda AGSL'ye öğretmen alımı sürecini değerlendirir misiniz?

4. AGSL' de uygulanmakta olan Grafik (Özgün Baskıresim) programının yeterliği hakkında ne düşünüyorsunuz. Sizce AGSL mezunu öğrencilerin Grafik (Baskıresim) hazır bulunuşluk düzeyleri göz önüne alındığında öğretim programı başarılı sonuç vermekte midir?

5. AGSL' de verilmekte olan Grafik (Baskıresim) ders saatleri sizce kaç saat olmalıdır?

6. Öğretmenlerin teknik eğitim esnasında atölye yetersizliği ve malzeme eksikliği konusundaki görüşlerini değerlendirir misiniz?

7. AGSL' de verilmekte olan Grafik (Baskıresim) eğitime yönelik görüş ve önerilerinizi lütfen belirtiniz.

GÖRÜŞMELERİN YAPILDIĞI ÖĞRETİM ELEMANLARI

Görüşme 1. Prof. Güler AKALAN

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesidir. Bulunduğu Bölümde Baskiresim derslerini yürütmektedir.

Görüşme 2. Prof. Yrd. Doç. Ahmet Aydın KAPTAN

Yrd. Doç. Ahmet Aydın KAPTAN, 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesidir. Bulunduğu bölümde Baskı resim derslerini yürütmektedir.

Görüşme 3. Prof. Dr. Hayati MİSMAN

Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim-Baskiresim Bölümü Öğretim Üyesidir. Bulunduğu bölümde baskiresim derslerini yürütmektedir.

Görüşme 4. Hasan PEKMEZCİ

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü Öğretim Üyesidir. Aynı zamanda bulunduğu bölümde baskiresim derslerini yürütmektedir.

Görüşme Sorusu 1: Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde (AGSL) verilmekte olan Grafik (Özgün Baskıresim) eğitiminin genel durumu hakkındaki gözlem ve düşünceleriniz nelerdir?

Tablo 40

G.A	AGSL dışında bu eğitimin iyi bir şekilde verilmemektedir. Bu derse atanan öğretmenlerin uzmanlık alanları ve atanma kriterleri düşündürücüdür. AGSL den gelen öğrencilerin çok azı baskı eğitimi almaktadır. Bu alanda linolyum baskı ve ağaç baskı denemeleri yaptıkları bilinmektedir.
H.P	İlk olarak her kurumda nitelikli (hem üretmesini bilen, hem eğitmesini, eğitimde kullanmasını bilen, üretici yaratıcı ve bunu taşıyabilen) elemana ihtiyaç vardır. Bu anlamda bazı AGSL’ ler de gözlemlediğimiz kadarıyla nitelikli eleman bulunurken, bir çoğunda hala sıkıntılar mevcuttur. Teknik olarak yüksek baskı imkan ve teknik yönünden daha elverişli olduğundan uygulama aşamasında bu alana ağırlık verilmektedir.
A.A.K	Anadolu güzel sanatlar liselerinde genellikle yüksek baskı uygulanmaktadır. Bölümümüze gelen öğrenciler sadece özgün baskı tekniklerini bilgi düzeyinde bilmektedirler. Uygulama yapan öğrenci sayısı çok azdır.
H.M	Baskı resim eğitimi liselerde gerektiği şekilde verilemeyebiliyor, bunun bir çok sebebi vardır. Genellikle öğretmen ve öğrenciler sınav sisteminin oluşturmuş olduğu kaygı nedeniyle böylesine faydalı ve verimliliği yüksek dersleri geri plana atabilmektedir.

Görüşme Sorusu 2: Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Grafik (Özgün Baskıresim) alanında Üniversiteler için alt yapı sağladığı görüşünü değerlendirir misiniz?

Tablo 41

G.A	Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Grafik (Özgün Baskıresim) alanında üniversiteler için alt yapı sağlaması gerekmektedir. Ancak, uygulanan programlar Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş öğretmenliği programının bir benzeri olduğu için öğrenciler her dersi tekrar olarak görebiliyor ve ilgileri bu nedenle azalabiliyor. Bunun dışında bazı AGSL’lerde öğrencilerin özgün tasarımlarına izin vermeden kalıplaşmış işler yaptırıldığından burada altyapı (hazır bulunuşluk) sağlayacağına, aşılması güç zorluklar çıkartabiliyor.
H.P	Güzel sanatlar liselerinin 50’yi geçmesi bir tarafa Güzel sanatlar fakültelerinin sayısı günümüzde 50’yi geçtiğini, öncelikli olarak bu fakülteler nitelikli eleman temin edebiliyor mu? Bunu sorgulamakta yarar vardır. Üst eğitim kurumları yeterince nitelikli eleman sağlayamıyorsa AGSL’lerin sağlayıp sağlamayacağı tartışma konusu bile olmamalıdır.
A.A.K	Özgün baskı çalışmalarında sadece teknik öğretilse de asıl amaç ve diğer bilgiler göz ardı edilmektedir. Oysa teknik araçtır. Özgün baskıresim derslerinin altyapı oluşturduğu kanısında değilim.
H.M	Okulların kuruluş amacı, en yakın Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Eğitim Fakültelerinin ilgili bölümleri ile eş güdüm içinde olmasıdır. Bizim eğitim sistemimizin en büyük sıkıntısı bu bağlantıların kopuk oluşudur. Bu iletişimi kuracak kurulun birçok görevi vardır ve olmalıdır da, fakat bu aksaklık ülkemizde çok üst düzeydir. Güzel sanatlar liseleri kendilerinden beklenen misyonu ne derece yerine getirdiği devamlı tartışılmaktadır.

Görüşme Sorusu 3: Yapılan araştırmada, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde grafik dersine giren çoğu öğretmenin farklı branşlardan olması dikkat çekmiştir. Grafik öğretmenlerinin öncelikli olarak girdiği bu ders bazı okullarda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmayan öğretmenler tarafından verilmektedir. Bu konuda AGSL’ ye öğretmen alımı sürecini değerlendirir misiniz?

Tablo 42

G.A	AGSL’ ye öğretmen alımı sürecinde branşlaşma çok önemlidir. Öğretmen, gireceği derslere göre reklam grafiği ve baskı olmak üzere iki alanda iyi yetiştirilmiş olmalıdır. Ayrıca, atanma sürecinde grafik tasarımı bölümünde multi medyayı, baskı resim de ise bu alanı ana dal, en azından yan dal olarak almış öğretmenlerin atanması gerekmektedir.
H.P	AGSL de ki yöneticilerde aynı şekilde bu alandan gelmişse başarı artacaktır. Eğer farklı bir alandan müdür, öğretmen getirilmişse hem ders hem de okul için ayak bağından başka bir şey olamaz.
A.A.K	AGSL’ nin uzmanlık alanı isteyen derslerine bu konuda eser verecek kadar uzman olan kişilerin girmesi gerekmektedir. AGSL’ ye öğretmen alımında özellikle bu hususa dikkat edilmesi gerekmektedir.
H.M	Öğretmen alımında öncelikle Öğretmenlerin alanlarına hakim ve donanımlı bir şekilde olmasına dikkat etmek gerekir. Yerel malzemeleri, sosyolojik yapıyı iyi tanımalıdır. Bölgesel farklılıkları iyi analiz edip müfredatta verilen dersi o ortama uyarlayarak öğretebilecek yeterlilikte olmaları gerekmektedir.

Görüşme Sorusu 4: AGSL’ de uygulanmakta olan Grafik (Özgün Baskiresim) programının yeterliği hakkında ne düşünüyorsunuz. Sizce AGSL mezunu öğrencilerin Grafik (Baskiresim) hazır bulunuşluk düzeyleri göz önüne alındığında öğretim programı başarılı sonuç vermekte midir?

Tablo 43

G.A	Program yeterli olabilir fakat öncede değindiğim gibi bazı öğrenciler çok fazla kalıplaşmış olarak okulumuza gelmektedirler. Böylesi durumlarda yanlış düzeltmek çok zaman almaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin bu alanda uzman olmaları öğrencilere görme olayını iyi algılatmaları gerekmektedir. Okulumuza gelen AGSL öğrencileri ile düz liseden mezun öğrenciler arasında pek bir farkı bulunmamaktadır, hatta düz liseden gelen öğrencilerin bazen daha yaratıcı ve bilgiye hazır olduklarını söyleyebiliriz.
H.P	Bu konuda Öğrencilerin bazı noktalarda başarısız olduğu dikkat çekicidir. Özellikle belirli kalıplara içerisinde okulumuza gelmektedirler. Hatta bir bölümü kendini olmuş bitmiş sanatçı gibi görmektedir. Bunları kırmak çok güç oluyor kemikleşmiş bir halde geliyorlar. Öğrencilere, öğrenme aşamasında olduklarını hiç birinin sanatçı olmadığını, hatta GSF’yi bitirenlerin bile sanatçı olamadığını sanatçılığın farklı bir kavram olduğunu, bunların sadece araştırma ve öğrenme aşaması olduğunu anlatılması gerekmektedir.
A.A.K	AGSL programlarının yeterli düzeydedir. Ancak, gerekli bilgi ve teknoloji olmazsa başarılı sonuç alınması pek mümkün değildir.
H.M	Türk eğitim sisteminde yaşam ile okul arasında doğru bir orantı kurulamamaktadır (yaşam ve okul içi içe değildir) Ana okulu farklı ilköğretim farklı lise farklı üniversite farklıdır. Birinde yemek yemeyi öğrenirken birinde testlere tabi tutuluyorsun. Program yeterlidir ancak, program ile öğrencinin yönleneceği üst eğitim kurumları arasında bütünlük ilişkisi iyi kurulmalıdır. Önünüzdeki program ile öğrencilerden beklenen aynı şey olmayabiliyor.

Görüşme sorusu 5: AGSL’ de verilmekte olan Grafik (Baskiresim) ders saatleri sizce kaç saat olmalıdır?

Tablo 44

G.A	Ders saatlerinin az olması durumunda, tanıtma grafiği kısmında işlem başlatılıp evde devam ettirilebilir. Baskıda da haftanın bir tanesi baskıya ayrılıp, mesela 14 haftanın son 4 haftası baskıya ayrılır ve süreklilik sağlanırsa daha faydalı olur. Akalan, Tüm teknikleri öğretmenin zorunlu olmadığını imkanlar çerçevesinde öğretilebileceğini ve yörenin malzemelerine göre farklı tekniklerle dersin işlenebileceğini belirtmektedir. Yörenin özelliklerine göre orman bölgesi ise ağaç sanayi bölgesi ise linolyum vs.. gibi
H.P	Dersin saati önemli bir husustur ancak ders saati ne olursa olsun öğrenciye kısa sürede etkili ve iz bırakıcı tat verecek işler yaptırılmalıdır.
A.K	AGSL’de verilmekte olan grafik-baskiresim eğitimi, haftada en az dört saat olmalı ve üst sınıflara verilmelidir. Ünite sürecinde, dijital anlamda tanıtım grafiği yanında dijital özgün baskı kompozisyonlarda yaptırılabilir. Çukur, düz, yüksek ve ipek baskılarda bu kapsam içinde en az haftada dört saat özgün baskı dört saat tanıtım grafiği (Reklam-İllüstrasyon-Animasyon-Tipografi vs.) çalışmaları yaptırılmalıdır şeklinde görüş belirtmiştir.
H.M	Baskı dersleri grafik dersi adı altında veriliyorsa ve ayrılan süre kısıtlı ise çok kısa sürede netice alınabilecek çalışmalara yer verilmelidir. Bunun için önerilebilecek en uygun teknik yüksek baskı adı altında linolyum, ağaç ve mono baskılardır. Gravür baskı konusunda zaman ve mekan sıkıntıları güç olabilir önemli olan teknikler hakkında genel bilgi verip şartlara uygun olarak uygulatılabilecek tekniklerle telafisinin yapılmasıdır.

Görüşme sorusu 6. Öğretmenlerin teknik eğitim esnasında atölye yetersizliği ve malzeme eksikliği konusundaki görüşlerini değerlendirir misiniz?

Tablo 45

G.A	Atölye yetersizliği ve malzeme eksikliği konusunda, öğretmenlerin bu tür eksiklik ve sıkıntıları dile getirmeleri; bilgisizlik ve deneyimsizlik ile ilişkilendirilmelidir. Öğretmenlere donanımlı bir şekilde eğitim verilmesi şarttır. En azından bu liselere atama yapılırken mülakatlarda denetim ve kriterler daha sağlıklı bir şekilde irdelenmelidir.
H.P	Öğretmen, bulunduğu ortam ne olursa olsun imkanlar kaynaklar her ne ise orada meseleyi çözebilir. Her şartta müfredatı farklı yaklaşımlarla uygulatabilmektir öğretmenlik . Nedir baskı resim neden ihtiyaç duyulmuş baskı resmi neden resim alanına katmışlardır. Dürer, Goya, Rembrant, neden baskı yapmıştır ya da Kolwitz neden baskı yaptı? Bu sanatçıların temel mantığını kavratmak ve birde uygularken alınan hazdır verilmesi gereken.
A.A.K	Bu eğitimde Teknoloji için sadece çukur baskıda pres gerektiğini, dijital baskı için ise renkli yazıcı (A2-A3-A4)boyutunda olması yeterlidir. Ayrıca diğer baskıların el tezgâhlarında yapılabileceğini ve bu eğitimin iyi bir şekilde verilmesinin öğretmenlerin yetiştirilmeleriyle orantılıdır.
H.M	Öğretmenlerin donanımlı olmasının gerektiğini ve yerel malzemeleri, sosyolojik yapıyı iyi tanıması gerektiğini, bölgesel farklılıkları iyi analiz edip müfredatta verilen dersi o ortama uyarlayarak öğretmesi gerektiğini belirtmiştim. Bu vasıflara sahip öğretmenin kısmen ekonomik anlamda bir sıkıntısı olabilir. Bunun dışında yeterlilik ile alakalı problem vardır.

Görüşme Sorusu 7: AGSL’ de verilmekte olan Grafik (Baskiresim) eğitimine yönelik görüş ve önerilerinizi lütfen belirtiniz?

Tablo 46

G.A	AGSL’ de verilmekte olan Grafik (Baskiresim) eğitiminde öğretmenlerin uzman olarak alınması ve mesleğini sevmesi gerekiyor. Ayrıca öğretmenlerin kendilerinin de bu alanda eser vermeleri önemli bir husustur. Öğrencinin öğretmene saygılı olması için öğretmenin yetki ve deneyimine güvenmesi gerekiyor. Sanat eğitimin de yöntem, bir bakımdan öğretmenin kişilik, tutum ve davranışlarıdır diyebiliriz .
H.P	Öğrenciye her şeyi öğretmek sıkıntı yaratabilir çok sevdiğini öğretmek daha faydalıdır. Bir tekniğe ilgisini çektirirsek diğerlerine de öğrencinin ilgisini çektirebilirsiniz. Bu tür durumlarda eğitimcilik, öğrenciyi ve malzemeyi tanımaktan kaynaklanan önemli bir husus olmaktadır. Baskiresim eğitiminde önemli olan tat almak ve verdirmektir. İlk olarak, genel teknikleri tanıtmak ve birisinden tat aldırmasıdır. Esas olan, öğrencinin istediği yapmasıdır. Bir tek iş yapar çocuk 10 tane iş yapmaz yapamaz. Zaten amaç çok şey öğrenebilmek değil, tanıtmak ve tat vermektir. Bir şeyi baskı tekniklerini üretim ortaya koymanın o tekniğin kendine özgün sürprizlerinin fırsatlarının olanaklarını ne olduğunu tanımanın, hazzını yaşar.
A.K	Yapılacak olan her türlü baskı resim çalışmalarında tekniğin yanında o tekniğe göre proje çalışmalarını iyi yönlendirmektir. Teknik bir araçtır, öğretilir. Proje (Sanat Eseri) ise bir amaçtır. İyi eser veremeyen kişiler tekniği iyi bilseler de yaptıkları işler değerli olmaz.
H.M	Grafik (özgün baskiresim) eğitiminin verilmesine yönelik önerilerinde amacın Özgün baskiresmi öğretmek değil, bu teknikleri kullanarak bu yolla görmesini öğretmek, Estetik duygusunun, zevkinin gelişmesine , Güzeli daha farklı yöntem ve tekniklerle aramasına yardımcı olmak olduğunu belirtmiştir. Örnek olarak; matematikteki $2+2=4$ felsefesinin altında yatan iyi bir matematikçi olmak değil iyi bir mantık gelişimini sağlamaktır. Bu dersin amacında öğrencilere estetik anlayış, bakış açısı ve yaratıcılığını farklı yöntemlerle sorgulatmak olduğunu belirtmiştir. Amaç iyi bir baskı yapmak , tüm baskı tekniklerini öğrenmek ya da iyi bir desen çizmek değil baktığını görmek, gördüğünü algılamak ve algıladığını çizmektir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlar gösterilmiş ve ayrıca öneriler geliştirilmiştir.

5.1 SONUÇ

Araştırmaya katılan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri grafik (özgün baskı resim) öğretmenlerinin, % 27'si, 4 yıllık eğitim – öğretim sürecinde “özgün baskıresim ana sanat dalında” eğitim görmüştür. öğretmenlerin % 73'ü farklı “ana sanat dallarında” eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Buna göre özgün baskıresim derslerine farklı ana sanat dallarından mezun olan öğretmenlerin girdiği söylenebilir.

Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu, AGSL’ nin uzmanlık alanı isteyen derslerine bu alanda eser verecek kadar uzman olan kişilerin alınması gerektiğini belirtmişlerdir (Öğretim Üyeleri İle Yapılan Görüşme Metni Ek :4). Öğretim elemanları, Güzel sanatlar liselerinin kendilerinden beklenen misyonu tam olarak yerine getiremediğini belirtmektedir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders saatlerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu Bakanlıkça hazırlanmış programı ‘kısmen ve altında’ yeterli bulduklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerin baskıresim dersini aldığı sınıf düzeyinin uygun olduğunu şeklinde görüş belirtmişlerdir. Fakat, grafik dersini baskı dersinden ayrı bir şekilde veya grafik dersi sonrası görülmesinde faydasının olacağı şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin yarısına yakını çalışmalarına zaman ayırabilirken, diğer yarısı zaman ve mekan sıkıntısının olduğunu söyleyebiliriz. Öğretmenler, ders yükü yoğunluğu ve ekonomik sıkıntıların çalışmalarında önemli ölçüde etkili olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin yarısından fazlası 8-12 öğrenci ile ders yaptıkları şeklinde görüş belirtmişlerdir. AGSL’ de özgün baskıresim eğitiminin niteliğine uygun şekilde yapılmakta olduğu söylenebilir.

Baskıresim eğitiminde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yöntem ve teknikleri tanıdığı söylenebilir. Öğretmenlerin çoğu, çinko gravür baskı tekniği ve serigrafi baskı tekniğini okullarında kısmen uyguladıklarını ya da uygulamadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin tamamına yakını linolyum, şablon, mono ve ağaç baskı tekniğini okullarında uygulatabildiklerini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun öğrencilere uygulama aşamasında örnek çalışmalarla katkıda bulunduğu söylenebilir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, teknik anlamda sıkıntılarının olduğu ifade etmişlerdir.

Öğretmelerin büyük çoğunluğunun, AGSL’ de baskıresim tekniklerinin öğretilmesi sürecinde kısmen ve büyük ölçüde idare ile çeşitli problemler yaşadıkları belirlenmiştir. AGSL’ de baskıresim tekniklerinin öğretilmesi sürecinde öğretilmelerimizin büyük çoğunluğunun kısmen ve ya büyük ölçüde ekonomik sıkıntı yaşadıklarını söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin yarısına yakınının atölye veya bir baskı presine sahip olduklarını, bunun dışında yarısından fazlasının herhangi bir atölyeye veya baskı presine sahip olmadıklarını söyleyebiliriz. Öğretmenlerin atölyelerinin bulunma durumu ile çalışmalarına zaman ayırabilme durumu arasında bir paralellik olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okulların büyük çoğunluğunda yüksek baskı presi olmadığı belirlenmiştir. Okulların büyük çoğunluğunda çukur baskı presinin olduğunu söyleyebiliriz. Okulların büyük çoğunluğunda serigrafi düzeneği ve ışıklı masanın bulunmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin serigrafi tekniğini öğretebilmeleri ile teknik ve fiziki alt yapının varlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz.

Okulların yarısında, kaynak sıkıntısının olduğu gözlenmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu baskıresim alanında sergi, konferans, söyleşi türü etkinliklerin olmadığını ya da çok az-kısmen yapıldığı şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu baskıresim eğitiminin veya eğitimciliğinin daha etkili olabilmesi için özgün baskıresim eğitiminin gelişim süreci ve bu alandaki değişikliklere ilişkin konferans, seminer ve özellikle hizmet içi eğitimin verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca bunları destekler nitelikte yine okul-fakülte işbirliği çerçevesinde bağlı bulundukları illerdeki üniversiteler ile iş birliği içerisinde olabilmek, bu kurumlardan destek görmek gibi öneri ve taleplerde bulundukları söylenebilir.

Öğretmenlerin yarısına yakını Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, baskıresim dersinin grafik eğitiminden ayrı bir ders olarak verilmesinde fayda olacağını ve baskıresim dersine ait donanımlı bir atölye olması gerektiğini belirtmektedir.

Baskıresim eğitiminin Öğrencilerin sanat eğitimlerinde ve yaşamlarında büyük ölçüde etkili ve faydalı olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun, müfredatta belirtilen gravür baskı tekniğini ve serigrafi baskı tekniğini tanımadıkları veya çok az tanıdıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun, müfredatta belirtilen linol baskı tekniğini tanıdıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yarısına yakını müfredatta belirtilen şablon baskı tekniğini tanımadıkları veya çok az tanıdıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin yarısından fazlası özgün baskıresim eğitiminin, kendileri için uygun bir ana sanat dalı olabileceğini belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun baskı resim tekniklerinin anlatım dillerine ve resim yaşamlarında bir yeri olabileceğini söyleyebiliriz. Ayrıca, MEB müfredatının amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurursak öğretmenlerin bu anlamda olumlu davranışlar kazandırdığı söylenebilir.

Öğrencilerin yarısından fazlası, özgün baskıresim tekniklerini kullanarak resim yapmaya ilgili olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun, ders dışı saatlerde atölyelerden faydalanamadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası özgün baskıresim atölyelerinin yeterli olmadığını belirtmektedirler.

Öğrencilerin yarısına yakını bulundukları çevrede baskıresim dersi için gerekli teknik araç ve gereçleri temin edemediklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin yarısından fazlası özgün baskıresim eğitime ayrılan ders saatlerinin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Bu görüş öğretmenlerin ders saatlerini yeterli bulmama görüşünü desteklemektedir.

Öğrencilerin yarısı öğretmenleri tarafından özgün baskıresim dersi hakkında (tarihi, sanat akımları, bu alanda eser veren ünlü sanatçılar) bilgilendirilmediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin yarısından fazlası özgün baskıresim dersinin sanatsal gelişimlerinde ve yaşantılarında önemli katkısı olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin yarısına yakını, öğretmenleri tarafından özgün baskıresim tekniklerini ve eğitiminin gelecekteki yaşantılarında hangi alanlarda kullanacağı dair bilgilendirildikleri belirtmiştir. Öğrencilerin yarısı, özgün baskıresim dersini, bazı Resim-İş Öğretmenliği ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde ana sanat dalı olarak tercih edebileceği konusundaki bilgi sahibi iken diğer yarısı bu konuda bilgilendirilmediklerini belirtmiştir.

Öğrencilerin yarısından fazlası özgün baskıresim alanındaki başarıları ve bu alana olan hakimiyetleri ile grafik ajanslarında ve endüstri kuruluşlarında iş imkanı bulabilmeleri hakkında bilgili olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler, araç-gereç yetersizliği, tekniği uygulayacak düzeyde atölyeye sahip olunmaması, kaynakların az oluşu ve çalışma ortamının yetersizliği, tekniğin çok fazla zaman alması ve ders saatinin yetersiz oluşu, tekniğin zor ve zahmetli oluşu, tekniği uygularken cilde ve deriye verdiği zararlar (kimyasal ve teknik araç-gereçler), dersin öğretmenler tarafından ilgili ve sevilebilir hale getirilememesi (öğretmen ilgisizliği), Bu alanda uzman öğretmenlerin olmaması (Öğretmenlerimiz bu alanda çok bilgili değil/ dersler yeterli düzeyde verilmiyor), gibi nedenlerden dolayı baskıresim eğitimlerinin olumsuz yönde etkilendiğini belirtmişlerdir. Bu sorunların baskıresim eğitiminin öğrencilerin ders sürecindeki başarılarını etkilediği söylenebilir.

Öğrenciler, özgün baskıresim eğitimlerinin daha verimli geçebilmesi için, grafik dersinden bağımsız olması veya baskıresim ders saatlerinin arttırılması, mekan ve kaynakların (araç –gereç) daha yeterli olması, bu alana ait bir atölyenin olması , alana ait bilgilendirmelerin daha iyi bir şekilde olması ve öğretmenlerin daha fazla ilgilenmesi (konu hakkında bol örnek, genel tarihi, bu teknikle uğraşan sanatçılar hakkında bilgilendirme), pahalı olan malzemelerin mümkünse okullar tarafından karşılanması (ucuz olursa ekonomik korkular olmadan çalışabiliriz) şeklinde görüş ve öneriler belirtmişlerdir.

Öğrencilerin yarısına yakını, dersin faydalı olduğuna inanmadıklarını ya da öğretmen yetersizliği ve verimsizliğinden dolayı dersin faydasını kavrayamadıklarını belirtmektedir. Öğrencilerin yarısından fazlası, dolaylı veya doğrudan, dersin farklı açılardan faydalı olduğunu (renk, kompozisyon , açık koyu değerleri ve estetik bakış açılarının geliştiği , bu alanda çalışma yapmanın sanatsal anlamda daha etkili ve farklı düşüncelerini sağladığını, farklı bakışlar oluşturduğunu , eğitimleri, genel kültürleri ve resim anlayışları açısından faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

5.2 ÖNERİLER

Araştırma sonucu elde edilen bulgular göz önüne alınarak, AGSL’de Grafik (Özgün Baskıresim) dersi amaç ve uygulamalarının niteliğine uygun şekilde yapılandırılmasına katkıda bulunulabilmesi amacı ile, mevcut durumu iyileştirmeye yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

5.2.1. Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler

1- AGSL’ de öğretmenlerin ders yüklerinin fazla oluşu ve kendi yaşamları ile çalışmalarına zaman ayıramadıkları açıkça görülmektedir. MEB yeni mezun adaylar için (3) yıllık zorunlu hizmet sınırını kaldırarak, eğitimini henüz bitirmiş, resim alanında yüksek performans gösteren, nitelikli öğretmen adaylarını kazanarak, AGSL kadrolarını güçlendirmelidir. Aynı zamanda yine MEB tarafından düzenlenecek, hizmet içi seminerlerle AGSL öğretmenlerinin kendilerini dallarında geliştirmelerine olanak sağlanmalıdır.

2- AGSL’ ye atanan Resim-İş Öğretmenleri, diplomaları gereği anadal öğretmeni olarak değil, Resim-İş Öğretmeni olarak atanmaktadır. Ancak, Resim-İş Öğretmenleri lisans eğitimlerinde belirli bir alanda (resim, heykel, özgün baskıresim, seramik, grafik) (3) yıl süresince uzmanlaşmaktadırlar. AGSL, öğretmen ihtiyaçlarını belirlerken (resim, heykel, seramik, grafik, özgün baskıresim) atölyelerinde ders açığı bulunan öğretmenlere göre talepte bulunmalıdır. Çünkü bazı üniversitelerimizde imkansızlıklar nedeni ile Resim-İş öğretmenlerimiz mezun oldukları fakültelerden eşit şartlarda tüm dallarda eğitim alamamaktadırlar. Bu nedenle öğretmenler görev alanlarıyla ilgili çeşitli sorunlar yaşamaktadır. Bu konuda öğretim elemanları ile yapılan görüşme metni:3 EK:4’deki öneriler dikkate alınmalıdır.

3- AGSL’ de grafik eğitimi kapsamında verilen baskıresim ders saatleri yeniden gözden geçirilmelidir.

Ayrıca Baskıresim dersleri gerek program yoğunluğu gerekse grafik dersinin kapsamının (dijital grafik, animasyon vb.) genişletilmesi nedeni ile grafik dersinden bağımsız bir ders olarak tekrar düzenlenmelidir. Gerekçe; artık, özgün baskıresim dersleri, üniversitelerde grafik eğitiminden ayrı bir ana dal olarak 3 yıl süresince verilmektedir. Bu gelişmelere paralel olarak AGSL’ de kapsamı genişletilen grafik ve baskıresim programını alt yapı sağladıkları üniversite program değişimine göre uyarlanması faydalı olacaktır.

4- MEB Grafik (baskıresim) öğretim programı, üniversite öğretim elemanlarının ve AGSL grafik, baskıresim öğretmenlerinin de görüşü alınarak değerlendirilmeli ve yeniden düzenlenmelidir.

5- AGSL Grafik (baskıresim) öğrencilerinin ekonomik durumları göz önünde bulundurularak, atölye yeterlilikleri ve teknik araç ve gereçlerin nitelikleri dersin daha verimli bir şekilde işlenmesi için MEB tarafından desteklenmeli-geliştirilmelidir.

6- Grafik (Baskıresim) öğretmenlerinin düzenleyecekleri grafik, baskıresim ile ilgili kitap, katalog, afiş, illüstrasyon, CD, VCD, DVD resim ve sanatçı tanıtım albümleri, vb. kaynakların bulunduğu ihtiyaç listesinin, okullarda bir arşiv ya da kütüphane oluşturmak üzere, MEB tarafından karşılanması sağlanmalıdır.

Grafik (Baskıresim) öğretmenleri yönetimler tarafından, Lisansüstü programlara yönlendirilmelidir.

7- AGSL’ ye atanan müdür ve müdür yardımcılarının resim veya müzik öğretmenliği programlarından mezun olmasına dikkat edilmelidir.

Pekmezci’ ye göre, “AGSL de ki yöneticilerde aynı şekilde bu alandan gelmişse başarı artacaktır. Eğer farklı bir alandan müdür getirilmişse ayak bağından başka bir şey olamaz”.

5.2.2. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde Görev Yapmakta Olan Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1- Öğretmenler öğrencileri bir üst kurum olan üniversitelere yönlendirmelerde üniversitelerin öğretim elemanlarıyla irtibata geçip düzenli olarak üniversite gezileri, bölüm tanıtımları, müze gezileri, sanatsal baskiresim vb. sergileri, konferansları ve söyleşileri iş birliği içerisinde yürütmelidirler.

2- Öğretmenler yönetim ile irtibata geçerek yine kendi gözlemleri altında ders dışı saatlerde atölyeleri öğrencilerin kullanımına açarak daha verimli çalışmalarına ve teknikleri daha fazla tanıyarak benimsemelerine yardımcı olmalıdırlar.

3- Öğretmenler donanımlı olmalı, yerel malzemeleri, sosyolojik yapıyı iyi tanımalı, bölgesel farklılıkları iyi analiz edip müfredatta verilen dersi ortama uyarlayarak öğretmeli. Malzeme ve teknik araç gereç eksikliklerini bir bahane olarak sunmamalıdır.

4- Öğretmenler Özgün baskiresim eğitiminde tekniklerin bir araç olduğunu, amacın sadece teknikleri öğretmek değil, bu teknikleri kullanarak bu yolla görmesini öğretmek, estetik duygusunun, zevkinin gelişmesine , güzeli daha farklı yöntem ve tekniklerle aramasına yardımcı olmak olduğunu belirtmelidir.

KAYNAKÇA

AKALAN, Güler. (2000). **Gravür**. Ankara.

ASLIER, M. (1987). **Türkiye’de ve Almanya’da Ağaç Baskı Sanatı**, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları (6), 12-13 mart

BEYTEPE, Ankara

ASLIER, M. (1995). **Mustafa Asher (Bilim Sanat Galerisi)**. İstanbul: Malkoçoğlu matbaacılık basım ve yayıncılık.

ASLIER, M. (1985). Türkiye’de Sanatın Bugünü ve Yarını, **Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 1. Ulusal Sanat Sempozyumu**, 17 – 19 Nisan.

BEYTEPE, Ankara.

ASLIER. M., Eti, E., Işingör., M. (1986). **Temel Sanat Eğitimi Resim Teknikleri**.

Ankara: Milli Eğitim Devlet Kitapları, Türk Tarih Kurumu Basımevi.

ATAR, Atilla. (1995). **Başlangıcından Günümüze Taş Baskı**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

Becer, E. (2005) **İletişim ve Grafik Tasarım, Dost Kitapevi Yayınları**, 4. Baskı, Ankara.

BURUNNER, Felix. (2001). **Gravürün El Kitabı**. (Birinci baskı). İngilizceden Çeviren: Feyzan Yaman. İstanbul: Yeni Basım Matbaacılık

BUYURGAN, Serap. (1999). **Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü Öğrencilerinin Üniversite Başarı durumları Üzerine Bir Araştırma**. Ankara : G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 19, Sayı 2

BUYURGAN, Serap. (1992). **Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine Devam Eden Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Durumları Bu Alanda Karşılaşılan Güçlükler Eğitim-Öğretimden Beklentileri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü

BUYURGAN, Serap. (1996). **Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Öğrencilerinin Okul Beklentileri ve Eğitimleri İle Yönlendikleri Meslekler Arasındaki İlişki.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş eğitimi Anabilim Dalı.

BUYURGAN, Serap. (2000). **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.** Sayı 19

ÇELLEK, Tülay. (2004) **Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği Sorunları.** İstanbul : Sanat Çevresi, Sayı 312

DERMAN, Gül. (1989). **Resimli Taş Baskısı Halk Hikayeleri.** Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Türk Halk Hikayeleri Dizisi.

DEWEY, J. (1960). **Democracy and Education Quoted by Hugles A.G. and Hugles E.H., Education : Some Fundamental Problems,** London. Long-mans,

ERİNÇ, S.M. (1981). **Kültür Sanat Sanat Kültür,** Çınar Yayınevi, İstanbul,

ERTÜRK, Selahattin. (1974). **Eğitime Giriş.** Ankara.

ETİKE, Serap. (1995). **Sanat Eğitimi Yazıları.** Ankara: _lke Yayınevi,

GEDİK, Kenan. (2000). **Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine göre Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Amaçlarının Gerçekleşme düzeyinin Değerlendirilmesi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

GENÇ, Adem. (1985). Türkiye’de Sanatın Bugünü Ve Yarını, **Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 1. Ulusal Sanat Sempozyumu,** 17 – 19 Nisan. BEYTEPE, Ankara.

GÖKAYDIN, Nevide. (2002). **Eğitim- Temel Sanat Eğitimi- Sanat Eğitimi Öğretim Sistemi ve Bilgi Kapsamı.** Ankara: MEB Yayınları.

İÇMELİ, M. (1987). **Türkiye’de Ve Almanya’da Ağaç Baskı Sanatı, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları** (6), 12-13 mart
BEYTEPE, Ankara

İÇMELİ, Mürşide. (1985). **Türkiye’de Sanatın Bugünü ve Yarını**. Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları (1) 17-19 Nisan BEYTEPE, Ankara

KAPTAN, Saim. (1998). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**.
(Onbirinci baskı). Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri

KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin. (1991). **Sanatta Eğitim; Görmek, Anlamak, Yaratmak**. Demircioğlu matbaacılık, Ankara.

KÜÇÜKAHMET, Leyla (2000) **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

MEB, (2006). **Orta Öğretim Genel Müdürlüğü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Grafik Tasarım Dersi Öğretim Programı** (11 Ve 12. Sınıflar)

ÖNCÜL, R. (2000). **Eğitim ve Eğitim Bilimleri sözlüğü**. M.E.B. Yayınları, İstanbul.

PEKMEZCİ, Hasan. (2001). **Kız Teknik Liseleri İçin Serigrafi**. Ankara: M.E.B. Yayınları.

PEKMEZCİ, Hasan. (1992). **Tüm Yöntemleri İle Serigrafi Baskı**. Ankara:Resmi Gazete. (1990). **Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Yönetmeliği**. Yayımlandığı Resmi Gazete No:20642

PEKTAŞ, Hasip. (1990). **Milliyet Sanat Dergisi**, Sayı: 248.

KINAYTÜK, Hamit. (2004). **Sanat Çevresi**, İstanbul. Sayı: 312.

MEB, (1999). **AGSL Yönetmeliği Tebliğler Dergisi**. (1999/ 2505).

TEKCAN, S.Saim. (1985). Türkiye’de Sanatın Bugünü ve Yarını, **Hacettepe Üniversitesi**

Güzel Sanatlar Fakültesi 1. Ulusal Sanat Sempozyumu, 17 – 19 Nisan.
BEYTEPE, Ankara.

Sezer TANSUG, **İnsan ve Sanat**. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

VARIŞ. (1988). **Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikler”**. (Dördüncü baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (1993). İstanbul, Hürriyet Ofset

<http://blogcu.com/memetalive/18318>

<http://talimterbiye.mebnet.net/program-gel-birimi/ana.html>

<http://www.grafiturk.com>.

(<http://www.amatorceedebiyat.com/tulay/eser.asp?id=3652>.

http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm.

<http://www.anafilya.org/go.php?gob=7d260c023019d>).

EKLER

Ek –1 Anket Uygulama İzin Belgesi (TC.MEB. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı)

Ek – 2 AGSL Grafik (Özgün Baskıresim) Öğretmen ve Öğrencilerine Yönelik Anket Soruları

Ek – 3 Anket Analiz Sonuçları (Güvenirlilik)

Ek – 4 Öğretim Elemanları ile Yapılan Görüşme Soruları ve Metni

Ek – 5 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü Grafik Atölye Dersi Öğretim Programı (2006)

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.EGD.0.33.05.311- 83 / 718
Konu : Araştırma İzni

07/03/2008

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

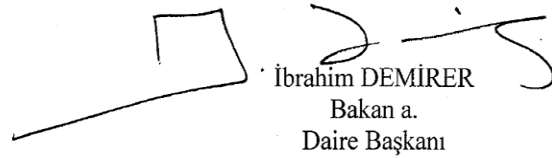
- İlgi : a) 27.02.2008 tarih ve B.30.2.GÜN.0.F8.00.00/1025 sayılı yazı
b) 28.02.2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya Konulan "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Savaş Kurtuluş ÇEVİK'in "Türkiye'de Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Uygulanan Özgün Baskı Resim Eğitiminin Öğrenci Başarısı ve Yaşantıya Dönüştürülmesi Açısından Değerlendirilmesi" konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak anketlerin, ek listede belirtilen illerdeki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim görmekte olan Resim (Grafik-Özgün Baskı, Resim) öğrencilerine ve bu dersten sorumlu öğretmenlere uygulama izin talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen (6 sayfa – 58 sorudan oluşan) anketlerin, belirtilen illerdeki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim görmekte olan Resim (Grafik-Özgün Baskı, Resim) öğrencilerine ve bu dersten sorumlu öğretmenlere uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

İlgi (b) Yönergenin 5. Maddesinin (o) bendi uyarınca taahhütnamenin ve araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

İbrahim DEMİRER
Bakan a.
Daire Başkanı

EK :

- 1- Anket Örneği (1 Adet-6 Sayfa)
- 2- Okul Listesi (1 Adet-3 Sayfa)

GMK. Bulvarı No:109
06570 Maltepe/ANKARA
Tel : 0 312 230 36 44
Faks : 0 312 231 62 05
earged@meb.gov.tr | earged.meb.gov.tr

www.egitimdestek.meb.gov.tr

www.haydikizlarsokulu.org

www.bilgisayarligilimedestek.org

ADANA/SEYHAN Adana Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ADIYAMAN/MERKEZ Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
AKSARAY/MERKEZ Aksaray Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ANKARA/ÇANKAYA ANKARA Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ANTALYA/MERKEZ ANTALYA Ticaretve Sanayi Odası Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
AYDIN/MERKEZ YÜKSEL Yalova Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
BALIKESİR/MERKEZ Kadriye Kemal Gürel Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
BARTIN/MERKEZ Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
BİNGÖL/MERKEZ BİNGÖL Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
BOLU /MERKEZ Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
BURSA/NİLÜFER ZEKİ Müren Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ÇANAKKALE /MERKEZ HÜSEYİN Akif Terzioğlu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ÇANKIRI /MERKEZ Çankırı Selahattin İnal Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ÇORUM/MERKEZ Çorum Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
DENİZLİ/MERKEZ Hakkı Dereköylü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
DİYARBAKIR/MERKEZ Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
EDİRNE/MERKEZ Edirne Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ERZİNCAN/MERKEZ Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ERZURUM/MERKEZ Erzurum Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ESKİŞEHİR/MERKEZ Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
GAZİANTEP/ŞAHİNBEY Gaziantep Ticaret Odası Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
GİRESUN/MERKEZ Giresun Hurşit Bozbağ Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
HATAY/ANTAKYA Bedii Sabuncu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
ISPARTA/MERKEZİ Isparta Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
İSTANBUL/KADIKÖY İstanbul Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
İZMİR/BUCA İzmir Işıl Saygın Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
İZMİR /KEMALPAŞA Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

KARABÜK /SAFRANBOLU Safranbolu İMKB Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
KARS/MERKEZ Gülahmet Aytemiz Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
KASTAMONU /MERKEZ Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
KAYSERİ/KOCASİNAN Fevziye Memduh Gürgüpoğlu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
KIRIKKALE/MERKEZ Kırıkkale Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
KIRKLARELİ/LÜLEBURGAZ Türkiye Elektrik Kurumu,
KIRŞEHİR /MERKEZ Kırşehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
KOCAELİ /İZMİT Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
KONYA /SELÇUKLU Konya Çimento Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
KÜTAHYA /MERKEZ Kütahya Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
MALATYA/MERKEZ Abdulkadir Eriş Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
MERSİN/MERKEZ Nevit Kodallı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
MUĞLA /MERKEZ Muğla Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
NİĞDE/ MERKEZ Niğde Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ORDU/ MERKEZ Ordu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
OSMANİYE/MERKEZ Osmaniye Abdurrahman Keskiner Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
SAMSUN/ MERKEZ İlk Adım Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
SİİRT/MERKEZ Takas Bank Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
SİNOP/MERKEZ Sinop İMKB Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
SİVAS/MERKEZ Sivas Muzaffer Sarısözen Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ŞANLIURFA/ MERKEZ Şanlıurfa Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
TEKİRDAĞ/MERKEZ Tekirdağ Kadriye Nazif Gölge Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
TOKAT/ MERKEZ Tokat Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
TRABZON/MERKEZ Trabzon Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
UŞAK /MERKEZ Uşak Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
VAN/MERKEZ Van Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
ZONGULDAK/ EREĞLİ Erdemir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE VERİLEN GRAFİK (ÖZGÜN BASKİRESİM) DERSİNİN AMAÇ VE UYGULAMALARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Grafik (Özgün Baskiresim) Dersine Giren Öğretmenler İçin

Sayın (Grafik) Özgün Baskiresim Öğretmeni,

Bu anket Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalında yürütülmekte olan “**Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Verilen Grafik (Özgün Baskiresim) Dersinin Amaç Ve Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri**” konulu Yüksek Lisans düzeyinde bir araştırma kapsamında gerekli verilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL) açıldıkları 1989 yılından bu yana Türkiye’nin sanat yaşantısına yeni bir soluk getirmiş, mesleki sanat eğitiminde eksikliği hissedilen önemli bir alt basamağı oluşturmuşlardır. Ancak başka okullarda olabildiği gibi, Anadolu Güzel Sanatlar liselerimizin de kendine özgü sorunları olduğu düşünülmektedir. Bu sorunların araştırılarak çözüm önerileri getirilmesi, okullarımızın var olan düzeyinin daha da yükseltilmesine katkı sağlayacaktır.

Bu nedenle vereceğiniz yanıtlar bu araştırmanın doğru verilerle sonuca ulaşmasında önemli bir yer tutacaktır.

Anketle ilgili verdiğiniz bilgiler sadece bu araştırma için kullanılacak. Kişisel bilgiler başka bir kişiye ya da kuruma verilmeyecektir.

Katkınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Açıklama : Çoktan seçenekli sorularda seçenekleri (X) ile işaretleyiniz. Açık uçlu sorularda boş bırakılan yere görüşlerinizi yazınız.

Y.Lisans Öğrencisi Savaş Kurtuluş ÇEVİK

1. Lütfen görev yapmakta olduğunuz okulun adını tam olarak yazınız.

.....

2. Resim eğitiminiz sırasında ana dalınız Özgün Baskiresim eğitimi miydi?

() Evet () Hayır

3. Lisans eğitiminizde yardımcı sanat dalı olarak Özgün Baskiresim eğitimi aldınız mı?

() Evet () Hayır

4. Okulunuzda Öğrencilerinizin çalışabileceği yeterli bir atölyeye sahip misiniz?

() Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Az () Hiç

5. Öğrencilerinizle birlikte ders dışı saatlerde de atölyede pekiştirici çalışmalar yapıyor musunuz?

() Evet () Hayır

Cevabınız evet ise ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

.....

.....

Lütfen diğer sayfaya geçiniz

6. Bakanlıkça hazırlanmış programı ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?
☐ Tamamen ☐ Kısmen ☐ Büyük ölçüde ☐ Çok az ☐ Hiç
7. Dersinizde Özgün Baskiresim eğitimini uygularken izlediğiniz yol aşağıdakilerden hangisidir.
☐ Bakanlığın hazırladığı Özgün Baskiresim programını uyguluyorum.
☐ Kendi hazırladığım programı uyguluyorum.
☐ Herhangi bir program izlemiyor, öğrencinin düzeyine göre bir program belirliyorum.
☐ Diğer.....
8. İzlediğiniz program sonucunda öğrencilerinin ulaştığı başarı düzeyi Aşağıdakilerden hangisidir?
☐ Çok iyi ☐ İyi ☐ Orta ☐ Geçer ☐ Zayıf
9. Öğrencilerinize Özgün Baskiresim eğitimini verirken gelecekteki kazanımlarına ve kullanacakları alana ilişkin bilgilendirme durumu nedir?

10. Özgün Baskiresim öğrencinizin dersi aldığı sınıf düzeyi hakkındaki görüşünüz nedir.

11. Haftalık ders saatinizin dışında bilimsel, sanatsal çalışmalarınıza zaman ayırabiliyor musunuz?
 Özgün Baskiresim alanında çalışmalarınız devam ediyor mu?

12. Bir ders saatinde kaç öğrenci ile atölyede çalışma imkanınız var?

13. Atölye çalışmalarını yeterli buluyor musunuz?
☐ Evet ☐ Hayır.....
14. Özgün Baskiresim eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikleri ne ölçüde tanıdığınızı düşünüyorsunuz?
☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Orta ☐ Kısmen ☐ Çok az
15. Atölyenizde aşağıdaki tekniklerin hangilerini yeterli düzeyde öğretebiliyorsunuz?
 Çinko Gravür ☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç
 Serigrafi ☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç
 Linolyum ☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç
 Ağaç Baskı ☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç
 Şablon/Mono ☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç
16. Öğrencilerinize eser ya da etütlerin uygulama aşamasında örnek çalışmalarla ne ölçüde katkıda bulunuyorsunuz?
☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç

Lütfen diğer sayfaya geçiniz

17. Derslerinizde Özgün Baskıresim alanında teknik, idari ve ekonomik sıkıntılarınız var mı varsa ne durumdadır.

Teknik () Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
 İdari () Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
 Ekonomik () Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
 Diğer.....

18. Kendinize ait bir atölyeniz veya baskı presiniz var mı?

() Evet () Hayır

19. Okuluza Ait Demirbaşlarda hangileri mevcuttur.

() Yüksek baskı presi () Çukur Baskı Presi () Serigrafi Düzeneği
 () Diğer.....

20. Okulunuzda öğrencilerinizin yararlanabileceği Özgün Baskıresim eğitime ilişkin kaynaklar yeterli midir?

() Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok Az () Hiç

21. Bulunduğunuz kentte Özgün Baskıresim eğitiminin sanatsal gelişimini olumlu etkileyecek etkinliklere ne ölçüde yer verilmektedir? (Sergi, Konferans, vb.)

() Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç

22.AGSL' de Özgün Baskıresim eğitimi görevinizin daha etkili olabilmesi için önerebileceğiniz düşünce görüş ve yaklaşımlarınızı lütfen belirtiniz.....

.....

Anketi cevapladığınız için teşekkür ederim.

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE VERİLEN GRAFİK (ÖZGÜN BASKİRESİM) DERSİNİN AMAÇ VE UYGULAMALARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Grafik (Özgün Baskiresim) Dersini Alan Öğrenciler İçin

Grafik (Özgün Baskiresim) dersini almış sevgili öğrenciler;

Bu anket Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalında yürütülmekte olan “**Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Verilen Grafik (Özgün Baskiresim) Dersinin Amaç Ve Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri**” konulu Yüksek Lisans düzeyinde bir araştırma kapsamında gerekli verilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL) açıldıkları 1989 yılından bu yana Türkiye’nin sanat yaşantısına yeni bir soluk getirmiş, mesleki sanat eğitiminde eksikliği hissedilen önemli bir alt basamağı oluşturmuşlardır. Ancak başka okullarda olabildiği gibi, Anadolu Güzel Sanatlar liselerimizin de kendine özgü sorunları olduğu düşünülmektedir. Bu sorunların araştırılarak çözüm önerileri getirilmesi, okullarımızın varolan düzeyinin daha da yükseltilmesine ve siz sevgili öğrencilere daha iyi şartlarda eğitim verilmesine katkı sağlayacaktır.

Bu nedenle vereceğiniz yanıtlar bu araştırmanın doğru verilerle sonuca ulaşmasında önemli bir yer tutacaktır.

Anketle ilgili verdiğiniz bilgiler sadece bu araştırma için kullanılacak. Kişisel bilgiler başka bir kişiye ya da kuruma verilmeyecektir.

Katkınız için şimdiden teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.
Açıklama : Çoktan seçenekli sorularda seçenekleri (X) ile işaretleyiniz. Açık uçlu sorularda boş bırakılan yere görüşlerinizi yazınız.

Y.Lisans Öğrencisi Savaş Kurtuluş ÇEVİK

1. Lütfen yerini de belirterek okulunuzun tam adını yazınız.

.....

2. Sınıfınız Aşağıdakilerden hangisidir?

() lise1 () Lise 2 () Lise 3 () Lise 4

3. Özgün Baskiresim eğitimi Resim eğitiminizi ne ölçüde etkiledi?

() Çok olumlu etkiledi () Olumlu etkiledi () Olumsuz etkiledi
() Çok olumsuz etkiledi () Etkilemedi

4. Atölyenizde aşağıdaki tekniklerin hangilerini yeterli düzeyde öğrenebiliyorsunuz?

- o Serigrafi baskı : ()Tamamen ()Büyük ölçüde ()Kısmen ()Çok az () Hiç
- o Linolyum Baskı : ()Tamamen ()Büyük ölçüde ()Kısmen ()Çok az () Hiç
- o Ağaç Baskı : ()Tamamen ()Büyük ölçüde ()Kısmen ()Çok az () Hiç
- o Gravür Baskı : ()Tamamen ()Büyük ölçüde ()Kısmen ()Çok az () Hiç
- o Mono Baskı : ()Tamamen ()Büyük ölçüde ()Kısmen ()Çok az () Hiç
- o Şablon Baskı : ()Tamamen ()Büyük ölçüde ()Kısmen ()Çok az () Hiç

Lütfen diğer sayfaya geçiniz

5. Okulunuzda Özgün Baskıresim eğitimine ilişkin yararlanabileceğiniz kaynaklar yeterli midir?
() Tamamen () Büyük Ölçüde () Kısmen () Çok Az () Hiç
6. Sizce özgün baskı resim eğitimini üç yıl almanız gerekseydi sizin için ne kadar uygun bir dal olurdu?
() Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
7. Özgün baskı resim tekniklerini kullanarak resim yapmaya ne ölçüde ilgilisiniz.
() Tamamen ilgiliyim () İlgiliyim () Kısmen ilgiliyim
() Çok az ilgiliyim () Hiç ilgim yok
8. Ders süreleri dışında özgün baskı resim atölyelerinden ne derece faydalanabiliyorsunuz?
() Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
9. Özgün baskı resim atölyesi bu eğitimi almanız için ne ölçüde yeterlidir?
() Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
10. Bulunduğunuz çevrede Özgün Baskıresim dersi için gerekli teknik araç ve gereçleri ne derece temin edebiliyorsunuz.
() Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
11. Bulunduğunuz çevrede Özgün Baskıresim eğitimi için gerekli araç ve gereçleri nereden temin ediyorsunuz?
() Okul temin ediyor () Kırtasiye vb. alışveriş merkezlerinde
() Farklı şehirlerden temin ediyoruz () Diğer.....
12. Okulunuzun Özgün Baskıresim eğitiminiz için size sunduğu Araç ve Gereç imkanını nasıldır?
Masa ve sandalye yeterlilik durumu : () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
Baskı presleri ve baskı araç-gereçleri : () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
Boya, gaz, merdane vb. ihtiyaçlar : () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
Serigrafi düzeneği ve araç-gereçleri : () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
13. Okulunuzun Özgün Baskıresim eğitimi açısından size sunduğu imkanlar bu derse olan ilginizi ne ölçüde etkilemektedir.
() Tamamen () Büyük Ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
14. Sizce özgün baskı resim ders saatleriniz ne ölçüde yeterlidir.
() Tamamen () Büyük Ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
15. Özgün baskı resim ders saatlerinizin yetersiz olduğunu düşünüyorsanız haftalık ders saatiniz aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?
() 4 saat () 5 saat () 6 saat () Diğer.....
16. Özgün baskı resim öğretmeniniz Özgün Baskıresim eğitimi hakkında sizi (Tarihi, sanat akımları, bu alanda eser veren ünlü sanatçılar ve eserleri) ne ölçüde bilgilendirdiğini düşünüyorsunuz?
() Tamamen () Büyük ölçüde () Kısmen () Çok az () Hiç
17. Ders işlenirken göze ve kulağa hitap eden (Slayt, video, kitap, afiş örnekleri, etiket, logo, sanatsal eserler) ne sıklıkla kullanılmaktadır.
() Tamamen () Büyük ölçüde () kısmen () Çok az () Hiç

Lütfen diğer sayfaya geçiniz

18. Özgün Baskiresim öğretmeniniz uyguladığı program hakkında sizi ne ölçüde bilgilendiriyor?
☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç
19. Herhangi bir sergide Özgün Baskiresim çalışmalarınız sergilendi mi?
☐ Bir yarışma sonucu sergilendi ☐ Sınıf sergisine katıldım
☐ Okul sergisine katıldım ☐ Diğer.....
20. Bu dersin sanatsal gelişiminizde ve yaşantınızda ne derece önemli olduğunu düşünüyorsunuz?
☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç
21. Özgün baskı resim tekniklerini ve eğitimini gelecekteki yaşantınızda hangi alanlarda kullanacağınız konusunda ne ölçüde bilgilendirildiğinizi düşünüyorsunuz?
☐ Tamamen ☐ Büyük ölçüde ☐ Kısmen ☐ Çok az ☐ Hiç
22. Özgün Baskiresim dersini, Resim-İş öğretmenliği ve Güzel sanatlar fakültelerinde anasanat dalı olarak tercih edeceğinizi biliyor muydunuz?
☐ Evet ☐ Hayır
23. Lise Eğitiminiz sonunda sanatsal olarak bu tekniklerle çalışmanızın yaratıcılığınıza ve sanat anlayışınıza farklılık getireceğini biliyor muydunuz?
☐ Evet ☐ Hayır
24. Aldığınız Özgün Baskiresim dersi grafik ajanslarında ve Endüstri kuruluşlarında bu alandaki hakimiyetinizle size iş imkanı sağlayabilir mi?
☐ Evet ☐ Hayır
25. Hobi amaçlı veya sanatsal amaçlı bir çok alanda bu tekniklerden faydalanabileceğimizi biliyor muydunuz?
☐ Evet ☐ Hayır
26. Özgün baskı resim eserlerinin sergilendiği galerileri öğretmeniniz rehberliğinde gezme imkanınız oldu mu?
☐ Evet ☐ Hayır
27. Cevabınız hayır ise bunun sebebi aşağıdakilerden hangisi veya hangileridir.
☐ Bulunduğum şehirde bu tür etkinlikler düzenlenmemekte.
☐ Öğretmenimiz tarafından bu konuda şu ana kadar bilgilendirilmedik.
☐ Sergiler hakkında bilgilendiriliyoruz fakat gezme fırsatım olmadı.
☐ Diğer.....
28. Varsa özgünbaskı resim eğitiminizi olumsuz etkileyen nedenleri lütfen kısaca belirtiniz?
.....
29. Özgün baskı resim eğitiminizin daha verimli geçmesi için önerebileceğiniz düşünce görüş ve yaklaşımlarınızı lütfen belirtiniz.....
30. Özgün baskı resim dersinizdeki başarınızın size ne tür faydası olduğunu düşünüyorsunuz?
.....

Anketi cevapladığınız için teşekkür ederim.

EK:3

***** Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

N of Cases = 19,0

Item Means	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	3,1349	2,0000	4,8947	2,8947	2,4474	,6223

Inter-item Correlations	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	,3766	-,3228	,9258	1,2485	-2,8681	,0750

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
VAR00001	46,9474	195,0526	,4693	,7947	,9143
VAR00002	46,7895	196,8421	,4248	,8820	,9155
VAR00003	47,6316	182,3567	,8490	,9756	,9032
VAR00004	47,4737	183,3743	,7982	,9261	,9046
VAR00005	46,2632	196,4269	,4095	,8850	,9162
VAR00006	46,2105	199,1754	,3283	,8616	,9187
VAR00007	48,1579	174,9181	,8437	,9719	,9019
VAR00008	47,6316	177,5789	,6893	,9721	,9081
VAR00009	45,2632	214,7602	-,0899	,8341	,9206
VAR00010	48,1053	176,2105	,8419	,9772	,9021
VAR00011	47,8421	181,1404	,7857	,9865	,9045
VAR00012	46,8947	188,5439	,6512	,9594	,9090
VAR00013	46,9474	191,7193	,5088	,9169	,9134
VAR00014	47,3684	181,9123	,7526	,9631	,9055
VAR00015	46,4211	191,3684	,7905	,9095	,9071
VAR00016	46,4211	195,3684	,4237	,9140	,9159

Reliability Coefficients 16 items

Alpha = ,9155 Standardized item alpha = ,9062

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

N of Cases = 60,0

Item Means	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	3,0181	1,5167	4,8167	3,3000	3,1758	,6672

Inter-item Correlations	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	,1419	-,3034	,6487	,9520	-2,1383	,0371

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
S3	70,2500	115,7839	,3111	,5147	,7933
S4A	68,3000	114,0780	,2789	,7325	,7960
S4B	70,2333	108,1819	,4892	,7148	,7829
S4C	67,9167	119,9760	,1340	,5873	,8012
S4D	68,6167	113,0201	,2869	,6579	,7962
S4E	67,6167	123,6641	-,0007	,4711	,8022
S4F	68,6667	114,3277	,2259	,7014	,8009
S4G	69,6667	102,5311	,5581	,6967	,7772
S6	69,8667	124,4226	-,0666	,6096	,8090
S7	69,8167	122,1862	,0358	,5869	,8052
S8	68,3500	117,7907	,2428	,5854	,7963
S9	69,4500	109,9127	,5969	,6426	,7795
S10	69,2167	112,8167	,4892	,7503	,7853
S12A	70,9167	119,7048	,2794	,5745	,7953
S12B	70,3167	113,6099	,6420	,7202	,7830
S12C	70,2333	112,6904	,5211	,6687	,7842
S12D	69,2833	114,9862	,4321	,6134	,7885
S13	69,6500	107,8924	,5965	,7222	,7776
S14	69,4333	110,9955	,4571	,5680	,7854
S16	69,5667	111,8090	,4140	,6208	,7878
S17	69,2167	113,5285	,3574	,5010	,7909
S18	69,9000	110,7017	,5694	,6153	,7810
S20	70,0000	120,7119	,1110	,4017	,8018
S21	69,4833	119,7455	,1533	,3916	,8001

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients 24 items

Alpha = ,7990 Standardized item alpha = ,7988

GÖRÜŞME METNİ

1. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde (AGSL) verilmekte olan Grafik (Özgün Baskıresim) eğitiminin genel durumu hakkındaki gözlem ve düşünceleriniz nelerdir?
2. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Grafik (Özgün Baskıresim) alanında Üniversiteler için alt yapı sağladığı görüşünü değerlendirir misiniz?
3. Yapılan araştırmada, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde grafik dersine giren öğretmenlerin farklı branşlardan olması dikkat çekmiştir. Grafik öğretmenlerinin öncelikli olarak girdiği bu ders bazı okullarda yeterli bilgi ve donanımına sahip olmayan öğretmenler tarafından verilmektedir. Bu konuda AGSL' ye öğretmen alımı sürecini değerlendirir misiniz?
4. AGSL' de uygulanmakta olan Grafik (Özgün Baskıresim) programının yeterliği hakkında ne düşünüyorsunuz. Sizce AGSL mezunu öğrencilerin Grafik (Baskıresim) hazır bulunuşluk düzeyleri göz önüne alındığında öğretim programı başarılı sonuç vermekte midir?
5. AGSL' de verilmekte olan Grafik (Baskıresim) ders saatleri sizce kaç saat olmalıdır?
6. Öğretmenlerin teknik eğitim esnasında atölye yetersizliği ve malzeme eksikliği konusundaki görüşlerini değerlendirir misiniz?
7. AGSL' de verilmekte olan Grafik (Baskıresim) eğitimine yönelik görüş ve önerilerinizi lütfen belirtiniz.

GÖRÜŞMELERİN YAPILDIĞI ÖĞRETİM ELEMANLARI

Görüşme 1. Prof. Hasan PEKMEZCİ

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü Öğretim Üyesidir. Aynı zamanda bulunduğu bölümde baskıresim derslerini yürütmektedir.

Görüşme 2. Yrd. Doç. Ahmet Aydın KAPTAN

Yrd. Doç. Ahmet Aydın KAPTAN, 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesidir. Bulunduğu bölümde Baskı resim derslerini yürütmektedir.

Görüşme 3. Prof. Güler AKALAN

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesidir. Bulunduğu Bölümde Baskıresim derslerini yürütmektedir.

Görüşme 4. Prof. Dr. Hayati MİSMAN

Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim-Baskıresim Bölümü Öğretim Üyesidir. Bulunduğu bölümde baskıresim derslerini yürütmektedir.

Görüşme Sorusu 1: Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde (AGSL) verilmekte olan Grafik (Özgün Baskıresim) eğitiminin genel durumu hakkındaki gözlem ve düşünceleriniz nelerdir?

Tablo 40

G.A	AGSL dışında bu eğitimin iyi bir şekilde verilmemektedir. Bu derse atanan öğretmenlerin uzmanlık alanları ve atanma kriterleri düşündürücüdür. AGSL den gelen öğrencilerin çok azı baskı eğitimi almaktadır. Bu alanda linolyum baskı ve ağaç baskı denemeleri yaptıkları bilinmektedir.
H.P	İlk olarak her kurumda nitelikli (hem üretmesini bilen, hem eğitmesini, eğitimde kullanmasını bilen, üretici yaratıcı ve bunu taşıyabilen) elemana ihtiyaç vardır. Bu anlamda bazı AGSL’ ler de gözlemlediğimiz kadarıyla nitelikli eleman bulunurken, bir çoğunda hala sıkıntılar mevcuttur. Teknik olarak yüksek baskı imkan ve teknik yönünden daha elverişli olduğundan uygulama aşamasında bu alana ağırlık verilmektedir.
A.A.K	Anadolu güzel sanatlar liselerinde genellikle yüksek baskı uygulanmaktadır. Bölümümüze gelen öğrenciler sadece özgün baskı tekniklerini bilgi düzeyinde bilmektedirler. Uygulama yapan öğrenci sayısı çok azdır.
H.M	Baskı resim eğitimi liselerde gerektiği şekilde verilemeyebiliyor, bunun bir çok sebebi vardır. Genellikle öğretmen ve öğrenciler sınav sisteminin oluşturmuş olduğu kaygı nedeniyle böylesine faydalı ve verimliliği yüksek dersleri geri plana atabilmektedir.

Görüşme Sorusu 2: Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Grafik (Özgün Baskıresim) alanında Üniversiteler için alt yapı sağladığı görüşünü değerlendirir misiniz?

Tablo 41

G.A	Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Grafik (Özgün Baskıresim) alanında üniversiteler için alt yapı sağlaması gerekmektedir. Ancak, uygulanan programlar Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş öğretmenliği programının bir benzeri olduğu için öğrenciler her dersi tekrar olarak görebiliyor ve ilgileri bu nedenle azalabiliyor. Bunun dışında bazı AGSL’lerde öğrencilerin özgün tasarımlarına izin vermeden kalıplaşmış işler yaptırıldığından burada altyapı (hazır bulunuşluk) sağlayacağına, aşılması güç zorluklar çıkartabiliyor.
H.P	Güzel sanatlar liselerinin 50’yi geçmesi bir tarafa Güzel sanatlar fakültelerinin sayısı günümüzde 50’yi geçtiğini, öncelikli olarak bu fakülteler nitelikli eleman temin edebiliyor mu? Bunu sorgulamakta yarar vardır. Üst eğitim kurumları yeterince nitelikli eleman sağlayamıyorsa AGSL’lerin sağlayıp sağlamayacağı tartışma konusu bile olmamalıdır.
A.A.K	Özgün baskı çalışmalarında sadece teknik öğretilse de asıl amaç ve diğer bilgiler göz ardı edilmektedir. Oysa teknik araçtır. Özgün baskıresim derslerinin altyapı oluşturduğu kanısında değilim.
H.M	Okulların kuruluş amacı, en yakın Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Eğitim Fakültelerinin ilgili bölümleri ile eş güdüm içinde olmasıdır. Bizim eğitim sistemimizin en büyük sıkıntısı bu bağlantıların kopuk oluşudur. Bu iletişimi kuracak kurulun bir çok görevi vardır ve olmalıdır da, fakat bu aksaklık ülkemizde çok üst düzeydir. Güzel sanatlar liseleri kendilerinden beklenen misyonu ne derece yerine getirdiği devamlı tartışılmaktadır.

Görüşme Sorusu 3: Yapılan araştırmada, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde grafik dersine giren çoğu öğretmenin farklı branşlardan olması dikkat çekmiştir. Grafik öğretmenlerinin öncelikli olarak girdiği bu ders bazı okullarda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmayan öğretmenler tarafından verilmektedir. Bu konuda AGSL' ye öğretmen alımı sürecini değerlendirir misiniz?

Tablo 42

G.A	AGSL' ye öğretmen alımı sürecinde branşlaşma çok önemlidir. Öğretmen, gireceği derslere göre reklam grafiği ve baskı olmak üzere iki alanda iyi yetiştirilmiş olmalıdır. Ayrıca, atanma sürecinde grafik tasarımı bölümünde multi medyayı, baskı resim de ise bu alanı ana dal, en azından yan dal olarak almış öğretmenlerin atanması gerekmektedir.
H.P	AGSL de ki yöneticilerde aynı şekilde bu alandan gelmişse başarı artacaktır. Eğer farklı bir alandan müdür, öğretmen getirilmişse hem ders hem de okul için ayak bağından başka bir şey olamaz.
A.A.K	AGSL' nin uzmanlık alanı isteyen derslerine bu konuda eser verecek kadar uzman olan kişilerin girmesi gerekmektedir. AGSL' ye öğretmen alımında özellikle bu hususa dikkat edilmesi gerekmektedir.
H.M	Öğretmen alımında öncelikle Öğretmenlerin alanlarına hakim ve donanımlı bir şekilde olmasına dikkat etmek gerekir. Yerel malzemeleri, sosyolojik yapıyı iyi tanımalıdır. Bölgesel farklılıkları iyi analiz edip müfredatta verilen dersi o ortama uyarlayarak öğretebilecek yeterlilikte olmaları gerekmektedir.

Görüşme Sorusu 4: AGSL’ de uygulanmakta olan Grafik (Özgün Baskiresim) programının yeterliği hakkında ne düşünüyorsunuz. Sizce AGSL mezunu öğrencilerin Grafik (Baskiresim) hazır bulunuşluk düzeyleri göz önüne alındığında öğretim programı başarılı sonuç vermekte midir?

Tablo 43

G.A	Program yeterli olabilir fakat öncede değindiğim gibi bazı öğrenciler çok fazla kalıplaşmış olarak okulumuza gelmektedirler. Böylesi durumlarda yanlış düzeltmek çok zaman almaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin bu alanda uzman olmaları öğrencilere görme olayını iyi algılatmaları gerekmektedir. Okulumuza gelen AGSL öğrencileri ile düz liseden mezun öğrenciler arasında pek bir farkı bulunmamaktadır, hatta düz liseden gelen öğrencilerin bazen daha yaratıcı ve bilgiye hazır olduklarını söyleyebiliriz.
H.P	Bu konuda Öğrencilerin bazı noktalarda başarısız olduğu dikkat çekicidir. Özellikle belirli kalıplara içerisinde okulumuza gelmektedirler. Hatta bir bölümü kendini olmuş bitmiş sanatçı gibi görmektedir. Bunları kırmak çok güç oluyor kemikleşmiş bir halde geliyorlar. Öğrencilere, öğrenme aşamasında olduklarını hiç birinin sanatçı olmadığını, hatta GSF’yi bitirenlerin bile sanatçı olamadığını sanatçılığın farklı bir kavram olduğunu, bunların sadece araştırma ve öğrenme aşaması olduğunu anlatılması gerekmektedir.
A.A.K	AGSL programlarının yeterli düzeydedir. Ancak, gerekli bilgi ve teknoloji olmazsa başarılı sonuç alınması pek mümkün değildir.
H.M	Türk eğitim sisteminde yaşam ile okul arasında doğru bir orantı kurulamamaktadır (yaşam ve okul içi içe değildir) Ana okulu farklı ilköğretim farklı lise farklı üniversite farklıdır. Birinde yemek yemeyi öğrenirken birinde testlere tabi tutuluyorsun. Program yeterlidir ancak, program ile öğrencinin yönleneceği üst eğitim kurumları arasında bütünlük ilişkisi iyi kurulmalıdır. Önünüzdeki program ile öğrencilerden beklenen aynı şey olmayabiliyor.

Görüşme sorusu 5: AGSL’ de verilmekte olan Grafik (Baskiresim) ders saatleri sizce kaç saat olmalıdır?

Tablo 44

G.A	Ders saatlerinin az olması durumunda, tanıtma grafiği kısmında işlem başlatılıp evde devam ettirilebilir. Baskıda da haftanın bir tanesi baskıya ayrılıp, mesela 14 haftanın son 4 haftası baskıya ayrılır ve süreklilik sağlanırsa daha faydalı olur. Akalan, Tüm teknikleri öğretmenin zorunlu olmadığını imkanlar çerçevesinde öğretilebileceğini ve yörenin malzemelerine göre farklı tekniklerle dersin işlenebileceğini belirtmektedir. Yörenin özelliklerine göre orman bölgesi ise ağaç sanayi bölgesi ise linolyum vs.. gibi
H.P	Dersin saati önemli bir husustur ancak ders saati ne olursa olsun öğrenciye kısa sürede etkili ve iz bırakıcı tat verecek işler yaptırılmalıdır.
A.K	AGSL’de verilmekte olan grafik-baskiresim eğitimi, haftada en az dört saat olmalı ve üst sınıflara verilmelidir. Ünite sürecinde, dijital anlamda tanıtım grafiği yanında dijital özgün baskı kompozisyonlarda yaptırılabilir. Çukur, düz, yüksek ve ipek baskılarda bu kapsam içinde en az haftada dört saat özgün baskı dört saat tanıtım grafiği (Reklam-İllüstrasyon-Animasyon-Tipografi vs.) çalışmaları yaptırılmalıdır şeklinde görüş belirtmiştir.
H.M	Baskı dersleri grafik dersi adı altında veriliyorsa ve ayrılan süre kısıtlı ise çok kısa sürede netice alınabilecek çalışmalara yer verilmelidir. Bunun için önerilebilecek en uygun teknik yüksek baskı adı altında linolyum, ağaç ve mono baskılardır. Gravür baskı konusunda zaman ve mekan sıkıntıları güç olabilir önemli olan teknikler hakkında genel bilgi verip şartlara uygun olarak uygulatılabilecek tekniklerle telafisinin yapılmasıdır.

Görüşme sorusu 6. Öğretmenlerin teknik eğitim esnasında atölye yetersizliği ve malzeme eksikliği konusundaki görüşlerini değerlendirir misiniz?

Tablo 45

G.A	Atölye yetersizliği ve malzeme eksikliği konusunda, öğretmenlerin bu tür eksiklik ve sıkıntıları dile getirmeleri; bilgisizlik ve deneyimsizlik ile ilişkilendirilmelidir. Öğretmenlere donanımlı bir şekilde eğitim verilmesi şarttır. En azından bu liselere atama yapılırken mülakatlarda denetim ve kriterler daha sağlıklı bir şekilde irdelenmelidir.
H.P	Öğretmen, bulunduğu ortam ne olursa olsun imkanlar kaynaklar her ne ise orada meseleyi çözebilir. Her şartta müfredatı farklı yaklaşımlarla uygulatabilmektir öğretmenlik . Nedir baskı resim neden ihtiyaç duyulmuş baskı resmi neden resim alanına katmışlardır. Dürer, Goya, Rembrant, neden baskı yapmıştır ya da Kolwiz neden baskı yaptı? Bu sanatçıların temel mantığını kavratmak ve birde uygularken alınan hazdır verilmesi gereken.
A.A.K	Bu eğitimde Teknoloji için sadece çukur baskıda pres gerektiğini, dijital baskı için ise renkli yazıcı (A2-A3-A4)boyutunda olması yeterlidir. Ayrıca diğer baskıların el tezgâhlarında yapılabileceğini ve bu eğitimin iyi bir şekilde verilmesinin öğretmenlerin yetiştirilmeleriyle orantılıdır.
H.M	Öğretmenlerin donanımlı olmasının gerektiğini ve yerel malzemeleri, sosyolojik yapıyı iyi tanıması gerektiğini, bölgesel farklılıkları iyi analiz edip müfredatta verilen dersi o ortama uyarlayarak öğretmesi gerektiğini belirtmiştim. Bu vasıflara sahip öğretmenin kısmen ekonomik anlamda bir sıkıntısı olabilir. Bunun dışında yeterlilik ile alakalı problem vardır.

Görüşme Sorusu 7: AGSL’ de verilmekte olan Grafik (Baskıresim) eğitimine yönelik görüş ve önerilerinizi lütfen belirtiniz?

Tablo 46

G.A	AGSL’ de verilmekte olan Grafik (Baskıresim) eğitiminde öğretmenlerin uzman olarak alınması ve mesleğini sevmesi gerekiyor. Ayrıca öğretmenlerin kendilerinin de bu alanda eser vermeleri önemli bir husustur. Öğrencinin öğretmene saygılı olması için öğretmenin yetki ve deneyimine güvenmesi gerekiyor. Sanat eğitiminin de yöntem, bir bakımdan öğretmenin kişilik, tutum ve davranışlarıdır diyebiliriz .
H.P	Öğrenciye her şeyi öğretmek sıkıntı yaratabilir çok sevdiğini öğretmek daha faydalıdır. Bir tekniğe ilgisini çektirirsek diğerlerine de öğrencinin ilgisini çektirebilirsiniz. Bu tür durumlarda eğitimcilik, öğrenciyi ve malzemeyi tanımaktan kaynaklanan önemli bir husus olmaktadır. Baskıresim eğitiminde önemli olan tat almak ve verdirmektir. İlk olarak, genel teknikleri tanıtmak ve birisinden tat aldırmasıdır. Esas olan, öğrencinin istediği yapmasıdır. Bir tek iş yapar çocuk 10 tane iş yapmaz yapamaz. Zaten amaç çok şey öğrenebilmek değil, tanıtmak ve tat vermektir. Bir şeyi baskı tekniklerini üretim ortaya koymanın o tekniğin kendine özgün sürprizlerinin fırsatlarının olanaklarını ne olduğunu tanımanın, hazzını yaşar.
A.K	Yapılacak olan her türlü baskı resim çalışmalarında tekniğin yanında o tekniğe göre proje çalışmalarını iyi yönlendirmektir. Teknik bir araçtır, öğretilir. Proje (Sanat Eseri) ise bir amaçtır. İyi eser veremeyen kişiler tekniği iyi bilseler de yaptıkları işler değerli olmaz.
H.M	Grafik (özgün baskıresim) eğitiminin verilmesine yönelik önerilerinde amacın Özgün baskıresmi öğretmek değil, bu teknikleri kullanarak bu yolla görmesini öğretmek, Estetik duygusunun, zevkinin gelişmesine , Güzeli daha farklı yöntem ve tekniklerle aramasına yardımcı olmak olduğunu belirtmiştir. Örnek olarak; matematikteki $2+2=4$ felsefesinin altında yatan iyi bir matematikçi olmak değil iyi bir mantık gelişimini sağlamaktır. Bu dersin amacında öğrencilere estetik anlayış, bakış açısı ve yaratıcılığını farklı yöntemlerle sorgulatmak olduğunu belirtmiştir. Amaç iyi bir baskı yapmak , tüm baskı tekniklerini öğrenmek ya da iyi bir desen çizmek değil baktığını görmek, gördüğünü algılamak ve algıladığını çizmektir.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
(11 ve 12. SINIFLAR)

2006

**GRAFİK TASARIM
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI**

PROGRAM GELİŞTİRME ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

**GENEL KOORDİNATÖR
Medine KARAPINAR
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Ortaöğretim Programları Şube Müdürü**

**Mevlüt KAŞIKÇI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
Program Geliştirme Uzmanı**

KOMİSYON ÜYELERİ

S. Barçın YÜCEL– Resim Öğretmeni

Zeynep TEKİN – Resim Öğretmeni

ÖNSÖZ

Dünyada bilginin önemi hızla artarken, “bilgi” kavramı ve “bilim” anlayışı da hızla değişmektedir. Bilgi toplumu oluşum sürecini başlatan bu gelişmelerin bilgi toplumunun ekonomik büyüme sürecini hızlandırıcı, sosyal alt yapı hizmetlerinin sunumunu iyileştirici ve kültürel etkileşimi artırıcı etkileri olduğu da açıktır.

Günümüzde ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli bileşeni olan eğitim, tüm dünyada hızlı ve sürekli bir değişim içindedir. Gelişmiş tüm ülkeler, özellikle son yıllarda yoğun bir şekilde eğitimde reform çalışmaları başlatmışlardır.

Bütün bunların sonucunda; ülkemizde de eğitime olan talep farklılık göstermekte, eğitim sistemimizde çeşitli değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır.

İç dinamikler ve AB eğitim sistemi normlarına uyum sürecinin dayanağını oluşturduğu “Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında yürütülen bir dizi çalışma hayata geçirilmiş bulunmaktadır. Bu çalışmalardan en önemlilerinden biri ise; haftalık ders çizelgeleri ve buna dayalı olarak öğretim programlarının yeniden düzenlenmesidir.

Bu kapsamda yürütülen “Program Geliştirme” çalışmalarında; eğitim sistemi bir bütün olarak ele alınmış ve “nasıl bir insan modeli?” sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Anayasa, kanunlar, kalkınma planları, şûra kararları, akademik tezler, araştırmalar vb. kaynaklar gözden geçirilerek ülkemizin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesi, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuçların yeni öğretim programlarına yansıtılarak ilköğretim ve orta öğretim programlarının bütünsel bir yaklaşımla hazırlanması sağlanmıştır.

Öğretim programları ülkemizin tarihsel, kültürel, sosyal, ahlaki birikimini dünyada yaşanan tüm değişimleri ve gelişmeleri yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek, öğrenci merkezli hale getirilmiştir. Yine programların hazırlanmasında; sonuca dayalı bir anlayış yerine, süreci de değerlendiren bir anlayış esas alınmıştır.

Yeni program geliştirme yaklaşımı ile öğrencilerin araştırma yapmasına, kültürel faaliyetlere katılmasına, sosyal aktiviteler içinde olmasına, öğrenmeye dayalı etkinlikler içinde bulunmasına fırsat tanınmaktadır.

Yoğun bir çalışma sonucunda ortaya konulan bu programın hazırlanması, basımı, dağıtımı ve yayımlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Söz konusu programın Türk Eğitim Sistemimize hayırlı olması temennisiyle, yönetici, öğretmen ve öğrencilerimize başarılar dilerim.

Kerem ALTUN
Ortaöğretim Genel Müdürü

PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN İLKE VE AÇIKLAMALAR

1. Grafik Tasarım dersi öğretim programında, belirlenmiş kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğretmen kazanımları gerçekleştirirken çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, hazır-bulunuşluk düzeylerini ve dolayısıyla da ön bilgilerini dikkate almalıdır.

2. Öğretim programında, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma ve sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi gibi ortak becerilerin yanı sıra, grafik tasarım dersine ait taslak oluşturma becerisi, teknik uygulama becerisi, yazı – resim ilişkisi kurabilme becerisi, konu algılama becerisi, sanatsal düzenleme becerisi, özgün teknik geliştirme becerisi, bilgi toplama becerisi, düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma becerisi, teknolojiyi kullanma becerisi gibi alana özgü beceriler yer almaktadır. Öğretmen dersi planlarken hazırladığı öğretimsel işlerin tümünde yukarıda belirtilen becerilerin bir veya uygun olan birkaç tanesinin kullanılabileceği ortamlar oluşturmalıdır. Öğretmen sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler ile geliştireceği becerileri pekiştirmek için ödev veya projeler verebilir.

3. Tablolardaki araştırma etkinlikleri öğrenci merkezli bir bölümdür. Öğrencilerin konulara hazırlanması açısından bireysel araştırmaya yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bu alanda konu işlenişlerine girilmeden önce serbest araştırma süreleri verilmelidir. Basılı yayınlar, internet, gazete ve dergiler, konu mekânları, konu kişileri ve benzerleri gibi, araştırmalara kaynak oluşturabilecek her şey, geniş bir yelpazede sunulmalıdır. Bu perspektifte yapılacak tüm araştırma çalışmaları, ders işlenişinde, algılamada ve uygulama çalışmalarında verimi arttıracak önemli noktalardır.

4. Programda yer alan değerleri öğretmen yeri geldiğinde, etkinlikler içinde bu değerleri vurgulayan bölümler oluşturarak pekiştirmelidir.

5. Öğretmen, okulun bulunduğu çevre ve imkânları dikkate alarak programda örnek olarak verilen etkinlikleri aynen uygulayabilir ya da kendisi yeni etkinlikler geliştirebilir. Yeni etkinlikler geliştirilirken, kazanımlar ve farklı öğrenme stil ve zekâ türlerine sahip öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önüne alınarak aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler hazırlanmalıdır. Öğretmen bilgi dağıtıcı rolü yerine, öğrencilerinin anlam kurmalarına yardımcı rolünü benimsemelidir.

6. Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin millî duyarlılığı geliştirilmelidir. Öğretmen, Atatürk'ün “Türk, özgün, çalış, güven”, “Ne mutlu Türküm diyene!” ve “Yurtta sulh, cihanda sulh” gibi sözlerinden hareketle, Türklerin tarihte oynadıkları rolü; askerlik, idare, hukuk, bilim, fen ve sanat alanında insanlığa hizmetlerini göstermelidir. Öğrencilerin, Türk milletine, Türk bayrağına, Türk ordusuna ve vatanına hizmet eden kişilere sevgi, saygı ve takdir duygularını geliştirmelidir.

7. Öğretmen, etkinlik (müze, sergi, galeri gibi sanat merkezleri vb.) gezilerine önem vermelidir. Bu gezilerin her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir. Öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı sonuç raporları istenmelidir. Bu geziler aracılığı ile öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri sağlanmalıdır.

8. Öğretmen, öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.

9. Öğretmen, kazanımların yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Değerlendirmede geleneksel yöntemlerle, alternatif değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları; gözlem, performans ödevleri, görüşmeler, öz değerlendirme ölçekleri, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), projeler vb.dir. Öğrenciler etkinlikler çerçevesinde fotoğraf, resim, proje, poster, afiş gibi çalışmalar yapabilmeli ve bunlar aileleri ve çevreleriyle paylaşmak için sergilenmelidir.

10. Ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılmak amacıyla geliştirilen, örnek formlar yeri geldikçe öğretmen ve öğrenciler tarafından uygulanır. Formlar aynen kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından yeni formlar da geliştirilebilir.

11. Öğrenci düzeyi ve çevre etkenleri dikkate alınarak öğrenme-öğretme etkinliklerinde farklı ünitelerin birbirleriyle bağlantılı olan kazanımları birlikte ele alınabilmektedir.

12. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrenci düzeyine, eğitim ortamına ve çevre etkenlerine göre öğrencilerin aktif olduğu öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri kullanılır.

13. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde, kazanımların edinilmesine yardımcı olabilecek uygun görsel, işitsel ve basılı materyallerden yararlanılır.

14. Etkinlikleri planlarken, bir sonraki haftanın etkinlikleri dikkate alınarak planlama yapılması öğretmenin ve öğrencilerin hazırlığı açısından önemlidir.

15. Öğrencilerin devamlı kullanmaları için bir taslak defteri oluşturmaları sağlanmalıdır. Tüm çalışmalarda eskiz oluşturulmasının alışkanlık haline gelebilmesi açısından bu defter, başarı değerlendirmelerinde bir ürün niteliği taşıyabilir.
16. Özellikle kurum kimliği oluşturma ve afiş tasarımı konularında beyin fırtınası (brainstorming) yönteminden yararlanarak uygulama ile ilgili grup çalışmaları yaptırılabilir.
17. Taslak çalışmalar orijinal çalışmaya dönüştürülürken temiz ve düzenli bir çalışma yapılır, iş önlüğü giyilir.
18. Gerekli bilgi ve teknik özellikler ile baskı yapılacak kâğıt ve baskıda dikkat edilecek önlemler, uygulamalı olarak gösterilir.
19. Her yeni çalışmanın başlangıcında o çalışmanın belirgin safhalarına göre yapılacak ilk uygulama öğretmen tarafından öğrencilere gösterilir.
20. Öğrencilerin, baskı çalışmalarını bitirdikten sonra kullandığı araç ve gereçleri temizlemesi, yerine kaldırması ve atölyeyi temiz bırakması sağlanır.
21. Öğrenciler grafik çalışmalarına basit araştırmalarla başlatılır, serbest ve özgün tasarımlarla devam ettirilir.
22. Öğrencilere Türk ve yabancı reklam, afiş, özgün baskı sanatları ve eserleri tanıtılır, bunlarla ilgili araştırma yapmaları sağlanır.
23. Görsel iletişim araçlarının tasarım uygulama ve basım işlemleri için matbaalarla İş birliği yapılmalıdır.
24. Her öğrenci, grafik sanatlarla ilgili resimleri, yazıları bir dosyada toplamalı ve zaman zaman araştırdığı bilgileri arkadaşlarına sunmalıdır.
25. Öğrenciler sürekli gözlenerek onların kişilikli, özgün çalışmalar yapmalarına olanak sağlanır.
26. Çinko ile gravür çalışması yapabilmesi ve aquatinta-asitle yedirme tekniğinin uygulanabilmesi için havalandırması bulunan kapalı oda, asit kapları ile lavabo olmalıdır.
27. Tasarım çalışmalarında resim atölye, temel sanat eğitimi, desen atölye öğretmenleri ile işbirliği yapılarak nokta, çizgi, leke, hareket, denge, ritm, açık-koyu kompozisyon, renk gibi resim öğelerinin grafik tasarım çalışmalarında uygulanması sağlanır.
28. Grafik çalışma örnekleri paspartulanır veya jelatin kağıdı ile kaplanır ve okul panosunda sergilenir.
29. Öğrenciler, dijital grafik çalışmalarına basit araştırmalarla başlatılır. Serbest ve özgün tasarımlarla devam ettirilir. Öğrencilere Türk ve yabancı dijital grafik tasarımcıları ve önemli tasarımları tanıtılır.
30. Kullanılacak programlar hazır paket programlar olup bunlara örnek olarak
 - a- ADOBE PHOTOSHOP (çizim ve resim)
 - b- COREL DRAW (yazı karakterleri, logo, amblem için)

- c- FREEHAND (çizim, amblem, logo için)
- d- FLASH (animasyon ve web sayfası için)
- e- QUARK EXPRESS (mizampaj, sayfa düzenlemesi için) verilebilir.

31. Bilgisayar öğretmenleriyle işbirliği yapılmalıdır. Değişen ve gelişen teknolojiye uygun, yeni çıkacak programlarda göz önünde bulundurulmalı ve takip edilmelidir.

4. PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI

Bilgideki değişim ve gelişim, öğrenci profilinin de eğitim sürecinde değişime uğramasına etki etmektedir. Günümüz öğrenci profili, bilimsel ve akılcı düşünme becerisine sahip, araştırmacı ve sorgulayıcı, bilgiyi ezberleyen değil bilgiye ulaşabilen, bu bilgiyi kullanıp paylaşabilen, iletişim kurma becerilerine sahip, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilen, kendini gerçekleştirmiş ve bunun yanı sıra insanlığın ortak değerlerini de sahiplenmiş, yaratıcı, üretken, takım çalışmasına yatkın, öğrenmeyi öğrenmiş ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş bireyler olarak tanımlanabilir.

Öğrenci profilindeki değişim eğitim, öğretim sürecinde okula da yeni anlamlar yüklemektedir. “Öğrenci Merkezli Eğitim”, “Öğrenci Merkezli Okul” kavramları bu değişim ve gelişimin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Öğrenci merkezli eğitimin temel hedefi öğrenciyi merkeze alarak, birey olarak kendisinin ve sistemin ihtiyaç duyduğu değişim sürecini başlatmaktır.

Günümüzde bireylerden, doğru kararlar alıp uygulamaya geçmesi, yaratıcı düşünmesi, problem çözme yeterliğine sahip olması, öğrenmeyi öğrenmesi, ekip çalışmasına yatkın olması ve kendi kendini yönetebilmesi beklenmektedir. Öğrenci merkezli eğitim, öğrenmeyi öğrenmenin esas olduğu, her öğrencinin farklı zaman, tür ve hızda öğrenebileceğini benimseyen, düşünme becerilerini geliştirmenin yaratıcı düşünceyi geliştirdiğini kabul eden bir yaklaşımdır.

Öğrenci merkezli eğitimin öğrenci ve öğrenme süreci açısından on iki ilkesi ortaya konulmuştur (http://denizli.meb.gov.tr/mlkurs/_private/ome/02omeum.htm).

1. Öğrenmeyi öğrenmek esastır.

Öğrenme sürecinin doğası olarak öğrenme, bireyin kendi algıları, düşünceleri ve duygularından süzerek edindiği bilgi ve deneyimlerden anlamı keşfetmesi ve yapılandırması sürecidir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğrenmeyi öğrenmek esastır.

2. Her öğrenci öğrenebilir.

Her öğrenci, elde ettiği verilerden bir anlam yaratmak, bunu gözden geçirmek ve diğerleri için anlaşılır hâle getirmek üzere çaba gösterir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrenci öğrenebilir olarak kabul edilir.

3. Her öğrenci öğrenirken eski ve yeni bilgiler arasında özgün bağlantılar kurar.

Bilginin yapısı gereği her öğrenci daha derin bir anlama etkinliğini yapılandırmak için eski ve yeni bilgileri arasında özgün bağlantılar kurar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin yeni bilgi ile eski bilgileri arasında bağlantılar kurmasına önem verilir.

4. Düşünmeyi öğrenmek sorgulayıcı ve yaratıcı düşünceyi geliştirir.

Öğrenci, nasıl düşüneceğini plânlayıp, gözlemleyip, değerlendirerek, sorgulayıcı ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin düşünmeyi öğrenmesine öncelik verilir.

5. Başarabilme duygusu içsel güdülenmeyi sağlar.

Öğrencinin kontrol düzeyi, sorumluluk duygusu, hedefleri, ilgi alanları, yeterlilikleri ve beklentileri başarıma güdüsünü besleyen etmenlerdir ve güdüleme öğrenmeyi etkiler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin motivasyonuna önem verilir.

6. Öğrenme olumsuz deneyimlerle engellendiğinde zorlaşır.

Her öğrenci doğal bir öğrenme eğilimine sahiptir. Bu eğilim olumsuz deneyimlerle engellendiğinde öğrenme zorlaşmaya başlar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için onların bireysel farklılıklarını dikkate alan fırsatlar yaratır.

7. Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren ödevler öğrenciyi daha zorlarını başarabilmeye güdüler.

Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren, güdü artırıcı ve öğrenmeyi öğrenmeye yönelik ödevler öğrenciyi giderek zorlaşan ödevler yapmaya güdüler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ödevler her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için yaratılacak fırsatlardan biri olarak görülür.

8. Her öğrenci farklı zamanda farklı türde ve farklı hızda ilerleyerek gelişir.

Öğrenmenin gelişimsel doğasına bağlı olarak her öğrenci farklı zamanlarda, farklı gelişim adımları boyunca ilerleyerek gelişir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğretim etkinliklerinin ve ortamlarının plânlanmasında farklı öğrenme türleri ve hızları dikkate alınır.

9. Farklı özelliklerdeki öğrencilerin birbirleri ile etkileşimi öğrenmeyi kolaylaştırır.

Farklı özgeçmiş, ilgi ve değerlere sahip bireylerin birbirleri ile etkileşimi, öğrenmeyi kolaylaştırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde işbirliğine dayalı öğrenme gibi grup çalışmalarını ön plâna çıkaran öğretim stratejilerine ağırlık verilir.

10. Öğrenciler arasındaki olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır.

Öğrencilerin birbirine destek olması, ilgi ve saygı göstermesi gibi olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde grup çalışmaları ve sosyal etkinlikler öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin geliştirilebilmesi için yaratılacak fırsatlar olarak görülür.

11. Her öğrenci öğrenmeye karşı farklı yetenek ve eğilime sahiptir.

Her öğrenci kalıtsal olarak taşıdığı genler ve çevresel etmenlerin bir araya gelmesi ile şekillenir ve bu nedenle öğrenciler öğrenmeye karşı farklı yetenek, tercih ve eğilimlere sahiptir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde bu farklılıklar dikkate alınarak öğretim etkinlikleri çeşitlendirilir ve teknoloji ile desteklenir.

12. Her öğrenci yeni bilgileri kendi kalıplarına göre kavrayıp benzersiz bir anlama yaratır.

Her öğrenci yeni fikirleri inanç, anlama, yorumlama ve tutum süzgeçlerinden geçirerek işler ve benzersiz bir anlama yaratır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ölçme ve değerlendirme çalışmalarında her öğrencinin gelişiminde gösterdiği ilerleme dikkate alınır.

Öğrenci merkezli eğitim yaklaşımını temel alan etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi sonucu öğrencilerde; merak uyandırma ve plânlama, araştırma ve keşfetme, çözümleme ve derinleştirme, paylaşma ve yaşantıya uygulama basamaklarını özümseyerek yaşamlarının her aşamasında bilgiyi kullanma becerilerinin gelişmesi beklenmektedir.

Öğrenci merkezli eğitim öğrenciyi merkeze alır ve bu nedenle öğretmen çok önemlidir. Çünkü öğretmen, öğrencideki değişimi ve gelişimi destekleyen en önemli kişidir.

Öğrenci merkezli eğitimde öğretmen;

- Açık fikirlidir.
- Çağdaştır.
- Yenilikleri takip eder.
- Öğrencileri için eğitim ortamını en iyi şekilde hazırlar.
- Eğitim teknolojilerini etkin olarak kullanır.
- Öğrencilerinin bireysel farklılıklarını dikkate alır ve onların ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılar (<http://uretim.meb.gov.tr/EgitekHaber/s84/yazarlar/Oguz.htm>).

Öğretmenler bütün öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmak için gerekli koşulları oluşturmalıdır. Nitekim öğretmenin oluşturduğu sınıf ortamının öğrencinin öğrenmeye karşı tutumunda ve güdülenmesinde etkisi büyüktür.

Aynı şekilde öğrenci merkezli eğitimde yönetici, öğretmen, öğrenci, aile, okul çalışanları ve çevre süreç içerisinde önemli bir yer alır. Eğitim ile ilgili sorunların çözümlenmesi için okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin, ailenin eğitim içerisinde etkin bir biçimde görev alması beklenmektedir. Ailenin, çocuğun eğitime katılımı; okula giderek, okulda yapılan etkinliklere aktif olarak katılarak, çocuğa zihinsel olarak uyarıcı ortamlar hazırlayarak ve bilişsel gelişimi için anlamlı materyaller sağlayarak gerçekleştirilir.

Geliştirilen Grafik Tasarım dersi öğretim programında konular, öğrencilerde tasarım bilinci oluşturacak nitelikte ele alınmış, program öğrenme alanları, kazanımlar ve öğretim etkinliklerine dayalı olarak düzenlenmiştir. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiş, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin yaşantıları dikkate alınmıştır. Program sadece sınıf içi değil sınıf dışı etkinlikleri de kapsamaktadır. Program yaklaşımı; öğrenme-öğretme süreçleri, ölçme-değerlendirme metotları ile öğretmen ve öğrencinin rolüne bakış açısından ve ortaya koyduğu aktif sınıf kültürüyle yeni bir yaklaşımı kapsamaktadır.

Grafik Tasarım dersi öğretim programında kazanımlar; birçok zihinsel beceriyi vurgulamakta, öğrenme süreçlerinde ise aktif öğrenme yöntemlerinin ve öğretimsel işlerin kullanımını gerektirmektedir. Programda bu yöntemlerin kullanıldığı örnek etkinliklere yer verilmiştir. Öğretmenler programda önerilen etkinliklerin yanı sıra kazanımlarda öngörülen bilgi, beceri, değer ve tutumları kazandırmada farklı etkinlikler de planlayıp uygulayabilirler.

5. PROGRAMIN YAPISI

Grafik Tasarım Dersi Öğretim Programı, genel amaçlar, temel beceriler, değerler ve tutumlar, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalardan oluşmaktadır.

5.1. Genel Amaçlar

Bu program öğrencilerin;

- Grafik sanatların, sanat dalları içindeki yeri ve önemini tespit etmelerini,
- Grafik sanatlar ile plâstik sanatları karşılaştırmalarını,
- Grafik sanatların toplumsal yaşamdaki yerini değerlendirmelerini,
- Grafik sanatlarda anlatım, teknik, estetik ve işlevsellik kurallarına ilişkin temel beceriler geliştirmelerini,
- Çağdaş sanat felsefesinde, grafik sanatların uygulama teknik ve yöntemlerini kazanmalarını,
- Grafik sanatların ekonomideki yerini sorgulamalarını,
- Grafik sanat çalışmalarında kompozisyon, renk, uyum, yazı ile ilgili çalışmalar yapmalarını,
- Atatürk'ün sanat ve sanatçıya verdiği önemi yorumlamalarını,
- Şablon baskı, monotipi baskı, yüksek baskı ve çukur baskı tekniği ile özgün çalışmalar yapmalarını,
- Tanıtım grafiğine yönelik özgün çalışmalar yapmalarını,
- İletişim grafiğine yönelik özgün çalışmalar yapmalarını,
- Dijital grafik tasarımının diğer sanat dalları içindeki yeri ve önemini tespit etmelerini,
- Grafik sanatlar eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyo-kültürel gelişimine katkıda bulunmalarını,
- Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanmalarını,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmelerini,

amaçlamaktadır.

5.2. Temel Beceriler

Günümüz eğitim ve öğretim anlayışında bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi bulma, kullanma ve bilgiyi yapılandırma ön plana çıkmıştır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu program ortak becerileri kazandırmanın yanında, alana özgü olarak geliştirilen becerileri kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıda gösterilmiştir. Bu becerilere, üniteler göz önünde bulundurularak, doğrudan verilecek beceri olarak programda yer verilmektedir.

Grafik Tasarım dersi öğretim programında yer verilen ortak becerilerin yanında grafik tasarım alanına ait alt becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir. Grafik tasarım alanında belirlenen beceriler; öğrencilerin yaşamlarında ve mesleklerinde kullanabilecekleri nitelikte belirlenmiştir. Bu beceriler; taslak oluşturma, teknik uygulama, yazı-resim ilişkisi kurabilme, konu algılama, sanatsal düzenleme, özgün teknik geliştirme, bilgi toplama, yaratma ve bulma, düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma becerisi ve teknolojiyi kullanma becerisidir. Grafik tasarım dersi konularının hemen hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, öğrenme alanlarında kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir. Bu şekli ile öğretim sürecinde kazanımın gerektirdiği beceriler kazanımla birlikte verilmelidir.

Programla ulaşılması beklenen ortak beceriler şunlardır:

- Eleştirel Düşünme
 - Yaratıcı Düşünme
 - İletişim
 - Araştırma-Sorgulama
 - Problem Çözme Becerisi
 - Bilgi Teknolojilerini Kullanma
 - Girişimcilik
 - Türkçe'yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma
- (http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm)

Programla ulaşılması beklenen alana özgü beceriler ise şunlardır:

Taslak Oluşturma Becerisi

Görselleştirmenin ilk basamağı olan taslaklar, yaratıcı düşünceleri yalınlaştırarak aktaran görsel notlar ya da karalamalardır. 11. ve 12. sınıflarda uygulama gerektiren tüm çalışmalarında, görsel zenginliğe ulaşılması amacıyla taslak oluşturma becerisinin kazandırılması gerekmektedir.

Teknik Uygulama Becerisi

Özellikle “özgün baskı resim” çalışmalarında başarılı ürünler elde etmek amacıyla, uygulatılacak olan baskı tekniklerinin doğru ve tam kavratılmış olması gerekmektedir. Bu nedenle 11. sınıfta malzeme ve teknik donanıyla tanışacak olan öğrencilerin ürün elde etme aşamasında, teknik uygulama becerisinin tam olarak geliştirilmesi gerekmektedir.

Yazı – Resim İlişkisi Kurabilme Becerisi

Grafik tasarımı diğerk plastik sanatlardan ayıran en önemli farklardan biri de mesaj verme kaygısıdır. Tasarım yüzeyinde mesaj vermeye dayalı olarak tipografik düzenlemelerden faydalanılmaktadır. Tipografide temel harf biçimleri ve yazı çeşitleriyle, harfin anatomik yapı ölçüleri ve yüzey tasarımları ele alınmaktadır. Bu bağlamda özellikle 11. sınıf “tipografi” konuları içerisinde yazının resimle ilişkilendirilmesi söz konusudur. Yazı - resim ilişkisi, grafik tasarım dersinin genel yapısında sürekli kullanılacak olan bir yapı olduğundan, beceri kazanımının tam olması gerekmektedir.

Konu Algılama Becerisi

Tasarım çalışmalarında konu tek başına bir şey ifade etmez, ancak sonuca ulaşmak için öz ve biçim ilişkisini “konu” ortaya çıkarmaktadır. Tasarımda konu, öğrencinin düşünce aşamasında ortaya koyduğu beyin fırtınası olarak da kabul edilir. Tasarımın bir amaca hizmet etmesi esas olduğuna göre, önce tasarıma temel teşkil edecek olan konunun iyi belirlenmesi gerekmektedir. Özellikle tanıtım, kurumsal kimlik çalışmalarında ve afiş tasarımlarında beyin fırtınası yöntemiyle, öğrencilerin konu üzerinde hâkimiyet kurmaları sağlanmalıdır. Konu algılama becerisi, 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin, grubu dinleyebilme, fikir edinebilme ve yaratıcı yeni yaklaşımlar oluşturabilmeleri açısından, ulaşılmaları beklenen bir beceridir.

Sanatsal Düzenleme Becerisi

Bu beceri kompozisyon çeşitlerini, sanatsal düzenleme öge ve ilkelerini kapsamaktadır. Diğer alan derslerinde sanatsal düzenleme öğelerini tanıyan öğrenciler 11. ve 12. sınıfta “grafik tasarım” dersi kapsamındaki konularda da sanatsal düzenleme öge ve ilkelerini kullanacaklardır. Konu dâhilinde tasarımın ve ifadenin, sanatsal düzenleme becerisiyle aktarılması gerekmektedir.

Özgün Teknik Geliştirme Becerisi

İki boyutlu çalışmaların salt bilindik boya tekniklerinin (yağlıboya, suluboya, pastel boya vb) dışında atık malzemelerin de bir araya getirilerek sanatsal düzenlemeler yapılabileceği fark ettirilmelidir. Bu bağlamda 11. ve 12. sınıfta yaratıcı tutumlar ile özgün tekniklerin geliştirilmesine olanak tanınmalıdır. Kendini ifade etmede çeşitlilik oluşturma açısından özgün teknik geliştirme becerisinin kazandırılması gerekmektedir.

Bilgi Toplama Becerisi

Yapılacak tasarımda bir hareket noktası bulabilmenin tek yolu konu hakkında mümkün olduğunca çok bilgi toplayabilmektir. Bir tasarım faaliyeti içinde; kütüphane, internet, basılı medya malzemeleri, basımevi, dizgi ve kâğıt fabrikalarına danışma gibi temel bilgi toplama yöntemleri bulunmaktadır. Farklı kaynaklardan toplanacak bilgiler yaratıcılığa ve araştırmaya yeni boyutlar getirecektir (Becer, E. 2005).

Düşünsel Estetiğe ve Derinliğe Sahip Tasarımlar Yaratma Becerisi

Yaratıcı bir kişi, üzerinde çalıştığı kavramı görselleştirmek ya da ona yeni bir biçim kazandırmak için algı ve sezgiye dayalı birikimini devreye sokar. Çizdiği, boyadığı ve kompozisyonunu hazırladığı tasarım için farklı ve daha önce denenmemiş yaklaşımlar oluşturmaya çalışır. Öğrencilerin özellikle 12 sınıfta görecekleri konuların işlenişinde bu beceriye ihtiyaçları olacaktır. Sürekli olarak daha fazla olasılık arasından seçim yapmaya kendini özendirmek ve tasarımın kalitesini arttırmak amacıyla var olan becerilerini kullanması gerekmektedir. Öğrencinin var olan kalıpların dışına çıkabilmesi ve bir ürünün ve ya hizmetin avantaj olabilecek özelliklerini bulabilmesi için yaratma ve bulma becerisinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan bir tasarımın akılda kalıcılığı ve hissettirdikleri çok önemlidir. Bir ürünün ya da hizmetin benzerleri arasında tercih edilmesi, o tasarımın düşünsel estetiğine ve derinliğine bağlıdır. Özellikle afiş, kitap kapağı ve illüstrasyon gibi çalışmalarda çok daha belirgin bir şekilde ortaya çıkan bu noktalar düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma becerisiyle, seçilmiş bir hale gelmektedir.

Teknolojiyi Kullanma Becerisi

Dijital tasarım, grafik tasarım dersinin 12. sınıf konularında karşımıza çıkmaktadır. Konu anlatımları direkt olarak bilgisayar ortamlarında, ilgili bilgisayar yazılımlarında (Photoshop, FreeHand, CorelDraw vb.) yapılmalıdır. Bu yazılımların teknik bilgilerinin kullanım başarısı, tasarımı doğrudan etkilemektedir. Hazırlanmış olan taslak ve beyindeki imgelerin görsel bir yüzeye yansıtılabilmesi için teknolojiyi kullanma becerisi gerekmektedir.

5.3. Değerler ve Tutumlar

Değer, toplumun varlığını, işleyişini, devamını sağlamak ve sürdürmek için doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, ahlaki ilke ve inançlardır. Grafik Tasarım Dersi Öğretim Programının diğer önemli unsurunu da tutumlar ve değerler oluşturmaktadır. Program eğitim, öğretim sürecinde aşağıdaki değerleri de kazandırmayı önemsemektedir:

- Dayanışma
- Hoşgörü
- Sevgi
- Saygı
- Duyarlılık
- Vatanseverlik
- Barış
- Estetik
- Sorumluluk
- Açık görüşlülük
- Yaratıcılık
- Paylaşım
- Tutarlılık
- İfade zenginliği
- Haz duygusu

5.4. Öğrenme Alanları

Öğrenme alanı; birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapıdır. Grafik Tasarım dersi öğretim programı “öğrenme alanı” adı altında organize edilmiş yapılardan oluşmaktadır. Öğrenme alanları, programda öngörülen bilgi, beceri, kavram, değerler ve tutumların sistematik bir şekilde ilişkilendirildiği konu alanlarından oluşmaktadır. Bu anlamda öğrenme alanlarına ilişkin program tablosu, kazanımları, örnek etkinlikleri ve gerekli açıklamaların yapılacağı sütunları içeren üç ana bölümden oluşturulmuştur. Programda içeriği belirleyen genel çerçeve, grafik tasarım eğitiminin içerik ve amaçlarına uygun bir şekilde organize edilmiştir. Öğrenme alanlarında sınıf düzeyine göre belirlenen kazanımlar ardışık ve bir bütün oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.

Grafik Tasarım dersi iki öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır.

- I - Grafik Tasarımın Temelleri
- II - Grafik Tasarım Teknikleri

I – Grafik Tasarımın Temelleri

Bu öğrenme alanı “Grafik Tasarım Dersi”nin tanıtımı ve temel tasarım bilgilerinin verildiği başlangıç noktasıdır. Grafik sanatların ne demek olduğu, tarihi, diğer plastik sanatlardan farkı, Türkiye’de ki gelişimi, grafik sanatçıları ve ürünleri hakkında ki bilgiler, daha çok öğrenciler tarafından yapılacak olan araştırmalarla sağlanacaktır. Öğretmen, öğrencilerin kaynak araştırmalarına yön vererek gerekli noktalarda kendi hazırladığı görsel materyallerle desteklemelidir.

Grafik Tasarım dersinin bütünsel yaklaşımına uygun olarak tüm konuları ve etkileşimleri vurgulayacak biçimde belirlenmiş iki öğrenme alanından biri olan, “Grafik Tasarımın Temelleri” öğrenme alanı, içeriği açısından “Grafik Tasarım Teknikleri” öğrenme alanının konu ve temaları ile entegre durumdadır. Bu nedenle diğer öğrenme alanı altında belirlenen kazanımlar geliştirilirken, söz konusu öğrenme alanının içeriği uygulamalarla ilişkilendirilmiştir. Bu öğrenme alanı 11. ve 12. sınıfta, aynı amaç altında farklı konu başlıkları şeklinde hazırlanmıştır. Grafik tasarım konularına tarihi bakış, güncel takip ve tasarımın sanatsal oluşumu bu öğrenme alanının kapsamına girmektedir.

Öğrencilerde bu yeterliliklerin oluşabilmesi için etkinlik ve açıklamalar kısmında çeşitli konulara ve uygulamalara yer verilmiş, ancak grafik tasarım literatürünün çok geniş olması nedeniyle yer verilemeyen diğer konu ve uygulamalar için öğretmene seçme özgürlüğü de bırakılmıştır.

I I– Grafik Tasarım Teknikleri

“Grafik Tasarım Teknikleri” Grafik Tasarım dersi öğrenim alanlarından ikincisidir. Bu öğrenme alanı, özgün baskı teknikleri ve bilgisayar destekli tasarım tekniklerini içermektedir. İlk öğrenme alanındaki mevcut konu ve uygulamaların zemin oluşturduğu süreçte edinilen bilgilerin daha çok uygulamaya döküldüğü bir öğrenim alanıdır.

Tasarım oluşturma sürecinde edinilmiş bilgilerin ve imge durumundaki tasarımın, somutlaşabilmesi için uygulanması gerekli bir takım teknikler söz konusudur. Bu öğrenme alanında öğrenci, bir çok özgün baskı tekniğini ve dijital tasarım yaratma tekniklerini öğrenecektir. Edinilen bilgilerin kalıcı olabilmesi açısından teknik bilgiler belli bir amaca ve sıraya göre hazırlanmıştır.

Grafik Tasarım Teknikleri öğrenme alanındaki ünitelerde bulunan konuların, uygulama sürelerinin çok uzun olması nedeniyle ancak bazılarına yer verilmiştir. Gerek özgün baskı tekniklerinin, gerekse ilgili bilgisayar yazılımlarının çeşitliliği nedeniyle öğretmene seçme özgürlüğü de bırakılmıştır.

Programda verilen etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya ekleme ve çıkarmalar yapabilir. Bunun dışında başka etkinlikler de geliştirebilir. Etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Örneğin, öğrencinin sadece okuyarak veya öğretmeni dinleyerek bilgi edinmesi veya beceri geliştirmesi yerine; sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecine etkin olarak katılması amaçlanmaktadır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenlerle karşılıklı iletişime ve etkileşime girmelerini, birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular sormalarını, araştırma yapmalarını sağlayıcı etkinliklere yer verilmiştir.

6. ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ

Hayat boyu öğrenen, edindiği bilgi ve beceriyi hayata geçiren fertlerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri de büyük önem taşımaktadır. Çağın gerektirdiği donanımlara uygun hedefler belirlenmiş olsa bile bu hedefleri tamamen geleneksel yöntemlerle gerçekleştirmek mümkün değildir. Öğrenme süreçlerinde öğrencilerin düşünmelerini, araştırmalarını, sorun çözmelerini ve edindikleri bilgi ve beceriyi yeniden yapılandırıp hayata geçirmelerini destekleyen yöntem ve teknikler işe koşulmalıdır.

Öğrenci merkezli öğrenme ortamlarında öğretmenin rolünün sınıflardaki geleneksel rolünden farkı; kendi kararlarını uygulamak yerine öğrencilere yol göstermek, önerilerde bulunmak, gerekli durumlarda açıklama yapmak, fikir vermek, rehber olmak ve onların gelişimlerini gözlemektir. Örneğin, öğretmen hangi öğretimsel işin yapılacağı ya da hangi kaynağa bakılacağı konusunda fikri olmayan öğrenciye çeşitli işler ya da kaynaklar önerebilir. Öğrencinin gelişmesinde sorunlarla karşılaşıldığında önlem almak da öğretmenin sorumluluğundadır. Burada söz konusu olan öğretmenin öğrenciye kendi kararlarını kabul ettirmesi, onun öğrenmesi ile ilgili kararları onun yerine almamasıdır. Öğretmen bilgi aktarıcı, karar verici olmak yerine öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır. Bilgi ile öğrenci arasında arabuluculuk rolünü üstlenmelidir.

Tablo: Öğretmen ve Öğrenci Merkezli Eğitimin Karşılaştırılması

	Öğretmen Merkezli	Öğrenci Merkezli
<i>Sınıfta etkinlik</i>	Öğretici	Etkileşimli
<i>Öğretmenin rolü</i>	Bilgi verici, daima uzman	Katılımcı, bazen öğrenci
<i>Öğrencinin rolü</i>	Dinleyici, daima öğrenci	Katılımcı, bazen uzman
<i>Ders ağırlığı</i>	Bilgiler	İlişkiler
<i>Bilgi kazanımı</i>	Hatırlama ve ezber bilginin birikmesi	Sorgulama ve buluş, bilgilerin yeni bilgilere dönüşümü
<i>Başarı göstergesi</i>	Miktar	Kalite
<i>Ölçme</i>	Normlara göre	Ölçütlere göre
<i>Teknoloji kullanımı</i>	Tekrar ve uygulama	İletişim, katılım, bilgiye erişim

(Kaynak: Dwyer, 1994), <http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>

Öğrenci merkezli eğitim için yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve bunun sınıfta uygulanması, planlamanın en önemli bölümlerindendir. Öğrenci özellikleri doğru belirlendiğinde ve planlama aşamasına katılımı sağlandığında hedeflere ulaşmak daha kolay olacaktır. Öğrenci merkezli eğitim için benimsenen ilkeler, değerler ve hedefler yöntem teknik ve stratejilerin belirlenmesinde temel oluşturmaktadır. Bu teknik, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütün olarak tanımlanabilir. Yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde etkili olan bazı faktörler vardır. Bunlar: Ulaşılabilecek hedefler, öğretmenin yöntem konusundaki becerisi, içeriğin yapısı, süre, maliyet, kullanım kolaylığı, öğrenci sayısı, derslik ve büyüklüğü, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi vb. olarak sıralanabilir (Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli, 2004).

Çağdaş yöntemlerde öğrenci; öğrenme sürecine aktif olarak katılmaktadır. Burada öğretmenin rolü; öğrencinin öğrenmesinin kolaylaştırmak için ona rehberlik etmek, öğrencinin öğrenim sürecine katılımını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve öğrenciyi sürekli güdülemektir. Öğretmenin ana görevi, öğrenme kaynağı ile öğrencinin doğrudan etkileşimini sağlamak ve gereksinim duyduğunda ona rehberlik etmektir. Bunun nedeni, öğretmenin öğrenciye ne sunduğundan çok öğrencinin ne yaptığı görüşünün benimsenmesidir.

Programda verilen etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya ekleme ve çıkarmalar yapabilir. Bunun dışında başka etkinlikler de geliştirebilir. Etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Örneğin, öğrencinin sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecine etkin olarak katılmasını amaçlamalıdır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenlerle

karşılıklı iletişime ve etkileşime girmelerini, birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular sormalarını, araştırma yapmalarını sağlayıcı etkinliklere yer verilmelidir.

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitim sürecinde programların istenilen başarıyı gösterip göstermediği, öğrencilerden beklenen bilgi, beceri ve tutumların gelişip gelişmediği, ölçme ve değerlendirme yoluyla tespit edilir. Ölçme ve değerlendirme ile eğitim ve öğretim sürecinin sürekli izlenmesi her aşamada ortaya çıkan sorunları tespit ve düzenleme imkânı verir.

Ölçme: Nesnelerde, olgularda ya da bireylerde bulunduğu düşünülen özelliklerin gözlemlenip gözlem sonuçlarının sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir (Turgut, 1987; Yıldırım, 1999). Ölçme, öğrencilerin neleri bildikleri, neleri yapabildikleri hakkında bilgi toplamak olarak da tanımlanabilir.

Değerlendirme: Gözlem sonuçlarının bir ölçütle veya ölçütler takımıyla kıyaslanıp bir karara varılması işidir (Baykul, 1999; Yıldırım, 1999).

En genel anlamı ile ölçme, bir nesneye ilişkin gözlemlerin sayı ve sembollerle ifade edilmesi, değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak, ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma sürecidir.

Ölçme ve değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, eğitimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı, sistematik bir süreçtir. Ölçme ve değerlendirmenin amaçları genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrenci başarısını gözlemlemek
- Okulun başarısını gözlemlemek
- Anne-babalara bilgi verebilmek
- Öğrenciler için sınıf geçme ve mezuniyet konularında karar verebilmek
- Öğretim sürecinin verimliliği hakkında yorumlar yapabilmek

Programda, değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Ölçme ve değerlendirme öğrencinin gerçek yaşamla kendi bilgileri arasında ilişki kurmasını ve karşılaştığı problemlere farklı çözüm yolları üretebilmesini gerektirir.

Öğretmenlerin, öğrencilerin başarısını değerlendirmede birkaç yöntemi birlikte kullanması gerekir. Bu durum her öğrenciye ne bildiğini gösterme konusunda bir şans tanır. Öğretmenin de birkaç aracı birlikte kullanarak öğrencinin ne bildiğini ve ne yapacağını bilmesi bu konuda kendine daha fazla güven duymasını sağlayabilir. Grafik Tasarım dersi öğretim programında değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Hazırlanmış olan programda değerlendirme, öğrencilerin neyi bilmediğini değil, ne bildiklerini belirlemeye yarayan bir araçtır. Bu amaçla öğretmenler programda yer alan gözlem, görüşme, performans ödevleri, öz değerlendirme formları, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), projeler, posterler vb. araç ve yöntemleri kullanarak öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandığını ve üst zihinsel becerilerinin ne kadar geliştiğini öğrenim süreci içinde değerlendirirler.

Grafik Tasarım dersi için yapılacak değerlendirme etkinliklerinde, öğrencilerin programın tüm boyutlarında sağladığı gelişme ve başarı ölçülmeye ve kaydedilmeye çalışılır. Öğretmenler, öğrencilerin programla ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumlara yönelik eksiklerini belirlerken, bireysel gelişimlerini izlerken, karşılaştıkları zorlukları tanımlarken, öğrencileri öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye özendirirken değerlendirme yaparlar. Böylece, değerlendirme öğrencilerin eğitiminde geliştirici bir rol oynar. Öğrencilerin öğrenmesi ve gelişimiyle ilgili elde edilen bilgiler, öğretmenler tarafından kullanılabileceği gibi öğrencinin kendini değerlendirmesine ve kişisel hedefler belirlemesine de yardım eder.

Grafik Tasarım dersi öğretim programı, yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma, girişimcilik gibi ortak becerilerin yanında, taslak oluşturma becerisi, teknik uygulama becerisi, yazı – resim ilişkisi kurabilme becerisi, konu algılama becerisi, sanatsal düzenleme becerisi, özgün teknik geliştirme becerisi, bilgi toplama becerisi, düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma becerisi, teknolojiyi kullanma becerisi gibi alana özgü becerileri geliştirmesi bakımından öğrencinin eğitime önemli katkılar sağlayacaktır. Bu amaçla, geliştirilen Grafik Tasarım dersi öğretim programında, eğitim–öğretim sürecini destekleyici nitelikte çeşitli ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmiştir.

Öğretmenler programda verilen ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini ya da bunlardan esinlenerek ünitelerdeki kazanımlara uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri geliştirerek kullanabilirler. Örneğin, derslerin işlenişi sürecinde öğrencilerin yapılan etkinliklere katılma düzeylerini belirlemede gözlem formlarından, grup etkinliklerine katılmalarını belirlemede grup değerlendirme formlarından ya da üniteler sonunda öğrencilerin hangi becerilere sahip olduklarını kendilerinin belirleyebilmeleri için öz değerlendirme formlarından yararlanabilir. Öğretmenlerin etkinliklere yönelik olarak kullanacağı değerlendirme araç ve yöntemleri öğrencilerin gelişimlerini değerlendirmelerinde ve alacakları kararlarda önemli ipuçları verecektir.

**8. GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME ALANLARI,
ÜNİTELER VE SÜRELERİ**

ÖĞRENME ALANLARI, ÜNİTELER VE SÜRELERİ

11. SINIF

Öğrenme Alanları	Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/ Ders Saati	Oranı (%)
GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ	Grafik Sanatlar	5	6	8
	Grafik Resim Çalışma Yöntemleri	5	16	22
	Tipografi	4	12	16
GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ	Özgün Baskı Resim Teknikleri	11	38	54
	Toplam	25	72	100

12. SINIF

Öğrenme Alanları	Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/ Ders Saati	Oranı (%)
GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ	Tanıtım ve Kurumsal Kimlik	5	16	11
	İletişim Grafiği	9	16	11
GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ	Dijital Tasarıma Giriş	5	20	14
	Dijital Grafik Resim Çalışmaları	4	24	17
	Dijital Tanıtım Grafiği	4	32	22
	Dijital Animasyon-İllüstrasyon Tekniği	5	36	25
	Toplam	32	144	100

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME ALANLARI, ÜNİTELER VE AÇILIMLARI

11. SINIF

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

ÜNİTE 1: GRAFİK SANATLAR

1. Grafik Sanatlar ve Tarihi Gelişimi
2. Türkiye’de Grafik Sanatlar ve Grafik Sanatçıları
3. Grafik Sanatlarının Diğer Sanat Dallarıyla İlişkisi

ÜNİTE 2: GRAFİK RESİM ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

1. Geometrik Şekillerle Grafikselsel Kompozisyonlar
2. Nokta, Çizgi ve Leke ile Grafikselsel Düzenleme
3. Obje Etüt Çalışmaları
4. Grafikselsel Soyutlama

ÜNİTE 3: TİPOGRAFİ

1. Grafik Sanatlarda Tipografi
2. Tipografik Düzenlemeler
3. Tipografinin Reklâm Çalışmalarında ki Görsel Etkisi

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

ÜNİTE 1: ÖZGÜN BASKI RESİM TEKNİKLERİ

1. Şablon Baskı Tekniği
2. Monotipi Baskı Tekniği
3. Yüksek Baskı Tekniği
4. Çukur Baskı Tekniği

12. SINIF

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

ÜNİTE 1: GRAFİK TASARIM ÜRÜNLERİ

1. Amblem, Marka, Logo ve Logotayp Tasarımı
2. Basılı Malzeme Tasarımı

ÜNİTE 2: İLETİŞİM GRAFİĞİ

1. Afiş Tasarımı
2. Broşür ve İnsört Tasarımı
3. Kitap ve Dergi Kapağı Tasarımı
4. Pul Tasarımı

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

ÜNİTE 1: DİJİTAL TASARIMA GİRİŞ

1. Dijital Grafik Sanatla İlgili Temel Bilgiler
2. Dijital Grafik Sanatının Günümüzdeki Önemi
3. Dijital Grafik Sanatının Endüstrideki Yeri
4. Dijital Grafik Sanatının Bilgisayar Programları ve Araçları

ÜNİTE 2: DİJİTAL GRAFİK RESİM ÇALIŞMALARI

1. Dijital Grafik Resim Çalışmaları
2. Dijital Grafik Resim Çalışma Yöntemleri
3. Dijital Grafik Sanatında Tipografinin Önemi

ÜNİTE 3: DİJİTAL TANITIM GRAFİĞİ

1. Amblem, Marka, Logo Tasarımı
2. Afiş ve Tipografi Çalışmaları
3. Kitap, Broşür, CD Kapak Tasarımı

ÜNİTE 4: DİJİTAL ANİMASYON - İLLÜSTRASYON TEKNİĞİ

1. İllüstrasyon Tekniği
2. Animasyon Tekniği

9. ORTAÖĞRETİM ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ GRAFİK TASARIM DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI

SINIFI	A4	B5
11	7-9	9-11
12	8-10	10-12

10. PROGRAMDA KULLANILAN SEMBOLLER

 Sınıf-okul içi etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (grup çalışması, çalışma kâğıdı doldurma, görsel materyal okuma, sanal alan gezisi, slayt/film izleme, dinleti, çalgı çalma, eser okuma, eser çözümleme vb.) sınıf içinde yapılacağını gösterir.
 Okul dışı etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (araştırma, grup çalışması, proje çalışmaları, konser/sergi vb. etkinlikleri) tamamının veya bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini gösterir.
[!] Uyarı	Bu sembol, ilgili üniteye doğrudan verilecek beceri ve değer ifadelerini, işlenecek konuların sınırlarını, kullanılması önerilen araç-gereç ve dikkat edilmesi gereken noktaları gösterir.
 İnceleme gezisi	Bu sembol, ilgili etkinliklerin okul dışında inceleme ve araştırma gezileriyle yapılabileceğini gösterir.
 Ders içi ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili kazanım(lar)la/üniteyle ilişkilendirilebilecek diğer dersleri gösterir.
 Diğer derslerle ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili üniteyle iş birliği yapılabilecek diğer derslerin adını gösterir.
 Ölçme ve değerlendirme	Bu sembol, eğitim öğretim sürecinde yapılabilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerini göstermektedir. Belirtilen ölçme ve değerlendirme etkinlikleri öneri niteliğindedir.

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

11. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
GRAFİK SANATLAR	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Grafik sanatlarının tarihi gelişimini özetler. 2. Türkiye’de grafik sanatların yerini saptar. 3. Türk grafik sanatçılarını ve eserlerini tanıır. 4. Grafik sanat dallarının neler olduğunu örneklerle açıklar. 5. Grafik sanatların diğer sanat dallarıyla olan ilişkisini belirler.	 Grafik sanatların tarihi gelişimi ile ilgili slayt gösterimi yapılır (1.kazanım). Grafik sanatlar, örneğin basılı medya malzemeleri kapsamında incelenir (2.kazanım). Tarihteki önemli sanatçıların eserleri ve çalışma aşamalarını içeren slâytlar izlenir. Farklı dönemlerde ki eser örnekleri üzerinde gruplar oluşturularak tartışılır (1. ve 3. kazanım). Grafik sanatçılarına ait çalışmalar, kompozisyon, renk ve doku özellikleri bakımından diğer plastik sanatlara ait çalışmalar ile karşılaştırılır (5. kazanım).	[!] Tarihsel gelişim tepegöz aracılığıyla da yansıtılabilir. [!] Öğrencinin dikkatini arttıracak görsel materyaller kullanılmalıdır. [!] 2, 4. ve 5.kazanımlar için – Konu ile demonstrasyon gösterimi yapılır. [!] Açıklanması gereken kavramlar: Reklam grafiği, baskı grafiği, eskiz, taslak, tasarım, amblem, sembol, logo, logotayp, marka, tipografi, arma vb. [!] Bu ünite ile öğrencilerin sevgi, saygı, estetik ve açık görüşlülük değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, bilgi toplama ve konu algılama becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öğrenci gözlem formundan yararlanılabilir.

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

11. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
GRAFİK RESİM ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Eski çalışma yönteminin, tasarım sürecinde ilk adım olduğunu fark eder. 2. Geometrik öğelerin kullanımının gerekçelerini açıklar. 3. Nokta, çizgi ve leke özelliklerini fark eder. 4. Sadeleştirme ve soyutlama yoluyla farklı grafiksel anlatımlar oluşturur. 5. Kendini açıklayacak şekilde simgesel ve kavramsal tasarımlar yapar.	 Grafik resim çalışmalarında ön taslaklar çizilir (1. ve 3. kazanım). Geometrik öğelerle kompozisyon düzenlemeleri ve tasarımları yapılır (2. kazanım). Nokta, çizgi ve leke özelliklerinden faydalanarak, eskizler ve grafiksel düzenlemeler hazırlanır (3.kazanım). Konu ile ilgili iyi örnekler incelenir (3. ve 4. kazanım). Grafiksel soyutlamalara yönelik örnekler incelenir ve sadeleştirme yöntemiyle obje etütleri yapılır (4. kazanım). Grafiksel soyutlanmış objeden birim olarak yüzey düzenlemeleri yapılarak farklı ifadeler sağlanır (5.kazanım).	 1. ve 3. kazanımlar için II Boyutlu Sanat Atölye: Bu dersin içeriğinden faydalanılarak nokta, çizgi ve leke özellikleri anlatılır. [!] Açıklanması gereken kavramlar: İllüstrasyon, stilizasyon, deformasyon, soyutlama, exlibris [!] Bu ünite ile öğrencilerin yaratıcılık, ifade zenginliği, paylaşım ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, taslak oluşturma ve sanatsal düzenleme becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, performans değerlendirme ve öğrenci gözlem formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

 : Diğer derslerle ilişkilendirme

 : Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

11. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
TİPOGRAFI	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Grafik sanatlarda tipografiyi örneklerle açıklar. 2. Eskiz ve taslak hazırlama yöntemlerinin yaratıcı sürece katkılarını saptar. 3. Harf karakterlerini ve özelliklerini tanıır. 4. Özgün tasarımlar için tipografiyi kullanır.	 Tipografik örnek çalışmalar incelenir (1.kazanım). Gazete ve dergilerden elde edilen materyallerle eskizler hazırlanır (2. ve 4. kazanım). Gazete, dergi veya mecmualardaki blok yazıların bozularak ölçü ve oranlarının yeniden düzenlenmesi sağlanır (2. ve 3. kazanımlar). Öğrenciler gruplara ayrılarak seçilen bazı tipografik elemanlarla grafiksel düzenlemeler hazırlanır (4. kazanım).	[!] Atatürk konulu tipografik düzenleme hazırlanır. [!] Özgün yaklaşımların ortaya çıkabilmesi için eskiz çalışmaları yapılmalıdır. [!] Açıklanması gereken kavramlar: Tipografi, font, italik, punto vb. [!] Bu ünite ile öğrencilerin vatanseverlik, tutarlılık, yaratıcılık, ifade zenginliği, estetik ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, yazı resim ilişkisi kurabilme, taslak oluşturma ve sanatsal düzenleme becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, performans değerlendirme ve öğrenci gözlem formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

☒: Diğer derslerle ilişkilendirme

↻: Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

11. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
ÖZGÜN BASKI RESİM	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Şablon baskı resim tekniğinin özgün baskı resim tekniklerinden biri olduğunu fark eder. 2. Şablon baskı resim tekniğini açıklar. 3. Şablon baskı çalışmaları yapar. 4. Monotipi baskı resmin özgün baskı resim tekniklerinden biri olduğunu fark eder. 5. Monotipi baskı resim tekniğini açıklar. 6. Monotipi baskı resim çalışmaları yapar.	Şablon baskı resim tekniğini örneklerle inceler (2. kazanım). Kompozisyona uygun şablonlar hazırlanarak tekniğe uygun baskı çalışmaları yapılır (3. kazanım). Monotipi baskı resim için kompozisyon taslağı hazırlanır (6. kazanım).	Tüm kazanımlar, İki Boyutlu Sanat Atölye dersinin Sanatsal Düzenlemelerde Kurgu öğrenme alanı ile ilişkilendirilir. Tüm kazanımlar, İki Boyutlu Sanat Atölye dersinin Biçimi Algılama ve Oluşturma öğrenme alanı ile ilişkilendirilir. Renk armonisi açısından İki Boyutlu Sanat Atölye dersinin Renk Bilgisi öğrenme alanı ile ilişkilendirilir. [!] Açıklanması gereken kavramlar: şablon, kalıp, mono, demonstrasyon [!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, sevgi, saygı, dayanışma, yaratıcılık, ifade zenginliği, estetik ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, taslak oluşturma, teknik uygulama, özgün teknik geliştirme ve sanatsal düzenleme becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, performans değerlendirme formundan yararlanılabilir.

: Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

: Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

: Diğer derslerle ilişkilendirme

: Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

11. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
ÖZGÜN BASKI RESİM	7. Yüksek baskı resim tekniğinin özgün baskı resim tekniklerinden biri olduğunu fark eder. 8. Yüksek baskı resim tekniğini açıklar. 9. Yüksek baskı malzemelerini tanır. 10. Yüksek baskı kalıbını hazırlar. 11. Tekniğe uygun yüksek baskı çalışmaları yapar.	 / Yüksek baskının özgün baskı resim tekniği içindeki yeri ve önemi araştırılır (7. kazanım). Yüksek baskının uygulama alanlarından örnekler gösterilir (8. kazanım). Yüksek baskı resim için kompozisyon taslağı hazırlanır. Kompozisyona uygun şablonlar belirlenir. Tekniğe uygun baskı çalışmaları gerçekleştirilir (9-11. kazanım).	[!] Bu ünite malzeme olarak linolyum ve ya MDF önerilir. [!] Açıklanması gereken kavramlar: Yüksek baskı, linolyum, MDF vb. [!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, sevgi, saygı, dayanışma, yaratıcılık, ifade zenginliği, estetik ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, taslak oluşturma, teknik uygulama, özgün teknik geliştirme ve sanatsal düzenleme becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, performans değerlendirme formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

 : Diğer derslerle ilişkilendirme

 : Ders içi ilişkilendirme

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
ÖZGÜN BASKI RESİM	12. Çukur baskı (gravür) resim tekniğinin özgün baskı resim tekniklerinden biri olduğunu fark eder. 13. Gravür baskı resim tekniğinin uygulama aşamalarını teknik olarak gösterir. 14. Çukur baskı (gravür) malzemelerini tanır. 15. Çukur baskı (gravür) ve kalıbının hazırlar. 16. Tekniğe uygun Çukur baskı (gravür) çalışmaları yapar.	 Gravür baskının özgün baskı resim tekniği içindeki yeri ve önemi araştırılır (12. kazanım). Gravür baskı için eskiz hazırlanır (13. kazanım). Metal levha asfaltlanır ve belirlenen eskiz levhaya aktarılır (13-15. kazanımlar). Asit çözelti hazırlanır ve metal levha asitte yedirilir. Metal levha temizlenerek baskıya hazırlanır ve matbaa mürekkebi yüzey çukurlarına aktarılır. Baskı kağıtları hazırlanarak, levha ve kağıt baskı makinesinden geçirilir (13-15. kazanımlar). Gravür Baskı resim için kompozisyon taslağı hazırlanır. Kompozisyona uygun şablonlar belirlenir. Tekniğe uygun baskı çalışmaları gerçekleştirilir (16. kazanım).	[!] Doğrudan verilecek beceri: Gravür baskı resim tekniği [!] Bu ünite malzeme olarak çinko levha önerilir. [!] Bu ünite malzeme kullanımında dikkat edilmesi gereken hususlar (asit çözelti) ayrıntılı bir biçimde aktarılmalıdır. [!] Açıklanması gereken kavramlar: Çukur baskı, gravür, metal kalıp, merdane, spatül, asit yedirme, asfalt zifti vb. [!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, sevgi, saygı, dayanışma, yaratıcılık, ifade zenginliği, estetik ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, taslak oluşturma, teknik uygulama, özgün teknik geliştirme ve sanatsal düzenleme becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, performans değerlendirme formundan yararlanılabilir.

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

12. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
TANITIM VE KURUMSAL KİMLİK	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Tanıtım ve kurumsal kimlik tasarımlarına örnekler verir. 2. Basılı malzemeleri tanır. 3. Eskiz çalışma yöntemiyle orijinal ürünler oluşturur. 4. Amblem, logo ve logotype tasarımları yapar. 5. Kurumsal kimlik çalışması yapar.	 Örnek çalışmalar incelenir (1. kazanım). Mevcut kurum, kuruluş veya şirketlere gidilerek kurum kimliği örnekleri toplanır (2. kazanım). Amblem tasarımı için eskizler oluşturulur (3. ve 4. kazanım). Logo tasarımı için eskizler oluşturulur (3. ve 4. kazanım). Logotype tasarımı için eskizler oluşturulur (3. ve 4. kazanım). Antetli kâğıt, zarf, dosya, kartvizit vb. basılı malzeme tasarımları yapılır (3 – 5 kazanımlar).	[1] Eskiz çalışmaları öncesi mutlaka fikir iletişimine imkan verilmelidir. [1] Amblem, logo ve logotype arasındaki fark örneklerle açıklanır (3.kazanım). [1] Konu girişlerinde, çalışma performansının artırımı amacıyla, “grup çalışmaları” ve “beyin fırtınası” yöntemleriyle iletişim sağlanmalıdır. [1] Özgün yaklaşımların ortaya çıkabilmesi için eskiz çalışmaları yapılmalıdır. ☐ Eskiz çalışmaları II Boyutlu Sanat Atölye dersi ile ilişkilendirilir. [1] Açıklanması gereken kavramlar: Reklam grafiği, kurumsal kimlik, eskiz, taslak, tasarım, amblem, sembol, logo, logotype, marka, tipografi, arma vb [1] Bu ünite ile öğrencilerin yaratıcılık ve ifade zenginliği değerlerine ulaşması beklenir. [1] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, konu algılama, yazı resim ilişkisi kurabilme, taslak oluşturma ve sanatsal düzenleme becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmaları, proje değerlendirme ölçeğinden yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

☐: Diğer derslerle ilişkilendirme

↻: Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

12.SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İLETİŞİM GRAFİĞİ	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. İletişim grafiğinin insan ilişkileri ve günlük yaşantıdaki önemini açıklar. 2. İletişim grafiğinde, yöntem ve teknikleri sorgular. 3. Afiş tasarımı fark eder. 4. Tasarım oluşturmada eskiz aşamalarının yaratıcılığa katkısını belirler. 5. Yazı ve resim ilişkisini ortaya koyan eskizler tasarlar. 6. Tekniğe uygun afiş çalışmaları yapar. 7. Broşür ve insört tasarımlarını tanır.	 Farklı afiş tasarımları sanat eseri analizi yöntemiyle incelenir (1. 2. ve 3. kazanımlar). Yazı-resim ilişkisinin bir yüzey üzerinde dengeli, uyumlu ve çarpıcı bir şekilde birleşmesi için eskiz çalışmaları yapılır (4. ve 5. kazanım). Gazete ve dergilerdeki tipografik düzenlemelerden faydalanarak afiş çalışmaları yapılır (4-6. kazanımlar). Broşür ve insört tasarımlarına yönelik araştırma yapılır (7. kazanım).	 3-9 kazanımlar, İki Boyutlu Sanat Atölye dersinin Sanatsal Düzenlemelerde Kurgu öğrenme alanı ile ilişkilendirilir. 3-9 kazanımlar, İki Boyutlu Sanat Atölye dersinin Biçimi Algılama ve Oluşturma öğrenme alanı ile ilişkilendirilir. [!] Açıklanması gereken: İletişim grafiği, broşür, insört, tram, başlık, alt başlık, metin yazısı vb. [!] Bu ünite ile öğrencilerin yaratıcılık, ifade zenginliği, barış, estetik ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, bilgi toplama, taslak oluşturma, konu algılama, yazı resim ilişkisi kurabilme ve düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, proje değerlendirme ölçeği ve performans değerlendirme formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

 : Diğer derslerle ilişkilendirme

 : Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIMIN TEMELLERİ

12. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İLETİŞİM GRAFİĞİ	8. Tekniğe uygun broşür ve insört çalışmaları yapar. 9. Tekniğe uygun kitap ve dergi kapağı tasarlar.	 Konu ifadesi ve hedef kitle belirlenerek broşür çalışması için taslaklar hazırlanır (7.ve 8. kazanımlar). İnsört çalışması için taslaklar hazırlanır (7.ve 8. kazanımlar). Tekniğe uygun afiş, broşür ve insört çalışmaları yapılır (6 - 8. kazanımlar). / Çalışmalarda kullanılacak resim/ fotoğraflar için çekim yapılır (9. kazanım).	[!] Konu girişlerinde, çalışma performansının artırımı amacıyla, grup çalışmalarında “beyin fırtınası” yöntemiyle iletişim sağlanır. [!] Tasarım çalışmalarında kullanılacak tipografik öğeler için bilgisayar, fotokopi veya yazı makinelerinden faydalanılır. [!] Tasarım çalışmalarında kullanılacak tipografik öğeler için ölçülü çizim aletleri kullanılır. 8. kazanım için Bilgi ve İletişim Teknolojileri dersi öğretmeni ile işbirliğine gidilebilir. Tanıtım ve Kurumsal Kimlik Ünitesi ile ilişkilendirilir. [!] Bu ünite ile öğrencilerin1 yaratıcılık, ifade zenginliği, barış, estetik ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, bilgi toplama, taslak oluşturma, konu algılama, yazı resim ilişkisi kurabilme ve düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, proje değerlendirme ölçeği ve performans değerlendirme formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

 : Diğer derslerle ilişkilendirme

 : Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

12. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
DİJİTAL TASARIMA GİRİŞ	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Dijital tasarımı örneklerle açıklar. 2. Dijital tasarımın günümüzdeki uygulama alanlarına örnekler verir. 3. Dijital tasarımın toplum üzerindeki etkilerini fark eder. 4. Teknoloji ile sanat arasındaki ilişkiyi belirler. 5. Tanıtım amaçlı dijital grafiğin endüstriyel tüketime etkilerini sorgular.	 Dijital tasarımın neler olduğu konusunda araştırma yapılır (1.kazanım). Tanıtım afişleri, kurum kimlik çalışmaları, gazete ilanları, kurum imaj çalışmaları gibi çalışma örnekleri sınıf ortamında incelenir (2. ve 5. kazanımlar). Çevresinde gördüğü dijital tasarım çalışmalarının toplum üzerindeki etkilerini örneklendirmeleri istenir (3.kazanım). Dijital ortamda hazırlanmış sinema ve tiyatro afişleri üzerinde sanat eleştirisi yapılır (4. kazanım). Reklâmın, bir ürünün tanıtımında ve ya pazarlanmasında ki etkileri (örneğin ürün ambalajları) incelenir (5.kazanım).	[!] 2. kazanım için: Dijital Tasarım çalışmalarında kullanılan araç, gereç ve programlar hakkında bilgi verilir. [!] Dijital ortamı kullanmayan geleneksel üretime devam eden tasarım atölyelerinin çalışma zorluklarına vurgu yapılır (2.kazanım). [!] 1, 2, ve 4. kazanımlar için demonstrasyon yöntemiyle gösterim yapılabilir. [!] Açıklanması gereken kavramlar: Animasyon, web tasarımı, adobe photoshop, corel draw, freehand, dreamweaver, quark express Bilgisayar kullanım teknikleri ve bağlantılı cihazlar konusunda Bilgi ve İletişim Teknolojisi dersi öğretmeni ile işbirliği yapılır. [!] Bu ünite ile öğrencilerin duyarlılık, sorumluluk ve paylaşım değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, bilgi toplama, konu algılama, ve düşünsel estetiğe ve teknolojiyi kullanma becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öğrenci gözlem formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

 : Diğer derslerle ilişkilendirme

 : Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

12. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
DİJİTAL GRAFİK RESİM ÇALIŞMALARI	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Sanatsal düzenleme ilke ve unsurlarını kullanarak kompozisyonlar oluşturur. 2. Dijital tasarım çalışma yöntemlerini kullanarak tasarım yapar. 3. Yapacağı tasarımlarda tipografiyi kullanır. 4. Tasarımlar oluşturmada bilgisayar yazılımları kullanır.	 Daha önce yapılmış olan basılı malzemeler incelenir. Dijital ortamda ön taslaklar yapılır (1. kazanım). Dijital ortamda püskürtme, alan boyama, gölgeleme vb. çalışmalar yapılır (1. ve 2. kazanım). Geometrik öğeler kullanılarak tasarım düzenlemeleri yapılır (2. ve 4. kazanım). Simgesel ve kavramsal tasarımlar yapılır (3. ve 4. kazanım). Photoshop filtreleri kullanılarak efekt oluşturulur (4. kazanım). Photoshop sanatçı efektleri kullanılarak pistole, fresco, mozaik, suluboya vb. etkiler elde edilir (4. kazanım). Corel Draw, Freehand programları kullanılarak tipotasarım çalışmaları yapılır (4. kazanım).	[!] Açıklanması gereken kavramlar: Tipografi, afiş, Broşür, ambalaj, harf karakteri, logo, amblem, simge, kavramsal, efekt, fotomontaj Bu ünite çalışmaları içerisinde matbaa görme ve tanıma gezileri yapılabilir. [!] Dijital tasarım çalışmalarında uygun yazı karakterleri kullanılır (3. kazanım). [!] Bu ünite ile öğrencilerin duyarlılık, sorumluluk, estetik, ifade zenginliği ve paylaşım değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, taslak oluşturma, sanatsal düzenleme ve teknolojiyi kullanma becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

 : Diğer derslerle ilişkilendirme

 : Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

12. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
DİJİTAL TANITIM GRAFİĞİ	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Amblem, marka ve logo çalışmaları için özgün tasarımlar yapar. 2. Afiş ve tipotasarım çalışmaları örneklerle açıklar. 3. İlgili tasarım programlarıyla özgün tasarımlar yapar. 4. Kitap kapağı, broşür, CD kapağı vb. çalışmaları örneklerle açıklar.	 Bir kuruluşun, bir firmanın amblemi veya logo tasarımı yapılır (1. kazanım). Afiş çalışmaları için resim seçilir (2. kazanım). Konuya ve resme uygun yazı karakterleri bulunur ve tasarıma uygulanır (2. kazanım). Dijital ortamda resimler ve yazılar düzenlenir (3. kazanım). Fotomontaj için efekt ve filtreler kullanılır (3. kazanım). Yapılan tasarımlar dijital ortama aktarılır ve üzerinde gerekli uygulamalar yapılır (3. ve 4. kazanım). Tasarımlar kayıt edilerek, yazıcıdan çıktı olarak alınır (3. ve 4. kazanım).	 Bu ünite çalışmaları içerisinde fotoğraf çekimi için çevre gezileri yapılabilir. 4. kazanım İki Boyutlu Sanat Atölye dersi ile ilişkilendirilir. Kitap ya da broşür kapağı tasarımı için verilen ölçülerde tasarım çizimleri yapılır. [!]: Açıklanması gereken kavramlar: Tipografi, afiş, Broşür, harf karakteri, logo, amblem, simge, kavramsal, piston, efekt, fotomontaj. [!] Bu ünite ile öğrencilerin yaratıcılık, estetik, ifade zenginliği ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, konu algılama, taslak oluşturma, düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma, özgün teknik geliştirme ve teknolojiyi kullanma becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve öğrenci gözlem formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik

 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik

 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

 : Diğer derslerle ilişkilendirme

 : Ders içi ilişkilendirme

GRAFİK TASARIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: GRAFİK TASARIM TEKNİKLERİ

12. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
DİJİTAL ANİMASYON - İLLÜSTRASYON TEKNİĞİ	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler; 1. Animasyon kavramını örneklerle açıklar. 2. Konuya uygun bilgisayar yazılımlarını tanır. 3. Karakter belirlemeye yönelik el çizimleri yapar. 4. Yapılan el çizimlerini dijital ortama aktarır. 5. İstenilen yazılımlar aracılığıyla illüstrasyon oluşturur.	 Animasyon örnekleri izlenir (1. kazanım). Konuya ait bilgisayar yazılımları tanıtılır (2. kazanım). El ile eskiz çizimleri yapılır. Anime edilecek karakterler belirlenir (3. kazanım). Çizimler tarayıcı yardımıyla dijital ortama taşınır (4. kazanım). Dijital ortamda illüstrasyonlar oluşturulur (5. kazanım). İstenilen yazılımlarla tekniğe uygun bir biçimde hazırlanan illüstrasyonlar animasyona dönüştürülür (5. kazanım).	[!] Açıklanması gereken kavramlar: İllüstrasyon, modelleme, [!] Bu ünite ile öğrencilerin yaratıcılık, estetik, ifade zenginliği ve haz duygusu değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, konu algılama, taslak oluşturma, düşünsel estetiğe ve derinliğe sahip tasarımlar yaratma, özgün teknik geliştirme ve teknolojiyi kullanma becerilerini kazanmaları beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve öğrenci gözlem formundan yararlanılabilir.

 : Sınıf-okul içi etkinlik
 : İnceleme gezisi

 : Okul dışı etkinlik
 : Ölçme ve Değerlendirme

[!]: Uyarı

☐: Diğer derslerle ilişkilendirme

↻: Ders içi ilişkilendirme